

Τμήμα Γεωγραφίας

**ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΗΝ ΠΟΛΗ ΤΩΝ
ΤΡΙΚΑΛΩΝ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΠΑΛΑΤΣΟΥ ΘΩΜΑΪΣ

Αθήνα , Σεπτέμβριος 2010

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- **ΠΡΟΛΟΓΟΣ**

- **ΕΙΣΑΓΩΓΗ**

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο**

- 1. Φυσιογνωμία της πόλης

- 2. Δημογραφικά χαρακτηριστικά

- 3. Κοινωνικά χαρακτηριστικά

- 1.3.1. Επίδραση της μετανάστευσης στην τοπική διάσταση και κοινωνική ενσωμάτωση

- 1.4. Γεωγραφική και κοινωνική διαφοροποίηση της μετανάστευσης

- 1.5. Πολιτιστικά χαρακτηριστικά

- 1.6. Προβλήματα

- **ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο**

- 2.1. Απασχόληση και μετανάστευση στην Ελλάδα

- 2.2. Απασχόληση στην πόλη των Τρικάλων

- 2.2.1 Παραγωγή

- 2.2.2 Μεταποίηση

- 2.3. Απασχόληση και μετανάστευση στην πόλη των Τρικάλων

2.4. Αποτελέσματα και κριτικές

• ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

3.1. Η περίπτωση των Αλβανών μεταναστών

3.2. Σχέση εγκληματικότητας – Μετανάστευσης

3.3. Μετανάστες – Εγκληματικότητα- Μ.Μ.Ε.

3.4. Η εγκληματικότητα στους ανήλικους μετανάστες

3.5. Μετανάστες και Ελληνική Δικαιοσύνη

3.6. Στις Φυλακές

3.7. Μετανάστευση και Εγκληματικότητα- Η περίπτωση της πόλης των Τρικάλων

3.8. Στατιστικά στοιχεία του Μονομελούς και Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Τρικάλων για τα έτη 1997-2000 που αφορούν μετανάστες κατηγορούμενους

3.9. Στατιστικά στοιχεία του Μονομελούς και Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Τρικάλων για τα έτη 2000-2007 που αφορούν μετανάστες κατηγορούμενους

3.10. Γενικά Συμπεράσματα

3.11. Σύγκριση στοιχείων με τις απαντήσεις που λάβαμε από το ερωτηματολόγιο

3.12. Παρακολούθηση δίκης μεταναστών

3.13. Συμπεράσματα

• ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

• ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

- **ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το ζήτημα της μετανάστευσης , δηλαδή της ανακατανομής του πληθυσμού στο γεωγραφικό χώρο , αποτελεί παγκόσμιο και διαχρονικό φαινόμενο . Διακρίνεται σε διεθνή και εσωτερική μετανάστευση και οφείλεται κυρίως σε λόγους οικονομικούς και δευτερευόντως σε λόγους πολιτικούς , πολιτισμικούς, περιβαλλοντικούς κλπ.

Το σύγχρονο φαινόμενο της παγκοσμιοποίησης , με διακριτικά γνωρίσματα τη γρήγορη μετακίνηση του πληθυσμού και τη διακίνηση του κεφαλαίου , δημιουργεί τεράστια προβλήματα , κυρίως οικονομικά , εργασιακά και κοινωνικά (π.χ. διάσπαση του κοινωνικού ιστού). Η Ελλάδα , λόγω και της γεωγραφικής της θέσης , από τις αρχές της δεκαετίας του 1990 , κλήθηκε να αντιμετωπίσει το ζήτημα της διαχείρισης του αλλοδαπού πληθυσμού , κυρίως οικονομικών μεταναστών , προερχόμενων στην πλειονότητά τους , από τις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης και των Βαλκανίων, που

εισήλθαν σ' αυτή , αναζητώντας μια καλύτερη τύχη . Το πρόβλημα εντάθηκε περισσότερο κατά την τελευταία δεκαετία , από την είσοδο στη χώρα μας ,είτε ως προορισμό , είτε ως ενδιάμεσο σταθμό για άλλες χώρες της Ε. Ε. , πλήθους προσφύγων και παράνομων οικονομικών μεταναστών , η οποία διευκολύνθηκε και πολλές φορές ενθαρρύνθηκε και από τις όμορες χώρες (κυρίως από την Τουρκία) για ευνόητους λόγους.

Η μετανάστευση όμως προς την πατρίδα μας ευνοήθηκε επίσης και από τις παγκόσμιες συγκυρίες , όπως τον πόλεμο στο Ιράκ , την έκρυθμη κατάσταση στην περιοχή του Καυκάσου , αλλά και τις βιοτικές συνθήκες που επικρατούν στους πληθυσμούς της νοτιοανατολικής Ασίας (Ινδία, Πακιστάν , Μπαγκλαντές) και στις χώρες της υποσαχάριας Αφρικής , όπου η οικονομική ανέχεια συναντά τις πολιτικές ταραχές (Σουδάν , Νιγηρία , Αιθιοπία κλπ.).

Η ελληνική Πολιτεία αντιλήφθηκε , με μεγάλη καθυστέρηση , τις διαστάσεις του μεταναστευτικού ζητήματος και τα ποικίλα προβλήματα που γεννά , κοινωνικά , πολιτικοοικονομικά , νομικά , καθώς το αντιμετώπισε περισσότερο σαν πρόβλημα που θέλει λύση και όχι ως ένα φαινόμενο που χρήζει διαχείρισης. Γεγονός που καταδεικνύεται από τις συνεχείς νομοθετικές ρυθμίσεις (Ν. 1975/2001, 2910/2001, 3386/2005, 3448/2006, 3536/2007, 3613/2007, 3731/2008 και 3772/2009).

Είναι κοινός τόπος , ότι όσο η φτώχεια και οι πολιτικές ταραχές θα αυξάνονται στον κόσμο , τόσο η Ευρώπη και ιδιαίτερα η Ελλάδα , λόγω και της γεωγραφικής της θέσης , θα δέχεται αυξημένα κύματα προσφύγων και οικονομικών μεταναστών .

Είναι γεγονός λοιπόν, ότι η μη έγκαιρη χάραξη μεταναστευτικής πολιτικής και διαχείρισης του φαινομένου αυτού , σε συνδυασμό με τις εγγενείς αδυναμίες της δημόσιας διοίκησης (όπως επικαλύψεις αρμοδιοτήτων , αδράνεια , υποβαθμισμένη υπηρεσιακή ηθική) καθόρισε τις εξελίξεις στο μεταναστευτικό ζήτημα στη χώρα μας.

The issue of immigration, namely the redistribution of population in the geographic space is global and diachronic phenomenon. Distinguished in international and internal immigration, due to economic reasons and secondarily for reasons: political ,cultural, environmental and other.

The phenomenon of globalization, with distinctive features the rapid movement of people and trafficking of the share of money, creates major problems, mainly economic, employment and social (eg, disruption of social fabric). Greece, due to its geographical position, since the early 1990's, was invited to deal with the issue of management of the foreign population, mostly economic immigrants, coming mostly from the former Soviet Union and the Balkans, entered in this, seeking a better life. The problem is exacerbated in the last decade, from the entrance in our country, either as a destination ,either as a stopover for other EU countries, many refugees and illegal economic immigrants, which facilitated and several times encouraged by the neighboring countries (mainly from Turkey) .

The immigration, however, to our country also was favored from global circumstances, such as the war in Iraq, the turbulent situation in the Caucasus, but also the living conditions of the

people of South Asia (India, Pakistan, Bangladesh) and sub-Saharan Africa where the economic destitution meets political riots (Sudan, Nigeria, Ethiopia, etc.).

The Greek state realized, with great delay, the dimensions of the immigration issue and the various problems which trigger, social, politico-economic, legal, as well as the morefaced like a problem that wants a solution and not as a phenomenon that requires administration. Fact which is evidenced by the continuing legal provisions. (Law 1975/2001, 2910/2001, 3386/2005, 3448/2006, 3536/2007, 3613/2007, 3731/2008 and 3772/2009).

It is common knowledge that both poverty and political riots will rise in the world, both Europe and especially Greece, due to its geographical position, will receive increased flows of refugees and economic immigrants.

It is true, therefore that the delayed immigration policy formulation and management of this phenomenon in conjunction with the inherent weaknesses of public administration (such as overlapping functions, inertia, deprived service morality) defined developments in the immigration issue in our country.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η εργασία αυτή πραγματεύεται ένα σύγχρονο φαινόμενο: την οικονομική μετανάστευση από το εξωτερικό. Εξετάζει την εξέλιξη του φαινομένου αυτού στην Ελλάδα με ιδιαίτερη βαρύτητα στην σύγχρονη πόλη των Τρικάλων. Κύριος στόχος της είναι να αναλύσει τη σχέση μετανάστευσης και εγκληματικότητας στα Τρίκαλα. Πώς επηρέασε το φαινόμενο αυτό τον τρόπο ζωής της πόλης , σε ποιους τομείς και με ποιόν τρόπο. Αυτά και άλλα πολλά ερωτήματα , τα οποία θα αναφέρουμε παρακάτω , θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε.

Προτού όμως απαντήσουμε σε όλα αυτά τα ερωτήματα , και σε άλλα που ίσως προκύψουν , πρώτα απ' όλα θα δικαιολογήσουμε την επιλογή του θέματός μας «Μετανάστευση και εγκληματικότητα στην πόλη των Τρικάλων». Κύριος λόγος λοιπόν, επιλογής του συγκεκριμένου θέματος είναι πρώτα απ' όλα λόγω καταγωγής και έντονου ενδιαφέροντος πάνω στο θέμα , αλλά κυρίως λόγω του σημαντικού σε ποιότητα και ποσότητα υλικού που έχουμε συγκεντρώσει από τα Τοπικά Δικαστήρια Τρικάλων. Η εύκολη πρόσβαση στα Δικαστήρια Τρικάλων , σε αρχεία και βιβλία των δικαστηρίων , καθώς και κάποιες μικρές συνεντεύξεις , συνομιλίες με υπεύθυνους , όπως, επίσης και παρακολουθήσεις δικών μεταναστών , αλλά και όχι μόνο , αυτόφωρα κτλ. αποτέλεσαν σημαντικό παράγοντα επιλογής του θέματος.

Ένας ακόμα δευτερεύον πάντα λόγος ήταν και ο μεγάλος αριθμός Αλβανών στην πόλη καθώς, έχουν δημιουργήσει και σωματείο και έχουν πραγματοποιηθεί και επισκέψεις στην πόλη λόγω του Σωματείου αξιόλογων προσωπικοτήτων της Αλβανίας. Όλα αυτά τράβηξαν την προσοχή μας και το ενδιαφέρον μας σε συνάρτηση με τους παραπάνω λόγους και μας οδήγησαν στο επιλεγέν θέμα.

Για την χώρα μας η μετανάστευση αποτέλεσε χαρακτηριστικό στοιχείο της μακραίωνης ιστορίας της. Η τελευταία δεκαετία του 20ού αιώνα επιφύλαξε μια μαζική όσο και διαρκή αλλά ακανόνιστη, μετοίκηση ανθρώπων στην ελληνική επικράτεια, η οποία, ως τάξη μεγέθους, μπορεί να συγκρίνεται με τις μείζονες πληθυσμιακές ανακατατάξεις που επέφεραν οι διαδοχικές εδαφικές επεκτάσεις του ελληνικού κράτους προς βορρά το 1881 και το 1913 και η ανταλλαγή πληθυσμών με την Τουρκία το 1923 πηγαίνοντας χρονολογικά προς τα πίσω, πριν από την ίδρυση της ελληνικής πολιτείας. Ενώ η μετανάστευση στην Ελλάδα άρχισε να λαμβάνει χώρα μακριά από τα φώτα της επικαιρότητας στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η παρουσία ενός μεγάλου αριθμού ανθρώπων στη χώρα δεν ήταν δυνατό να μην καταστεί έντονα ορατή, ενώ συχνά αποκάλυψε διαστάσεις ατομικής και συλλογικής ανθρώπινης περιπέτειας, εκμετάλλευσης, όπως και σηματοδότησε εντάσεις, διαρρήξεις του κοινωνικού ιστού, αποκλεισμούς και παραβιάσεις δικαιωμάτων. Την ίδια στιγμή ωστόσο χαράσσει διαδρομές συμμετοχής, ευημερίας και ανάπτυξης δεσμών αλληλεγγύης και κοινωνικότητας. Οι συνήθειες ωστόσο, μετανάστες, οι αποκαλούμενοι και οικονομικοί προβάλλουν και οικονομικούς παράγοντες για να αιτιολογήσουν τις μετακινήσεις τους. Αλλά κι άλλοι λόγοι όπως εθνικές καταστροφές, πόλεμοι, ανάγκη συνένωσης ολόκληρης της οικογένειας, εκπαιδευτικές ανάγκες και λόγοι υγείας καταγράφονται στο χάρτη των κριτηρίων για προσωρινές ή μακροχρόνιες μεταναστεύσεις. Τα τελευταία 20 χρόνια η χώρα δέχθηκε τις εξής ομάδες:

1. Παλιννοστούντες ομογενείς, κυρίως Ποντίους από τις πρώην Σοβιετικές Δημοκρατίες (Γεωργία, Καζακστάν, Ρωσία και Αρμενία)
2. Έλληνες ομογενείς αλβανικής υπηκοότητας (Βορειοηπειρώτες)
3. Οικονομικούς μετανάστες από χώρες εκτός Ε.Ε. οι οποίοι δεν ανήκουν στις κατηγορίες 1 και 2. π.χ. Αλβανούς, Ουκρανούς, Γεωργιανούς, Ρουμάνους, Βούλγαρους, Ρώσους, Μολδαβούς, Φιλιππινέζους, Πακιστανούς κλπ
4. Η Ελλάδα δέχθηκε ένα συγκριτικά μικρότερο αριθμό αποδήμων που επέστρεψαν από Η.Π.Α, Αυστραλία, Καναδά, Βέλγιο κλπ.

Στην εργασία αυτή προσπαθούμε να διατυπώσουμε ένα ψύχραιμο προβληματισμό σχετικά με την μετανάστευση και την εγκληματικότητα στην πόλη των Τρικάλων. Στο πρώτο κεφάλαιο, πρώτα απ' όλα θα γίνει μια σύντομη αναφορά στην πόλη των Τρικάλων, στη συνέχεια θα αναφερθούν, θα αναλυθούν και θα ερμηνευτούν τα κοινωνικό-δημογραφικά χαρακτηριστικά της πόλης, θα εντοπίσουμε δηλαδή, ποιες εθνικότητες μεταναστών ζουν στα Τρίκαλα, σε τι ποσοστά καθώς και πόσοι από αυτούς ζουν στην ύπαιθρο ή μέσα στην πόλη. Θα αναφερθούμε στις συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών σε σχέση με τις υπόλοιπες πόλεις της Ελλάδας, παρατηρώντας συγχρόνως την επιρροή τους στο επίπεδο διαβίωσης των ντόπιων. Θα τονιστούν οι ομοιότητες και οι διαφορές των ντόπιων με τους μετανάστες και τα κριτήρια επιλογής της χώρας μας από τους παραπάνω.

Στη συνέχεια θα γίνει αναφορά στα γεωγραφικά και πολιτισμικά στοιχεία της πόλης και πως αυτά συνέβαλλαν στη συγκρότηση ή στον επαναπροσδιορισμό της ταυτότητας των μεταναστών. Θα ασχοληθούμε με το ρόλο που παίζει η γεωγραφία και γενικότερα τη σημασία του χώρου στη μετανάστευση. Θα αναλύσουμε με λίγα λόγια τη γεωγραφική σημασία της χώρας, αλλά κυρίως των Τρικάλων, ως προς τους μετανάστες. Παίζει σημαντικό ρόλο η θέση της Ελλάδας στην απόφαση των μεταναστών και γενικότερα, η θέση της χώρας που επιλέγουν; Στην απάντηση και ανάλυση αυτών των ερωτημάτων θα βοηθήσουν τα ερωτηματολόγια που απευθύνθηκαν σε Τρικαλινούς ντόπιους πολίτες σχετικά με τους μετανάστες στην πόλη τους.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, θα αναφερθούμε στον τομέα της οικονομίας και της απασχόλησης. Θα δούμε πόσο επηρεάστηκε η οικονομία από την μετανάστευση και σε ποιους παραγωγικούς τομείς απορροφούνται οι μετανάστες. Ποιός τελικά ο ρόλος της μετανάστευσης στην ανεργία της πόλης; Παίρνουν τελικά οι μετανάστες τις δουλειές από τους Τρικαλινούς ή απλά κάνουν δουλειές που δεν επιθυμούν οι δεύτεροι; Ποιά η αντιμετώπιση των μεταναστών από τους ντόπιους εργοδότες; Και τέλος, συμβάλει ή όχι η μετανάστευση στην οικονομική ανάπτυξη της πόλης;

Στο τρίτο και τελευταίο κεφάλαιο, θα μιλήσουμε για τη σχέση μετανάστευσης και εγκληματικότητας, όπου αποτελεί και κύριο στόχο της εργασίας αυτής. Συμβάλλει τελικά, η μετανάστευση στην αύξηση της εγκληματικότητας στην πόλη των Τρικάλων; Θα δούμε ποιοι είναι οι πιο παραβατικοί μετανάστες και που οφείλουν την παραβατική τους συμπεριφορά, τι είδους εγκλήματα διαπράττουν και ακόμα ποια η στάση της δικαιοσύνης απέναντι στους μετανάστες εγκληματίες.

Για τη συγγραφή της εργασίας έγινε χρήση ερωτηματολογίου, έτσι ώστε να είναι αυτά που γράφουμε κοντά στην πραγματικότητα των Τρικάλων, έγκυρα και αξιόπιστα, για να μπορέσουμε με αυτόν τον τρόπο να συγκρίνουμε τα στοιχεία που αφορούν τα Τρίκαλα με τα επίσημα στατιστικά στοιχεία που έχουμε συγκεντρώσει από διάφορους φορείς, συμπεριλαμβανομένων και αυτών των Τοπικών Δικαστηρίων Τρικάλων. Στο σημείο αυτό λοιπόν, θα αναφερθούμε στη μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε για την έρευνα πεδίου που πραγματοποιήθηκε στο διάστημα Νοέμβρη-Μάη του 2010 στο Νομό Τρικάλων και συγκεκριμένα στην πόλη των Τρικάλων.

Η μέθοδος που εφαρμόστηκε είναι η ποσοτική με τη χρήση δειγματοληπτικής έρευνας με τυποποιημένα ερωτηματολόγια, όπου είναι και η πιο διαδεδομένη μορφή εμπειρικής έρευνας, χωρίς να λείπει και η χρήση της ποιοτικής μεθόδου για τον έλεγχο της θεωρίας με τη χρήση ελεύθερων, άμεσων, μη δομημένων συνεντεύξεων. Το εμπειρικό υλικό συνίσταται σε 120 συμπληρωμένα ερωτηματολόγια (ηλικίας 25 έως 80 και άνω) ενώ, παράλληλα, πραγματοποιήθηκαν και επισκέψεις στα Τοπικά Δικαστήρια των Τρικάλων τα οποία ήταν και η κύρια πηγή πληροφοριών της εργασίας αυτής.¹

Η τεχνική δειγματοληψίας που χρησιμοποιήθηκε ήταν η τεχνική της αναλογίας και της τεχνικής δειγματοληψίας κατά στρώματα, καθώς ερωτήθηκαν τυχαία άνθρωποι από τρεις ομάδες ανθρώπων: των δικαστηρίων, του Αστυνομικού Τμήματος Τρικάλων και ντόπιων Τρικαλινών.²

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε ήταν ένα αυτοσυμπληρούμενο ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε σε ομαδικό πλαίσιο και συμπληρώθηκε επιτόπου. Όσον αφορά τώρα, τις ερωτήσεις οι τύποι ερωτήσεων που χρησιμοποιήθηκαν ήταν οι κλειστές και οι ανοιχτές ερωτήσεις ενώ, στις κλειστές χρησιμοποιήσαμε ερωτήσεις τύπου: α) κλίμακα Λίκερτ και β) ερωτήσεις τύπου κλίμακα Γκάτμαν.³

1 Ιωσηφίδης Θ., Σπυριδάκης Μ., *Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα*, Αθήνα 1996, σελ.161

2 Κυριαζή Ν., *Η κοινωνιολογική Έρευνα*, Αθήνα 2009, σελ.108

3 Όπως παρ., σελ. 70

Οι πληροφορίες που συλλέχθηκαν , αφορούν δημογραφικά στοιχεία (φύλο , ηλικία, επίπεδο εκπαίδευσης , οικογενειακή κατάσταση κτλ.), οικονομικά στοιχεία (ανεργία, απασχόληση κτλ.) και στοιχεία που αφορούν τη σχέση μετανάστευσης και εγκληματικότητας . Στο τέλος, συμπεριλήφθηκαν ορισμένες ερωτήσεις που αφορούν την αντιμετώπιση των μεταναστών εγκληματιών από την Ελληνική Δικαιοσύνη.

Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου θα συλλεχθούν , θα ομαδοποιηθούν και θα αναλυθούν έτσι ώστε να έχουμε τις απόψεις των ντόπιων για να τις συγκρίνουμε με επίσημα, πραγματικά στατιστικά στοιχεία που έχουμε συγκεντρώσει σχετικά με το θέμα μας εγκληματικότητα και μετανάστευση . Επομένως, η εργασία θα βασίζεται και θα «χτίζεται» σιγά σιγά πάνω στο ερωτηματολόγιο , το οποίο έχουμε δημιουργήσει , για το σκοπό αυτό. Σε κάθε κεφάλαιο θα υπάρχουν και θα αναλύονται και οι αντίστοιχες απαντήσεις του ερωτηματολογίου που σχετίζονται με το θέμα του κάθε κεφαλαίου.

Τέλος, θα παραθέσουμε κάποια συμπεράσματα τα οποία θα περιλαμβάνουν μια μικρή αποτίμηση της σημερινής κατάστασης της μετανάστευσης στα Τρίκαλα καθώς, παρατηρήσεις και κριτικές .

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

1.1 Φυσιογνωμία της πόλης

Στο βάθος των αιώνων χάνεται η ιστορία της πόλης των Τρικάλων. Η πόλη κατοικήθηκε από την 3η χιλιετία π.Χ. Αρχικά έφερε το όνομα Τρίκη ή Τρίκη ή Τρίκα. Ο νομός Τρικάλων έχει έκταση 3.389 τμ, βρίσκεται στο κέντρο της Ελλάδας και είναι ένας από τους 4 νομούς της περιφέρειας Θεσσαλίας. Ο νομός Τρικάλων είναι ο δεύτερος σε έκταση νομός της Θεσσαλίας μετά τον Νομό Λαρίσης και καταλαμβάνει το Βορειοδυτικό της τμήμα. Βρίσκεται σε κέραια θέση αφού εδώ συναντιούνται κομβικοί οδοί, όπως αυτή που με αφετηρία την Ήπειρο μέσω της Πίνδου διασχίζει την περιοχή για να προχωρήσει προς την υπόλοιπη Ελλάδα και τη δεύτερη που έρχεται από τη Δυτική Μακεδονία και μέσω της οροσειράς των Χασίων συναντά το Νομό Τρικάλων. Συνδέεται με την Μακεδονία μέσω του Νομού Γρεβενών, με την υπόλοιπη Θεσσαλία μέσω των Νομών Λάρισας και Καρδίτσας και Δυτικά με

την Ήπειρο μέσω των Νομών Άρτας και Ιωαννίνων.⁴ Το κύριο χαρακτηριστικό της γεωμορφολογίας του νόμου είναι η ορεινότητα του εδάφους, η έντονη κάλυψη από παραγωγικά δάση και οι μεγάλες εκτάσεις βοσκοτόπων. Το 66% της έκτασης είναι ορεινό, το 14% ημιορεινό και μόνο το 20% πεδινό. Το ορεινό τμήμα το ορίζουν τα Χάσια στα βόρεια, τα Αντιχάσια προς τα βορειοανατολικά και δυτικά κυριαρχεί η επιβλητική σειρά της Πίνδου. Ανάμεσά τους ελίσσονται μεγάλα και μικρά ποτάμια με πιο γνωστό τον ιστορικό Πηνειό, που διασχίζει κατά μήκος τον νομό και χύνεται το Αιγαίο Πέλαγος. Όσον αφορά το κλίμα της περιοχής ανήκει στα πεδινά ηπειρωτικά με χαρακτηριστικά μεγάλο θερμοκρασιακό εύρος, πολύ χαμηλές θερμοκρασίες το χειμώνα, μέσο ύψος βροχοπτώσεων με άνιση κατανομή, έντονους ανέμους, μικρής διάρκειας, άνοιξη και φθινόπωρο. Η υγρασία είναι σχετικά υψηλή (64%-70%) και οι χιονοπτώσεις περιορισμένες. Οι επικρατούντες άνεμοι είναι Δ-ΒΔ ενώ το θέρος πνέουν και δυνατοί νότιοι ζεστοί (λίβας) που προκαλούν ζημιές στις αγροτικές καλλιέργειες. Σχετικά με την πόλη των Τρικάλων η πόλη χαρακτηρίζεται πεδινή όπως και περιοχές γύρω από τα Τρίκαλα.

Όσον αφορά στις χρήσεις γης, έχουμε:

- Βοσκότοποι: 42%
- Δάση: 30%
- Γεωργική γη: 20%
- Λοιπές εκτάσεις: 8%⁵

1.2 Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

Ο πληθυσμός του Νομού βάση της τελευταίας απογραφής του 2001 από την Ε.Σ.Υ.Ε., είναι 139.548 κάτοικοι. Απαρτίζεται από δύο επαρχίες, αυτή των Τρικάλων με πληθυσμό 110.481 κατοίκους και αυτή

4 Τρίκαλα, , Τρίκαλα 2010 , Εύρεση στις 20 Φεβρουαρίου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.3kala.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

5 Τρίκαλα, , Τρίκαλα 2010 , Εύρεση στις 20 Φεβρουαρίου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.3kala.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

της Καλαμπάκας με πληθυσμό 28.465 κατοίκους. Πρωτεύουσα του νομού είναι η πόλη των Τρικάλων, στην οποία σήμερα ζούνε 70.000 κάτοικοι. Ο νομός συγκεντρώνει το 1,3% του πληθυσμού της χώρας, με φυσική μείωση πληθυσμού 1,9% (κατά τάξη 32ος), ενώ το 1997 κατατάχθηκε 43ος στο δείκτη του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. με 66,9% επί του μέσου όρου της Ελλάδας. ⁶Ο πληθυσμός του Δήμου Τρικκαίων από το 1961 έως το 2001, (έτος τελευταίας απογραφής πληθυσμού της Ε.Σ.Υ.Ε.), εμφάνισε σταθερά θετική δημογραφική εξέλιξη, λόγω της σημαντικής αύξησης πληθυσμού του αστικού κέντρου των Τρικάλων (ιδίως κατά τη δεκαετία 1961-1971), μάλιστα κατά το έτος 2001 συμμετέχει σε ποσοστό 93, 88% στον πληθυσμό του Δήμου, δεδομένης της περιορισμένης έκτασης του Δήμου και του σχετικά μικρού αριθμού λοιπών οικισμών μέσα στην έκτασή του. Ειδικότερα, από το 1961 μέχρι και σήμερα το αστικό κέντρο των Τρικάλων παρουσιάζει σημαντική αυξητική τάση δημογραφικών μεγεθών, κατά το πρότυπο των μεσαίων αστικών κέντρων της χώρας, στο πλαίσιο της διαδικασίας αστικοποίησης που εξελίχθηκε και η οποία βασίζεται στη μεγέθυνση της συμμετοχής των τριτογενών δραστηριοτήτων στο παραγωγικό πρότυπο του εθνικού χώρου.

Η σταθερά ανοδική τάση του πληθυσμού των Τρικάλων εμφανίζει ωστόσο διακυμάνσεις στο διάστημα των τεσσάρων δεκαετιών που εξετάζονται, οι οποίες σχετίζονται με τις εξελίξεις στα μεγέθη αστικοποίησης των μεσαίων αστικών κέντρων της χώρας σε σύγκριση με τα αντίστοιχα μεγέθη των δυο μητροπολιτικών περιοχών της Αθήνας και Θεσσαλονίκης .

Κατά τη δεκαετία 1961-1971 διαπιστώνεται η μεγαλύτερη ποσοστιαία αύξηση πληθυσμού (24,82%), ενώ κατά τις λοιπές τρεις δεκαετίες η αυξητική τάση των δημογραφικών μεγεθών στην πόλη των Τρικάλων σταδιακά περιορίζεται σε ποσοστό έως 6,22% στο διάστημα της τελευταίας δεκαετίας 1991-2001. Οι πιο πάνω διακυμάνσεις της πόλης των Τρικάλων παρατηρούνται κατ' αναλογία και σε επίπεδο Δήμου, δεδομένης της δημογραφικής ηγεμονίας της πόλης στο σύνολο των οικισμών του Δήμου Τρικκαίων.

Η υψηλή αύξηση του πληθυσμού μεταξύ 1961-1971, αλλά και μεταξύ 1971-1981, συνδέεται με την κρίση του αγροτικού τομέα και τα κύματα μετανάστευσης (εξωτερικής και εσωτερικής) των χρόνων εκείνων, συνθήκες οι οποίες έστρεψαν τον πληθυσμό κυρίως προς την Αθήνα και τη Θεσσαλονίκη, καθώς και προς τα μικρότερα αστικά κέντρα της χώρας, λόγω της προοπτικής απασχόλησης στη βιομηχανία και τις υπηρεσίες.

⁶ Κατσαρός Κ., 2009, Η πολεοδομική ιστορία των Τρικάλων, Τρίκαλα , εκδ. Βογιατζόγλου, σελ.461

Στην 10ετία 71-81 σημειώνεται μία σταθεροποίηση, ενώ διαμορφώνεται η τάση επιστροφής, τόσο των εργαζομένων στο εξωτερικό, όσο και του εσωτερικού.

Είναι σημαντικό να τονισθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού του Νομού ζει και εργάζεται στην πόλη των Τρικάλων, όπου ο πραγματικός πληθυσμός ξεπερνά τις 70.000 (σχεδόν το ήμισυ του Νομού), ενώ ο στατιστικός πληθυσμός είναι μικρότερος (48.962 το 1991). Τούτο οφείλεται σε λόγους απογραφής.⁷

Το μεταναστευτικό φαινόμενο που παρατηρείται σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. ,και το οποίο παρατηρείται και στα Τρίκαλα, συνοδεύεται από κοινά χαρακτηριστικά του μεταναστευτικού πληθυσμού στις περισσότερες χώρες της Ε.Ε. από την άποψη της ηλικίας σε σύγκριση με τους γηγενείς: α) Παρουσιάζει πιο νεανική κατά ηλικία δομή (υψηλότερες αναλογίες νέων 0-15 ή 0-19 ετών). β) Εμφανίζει μεγαλύτερο ποσοστό συγκέντρωσης στις παραγωγικές ηλικίες (15-45, 19-45, ή 20-49 ετών) και μικρότερες αναλογίες ηλικιωμένων (άνω των 65 ετών) . γ) Στην ίδια ηλικιακή ομάδα, η αναλογία των απασχολούμενων σε σχέση με όσους δεν απασχολούνται είναι μεγαλύτερη στους μετανάστες. ⁸Αυτό όμως που πρέπει να σημειώσουμε είναι ότι τα Τρίκαλα σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, περιλαμβάνονται στις πόλεις όπου η μετανάστευση παίζει αρνητικό ρόλο. Σημαντικό αρνητικό αποτελεί η συνεχής αύξηση του ποσοστού των μεταναστών στην πόλη και η μείωση των Ελλήνων.⁹

Σημαντικό εδώ θα ήταν να τονίσουμε ότι η συγκριτική θέση του Δήμου Τρικκαίων σε σχέση με το Νομό Τρικάλων, την Περιφέρεια Θεσσαλίας και τη Χώρα, προκύπτει ότι ο πληθυσμός του δήμου στο διάστημα της προηγούμενης δεκαετίας 1991-2001 αυξήθηκε σε ποσοστό υψηλότερο του Ν. Τρικάλων

7 ΕΣΥΕ, Αθήνα 2008,Εύρεση στις 25 Ιανουαρίου 2010 , στην ιστοσελίδα : <http://www.statistics.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

8 Κασσιμάτη Κ. , (επιμ.), *Πολιτικές μετανάστευσης και στρατηγικές ένταξης* , Αθήνα 2003, σελ.75

9 Κοτζαμάνης Β. , Αγοραστάκης Μ. , Πηλείδης Α. , Σταθάκης Δ., *Οι αλλοδαποί στην Ελλάδα*, Βόλος 2006, σελ.29

και της περιφέρειας Θεσσαλίας, αλλά χαμηλότερο του ρυθμού αύξησης της Χώρας. Λόγω της εισροής των μεταναστών σημειώθηκε ραγδαία αύξηση την περίοδο 1991-2001. Συγκεκριμένα το 1991 είχε καταγραφεί ότι ο αριθμός των αλλοδαπών που διέμεναν στην Ελλάδα ήταν γύρω στις 167.000 ενώ μετά από δέκα χρόνια παρατηρήθηκε ότι ο αριθμός αυτός είχε πενταπλασιαστεί αγγίζοντας τις 800.000. Σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία της απογραφής από αυτούς οι 436.000 ήταν άνδρες και 361.000 γυναίκες, και αποτελούσε το 7% του συνολικού πληθυσμού της Ελλάδας. Οι γυναίκες αποτελούσαν το 45% του συνόλου των μεταναστών.

Τα στατιστικά στοιχεία συμφωνούν και για την πόλη των Τρικάλων, καθώς και εδώ οι μετανάστες αποτελούν σημαντικό ποσοστό του πληθυσμού, παρόλο που συγκριτικά με τις άλλες πόλεις της Ελλάδας είναι λιγότεροι. Διαμένουν κυρίως μέσα στην πόλη με μικρό ποσοστό να κατοικεί στην ύπαιθρο. Ο πληθυσμός των μεταναστών που κατοικεί στα Τρίκαλα προέρχεται σε σημαντικό ποσοστό από την Αλβανία (περίπου 3000 άτομα), όπως και σε όλη την Ελλάδα (55,6%) , τη Βουλγαρία, τη Ρουμανία ,τη Ρωσία, χώρες δηλαδή , των Βαλκανίων χωρίς να λείπουν και κάποιοι μετανάστες από την Κίνα και από την Αφρική.¹⁰ Σύμφωνα τώρα με το ερωτηματολόγιο που δημιουργήσαμε για την παρούσα εργασία σε σχετική ερώτηση (16) που έγινε στους Τρικαλινούς, οι απαντήσεις τους συμφωνούν με τα παραπάνω στατιστικά στοιχεία. Θεωρούν και οι ίδιοι πως οι περισσότεροι μετανάστες που κατοικούν στην πόλη των Τρικάλων είναι οι Αλβανοί, στη συνέχεια Ρουμάνοι και Ρώσοι και τελευταίοι ο Αφρικανοί με τους Κινέζους.

Πίνακας 1.

¹⁰ Κασιμάτη Κ. , (επιμ.), *Πολιτικές μετανάστευσης και στρατηγικές ένταξης* , Αθήνα 2003 , σελ.69

Μάλιστα , ο αριθμός των Αλβανών μεταναστών είναι τόσο μεγάλος συγκριτικά με τις άλλες εθνικότητες μετανάστες ,όπου έχουν δημιουργήσει σύλλογο^{11 12}. Ο σύλλογός τους ονομάζεται «Σύλλογος Αλβανών Μεταναστών Τρικάλων» και δημιουργήθηκε το 2004 με σκοπούς ,όπως α) την ενδυνάμωση των δεσμών μεταξύ των Αλβανών μεταναστών που ζουν στο Νομό Τρικάλων, καθώς επίσης και των δεσμών μεταξύ αυτών και του Ελληνικού λαού, β) την κοινή δράση, αγάπης, φιλίας μεταξύ των Αλβανών μεταναστών, οι οποίοι είναι στην πλειοψηφία τους είναι εργάτες, γ) η καλλιέργεια σε όλους τους Αλβανούς μετανάστες που ζουν στο Νομό Τρικάλων της αγάπης για την πατρίδα, την Ιστορία και τον πολιτισμό της, δ) την διατήρηση των ηθών και εθίμων του αλβανικού λαού, οργανώνοντας εκδηλώσεις ,ε) την υπεράσπιση και στήριξη κάθε Αλβανού μετανάστη, για το σεβασμό των θεμελιωδών νομίμων δικαιωμάτων του κτλ. Στο σύλλογο επίσης , λειτουργούν και τμήματα Αλβανικών από το 2006 ,για τα παιδιά των μεταναστών Αλβανών ενώ, έχει δημιουργηθεί και ομάδα ποδοσφαίρου.

Σημαντικό εδώ ,θα ήταν να τονίσουμε ότι το αυξημένο ποσοστό Αλβανών στα Τρίκαλα δεν φαίνεται μόνο από την ύπαρξη συλλόγου αλλά και από τις επισκέψεις σημαντικών προσωπικοτήτων της Αλβανίας, όπως για παράδειγμα του Υπουργού Οικονομίας και Ενέργειας κ. Genc Rull και του Πρέσβη στην Ελλάδα Minarolli.

11 Σύλλογος Αλβανών Τρικάλων, Τρίκαλα 2004 ,Εύρεση στις 5 Μαρτίου 2010 , στην ιστοσελίδα : <http://www.samt.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

12 Τριανταφυλλίδου Α., Μαρούκης Θ., *Η μετανάστευση στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα*, 2010, Αθήνα, Κριτική Α.Ε., σελ.173

1.3 Κοινωνικά Χαρακτηριστικά

1.3.1 Επίδραση της Μετανάστευσης στην τοπική διάσταση και κοινωνική ενσωμάτωση

Σύμφωνα με την επιστήμη της κοινωνιολογίας οι ανθρώπινες κοινωνίες μπορούν να θεωρηθούν ως σύνθετα πεδία συνδεδεμένων υποσυστημάτων στη διαχρονική και τη σύγχρονη της εξέλιξη. Οι ανθρώπινες κοινωνίες σαν ανοιχτά συστήματα βρίσκονται σε συνεχή όσμωση με το περιβάλλον τους. Γι' αυτό το λόγο η λέξη «αμφίδρομα» υπήρξε λέξη κλειδί στα κείμενα του μεγάλου ιστορικού Φ. Μπρωντέλ που πίστευε όχι άδικα ότι τα πάντα επιδρούν στα πάντα. Το ανοιχτό σύστημα της εθνικής κοινωνίας εμπεριέχει τα υποσυστήματα των τοπικών κοινωνιών που λειτουργούν σαν πλαίσια της λειτουργίας των ευρύτερων θεσμών , αλλά διαθέτουν και την δική τους οργάνωση . Είναι δυνατόν μια περιοχή να καθορίζεται ευδιάκριτα αλλά είναι αναγκαίο να μελετούνται οι δεσμοί της τοπικής κοινωνίας με το περιβάλλον τους, σε πλαίσια γενικά και σταθερώς μεταβαλλόμενα . Οι τοπικές κοινωνίες βρίσκονται σε σχέση αλληλεπίδρασης με την περιβάλλουσα κοινωνία και όχι μόνο την εθνική αλλά και την παγκόσμια . Στη συλλογική τους ταυτότητα διατηρούν δε και κάποιες δραστηριότητες . Η σημερινή διεθνής πραγματικότητα αναδεικνύει το γεγονός ότι ζούμε σ' ένα κόσμο που αποτελείται από έθνη.

Τη δεκαετία του '90 λόγω διοικητικής και οικονομικής επιβάρυνσης των χωρών υποδοχής υιοθετήθηκαν πολιτικές απαγορεύσεις προς καταπολέμηση της παράνομης μετανάστευσης και κατάχρησης της έννοιας του ασύλου, που εκφράστηκαν με τον όρο "Φρούριο – Ευρώπη" κι έτσι το ποσοστό των αναγνωρισμένων προσφύγων μειώθηκε αρκετά. Η μετανάστευση ακολουθείται από

προβλήματα κοινωνικού αποκλεισμού και πολιτικές ενσωμάτωσης στους τόπους υποδοχής. Οι περισσότερες χώρες της Ε.Ε. παρουσιάζουν προβλήματα κοινωνικής ένταξης με πιο έντονα στη Γερμανία, η οποία συνορεύει με πολλές χώρες της ανατολικής Ευρώπης από όπου, λόγω και της καλής της οικονομίας, προέρχονται αρκετοί μετανάστες. Στη Γαλλία εφαρμόζεται η πολιτική της πλήρους ενσωμάτωσης με τα εθνικά χαρακτηριστικά των μεταναστών σε δεύτερη θέση. Στην Αγγλία και την Ολλανδία, χώρες με αποικίες, πολλοί άνθρωποι δεν ήρθαν ως μετανάστες αλλά ως υπήκοοι.¹³¹⁴ Η Ολλανδία έχει υιοθετήσει έναν πιο φιλελεύθερο τρόπο αντιμετώπισης των μεταναστών στα πλαίσια μιας πολυπολιτισμικής προσέγγισης, π.χ. στην εκπαίδευση, και ήταν μέσα στις πρώτες χώρες που παραχώρησαν δικαίωμα ψήφου σε τοπικό επίπεδο σε αλλοδαπούς. Στη Σουηδία στα πλαίσια της πολυπολιτισμικής μεταρρύθμισης της κοινωνίας εξασφαλίζεται η διαμονή αλλοδαπών με χορήγηση άδειας παραμονής, η απόκτηση σουηδικής υπηκοότητας καθώς και η λειτουργία δίγλωσσων και τρίγλωσσων σχολείων. Στο Βέλγιο και το Λουξεμβούργο οι αλλοδαποί επιτρέπεται να εργάζονται κανονικά χωρίς άδεια παραμονής αλλά έχοντας ασφαλιστικές εισφορές, και μετά από ένα χρόνο αποκτούν το δικαίωμα να δηλωθούν στο Δήμο. Στην Αγγλία η πολυπολιτισμικότητα είναι παρούσα και αυτό έχει επιπτώσεις και στην εκπαίδευση όπου υπογραμμίζεται πως οι μαθητές πρέπει να κατανοούν την πολυεθνική φύση αγγλικής κοινωνίας. Στην Ελλάδα μόνη φροντίδα αποτελεί η νομιμοποίηση των μεταναστών αλλά και αυτό με καθυστέρηση. Σε πολλές περιπτώσεις χωρών που δέχονται μετανάστες μπορεί να αναπτύσσεται ξеноφοβία και ρατσισμός καθώς κάθε κοινωνική ομάδα, και ειδικότερα οι φτωχότερες τάξεις, απορρίπτει καθετί διαφορετικό. Έρευνες έχουν δείξει ότι σε μεγάλες πόλεις, όπως η Αθήνα, η παρουσία των μεταναστών θεωρείται φυσιολογική, ωστόσο δεν τους αποδέχονται σ' όλες τις εκφάνσεις της ζωής, ενώ στις παραμεθόριες περιοχές η πολυπολιτισμικότητα μπορεί να γεννά

13 Ζωγράφου Α., 2003, *Διαπολιτισμική Αγωγή στην Ευρώπη και την Ελλάδα*, Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδάνος, Αθήνα, σελ. 95

14 Λεοντίδου Λ., κ.ά., 2005, *Εναλλακτικό διδακτικό υλικό για την Θ.Ε. «Γενική Γεωγραφία, Ανθρωπογεωγραφία, Υλικός Πολιτισμός της Ευρώπης»*, ΕΑΠ, Πάτρα, σελ. 159

περισσότερη καχυποψία ως απειλή της εθνικής συνοχής. Ο κοινωνικός αποκλεισμός αποκτά έτσι και γεωγραφική σημασία.^{15 16}

Τα Τρίκαλα είναι μια επαρχιακή πόλη της Ελλάδας συγκεντρώνοντας , όπως και πολλές πόλεις της Ελλάδας, μεγάλο αριθμό μεταναστών. Ποιές είναι η σχέσεις των κατοίκων των Τρικάλων όμως με τους μετανάστες, πώς τους επηρεάζουν στον τρόπο ζωής και ποια η συμβολή του χώρου; Υπάρχει ρατσισμός απέναντι στους μετανάστες, και αν ναι από ποιους; Αυτά τα ερωτήματα και άλλα που ίσως προκύψουν στη συνέχεια θα προσπαθήσουμε να απαντήσουμε και να αναλύσουμε παρακάτω, σύμφωνα με τα λεγόμενα των κατοίκων, τα οποία συγκεντρώσαμε στο ερωτηματολόγιο που ετοιμάσαμε για το σκοπό αυτό.

Πρώτα απ' όλα, θα δούμε τους λόγους που κατά την άποψη των ερωτηθέντων οδήγησαν τους μετανάστες να επιλέξουν τη χώρας μας ως προορισμό και στη συνέχεια το λόγο επιλογής της πόλης των Τρικάλων. Οι πολίτες λοιπόν, πιστεύουν πως κριτήριο επιλογής της χώρας μας είναι η καλύτερη αντιμετώπιση προς τους μετανάστες σε σχέση με άλλες χώρες (Γαλλία και Γερμανία) ενώ, πιστεύουν πως έφυγαν από τις χώρες τους γιατί οι συνθήκες διαβίωσης ήταν αρκετά δύσκολες για αυτούς και τις οικογένειές τους.¹⁷

Πίνακας 2.

¹⁵ Όπως παρ. σελ.97-103

¹⁶ Λεοντίδου Λ., 2005, *Αγεωγράφητος Χώρα*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα, σελ.369

¹⁷ Καβουνίδη Γ., *Έρευνα για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των μεταναστών* , 2003, Αθήνα, εκδ. ΠΑΕΠ, σελ.51

Επιπρόσθετα, σημαντικό ρόλο στην απόφαση των μεταναστών για την επιλογή της χώρας παίζει και η γεωγραφική θέση και η Ελλάδα αποτελεί κομβικό σημείο για τους μετανάστες, αφού μέσω της Ελλάδας μπορούν στη συνέχεια να πάνε σε οποιαδήποτε άλλη χώρα της Ε.Ε..¹⁸

Πίνακας 3.

Η άποψή τους τώρα σχετικά με την επιλογή της πόλης των Τρικάλων είναι παρόμοια με την αυτή για την Ελλάδα. Πιστεύουν δηλαδή, ότι επιλέγουν τα Τρίκαλα γιατί εκεί οι συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών είναι καλύτερες απ' ότι σε άλλες επαρχιακές πόλεις της Ελλάδας.

Πίνακας 4.

Άλλωστε και η γεωγραφική θέση των Τρικάλων όπως, και η μορφολογία τους εδάφους προσελκύουν τους μετανάστες. Η Θεσσαλική πεδιάδα δίνει πολλές ευκαιρίες εργασίας στους μετανάστες στα χωράφια και σε άλλες χειρονακτικές αλλά και οικοδομικές εργασίες, όπου δεν χρειάζονται ιδιαίτερα προσόντα και υψηλό μορφωτικό επίπεδο.

Θεωρούν επίσης, πως οι περισσότεροι απ' αυτούς είναι Αλβανικής καταγωγής, κυρίως άνδρες, ερχόμενοι στην αρχή μεμονωμένα στην πόλη, και στη συνέχεια με όλη τους την οικογένεια.¹⁹

Πίνακας 5.

18 Ναζάκης Χ., Χλέτσος Μ., 2003, *Μετανάστες και Μετανάστευση*, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σελ.100

19 Τριανταφυλλίδου Α., Μαρούκης Θ., *Η μετανάστευση στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα*, 2010, Αθήνα, Κριτική Α.Ε., σελ.81,177

Στα Τρίκαλα δεν υπάρχουν τα λεγόμενα «στέκια» των μεταναστών, μετανάστες και Τρικαλινοί συγκεντρώνονται στους ίδιους χώρους και οι κατοικίες τους είναι δίπλα στις κατοικίες των Τρικαλινών. Διαμένουν κυρίως, σε παλιά κτίρια, είτε κοντά στο κέντρο, είτε σε κοντινούς οικισμούς από την πόλη.²⁰

Παρόλο, του ότι Τρικαλινοί και μετανάστες διαμένουν σε διπλανά σπίτια, έχουν κοινούς χώρους συγκέντρωσης (πλατείες), αλληλεπιδρούν, τα παιδιά των πρώτων πάνε μαζί με τα παιδιά των δεύτερων σχολείο, κάποια απ' αυτά είναι φίλοι, πιστεύουν ότι οι μετανάστες δεν είναι ακόμα ενταγμένοι στην Ελλάδα και συμφωνούν στο ότι ο τρόπος που εφαρμόζεται η μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα ευθύνεται που δεν έχουν ακόμα ενταχθεί.^{21 22}

Πίνακας 6.

Πίνακας 7.

Παρατηρούμε γενικά πάντως, ότι υπάρχει ακόμα κάποιος ρατσισμός και κυρίως, στις μικρές ηλικίες, παρόλο το υψηλό μορφωτικό τους επίπεδο σε σύγκριση με τους μεγαλύτερους σε ηλικίες 50 και άνω με μικρότερο μορφωτικό επίπεδο, όπου παρατηρούμε λιγότερο ρατσισμό.²³ Η απάντησή των

20 Πετρονιώτη Μ., 1998, *Το πορτραίτο μιας διαπολιτισμικής σχέσης*, Αθήνα, εκδ. UNESCO/EKKE, ΠΛΕΘΡΟΝ, σελ. 103

21 Green N., 2004, *Οι δρόμοι της μετανάστευσης*, [μτφρ. Δημήτρης Παρσάνογλου] , Αθήνα, εκδ. Σαββάλας, σελ. 81

22 Τριανταφυλλίδου Α., Μαρούκης Θ., *Η μετανάστευση στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα*, 2010, Αθήνα, Κριτική Α.Ε., σελ. 98

23 Μρβάκης Α. , Παρσάνογλου Δ. , Παύλου Μ., 2001, *Μετανάστες στη Ελλάδα*, Αθήνα , εκδ. Ελληνικά Γράμματα,

περισσότερων στην ερώτηση «θα παντρεύατε το παιδί σας με μετανάστη», δείχνει καθαρά την άποψη των Τρικαλινών για τους μετανάστες.²⁴

Πίνακας 8.

Σε ερώτηση επίσης, «αν θα μπορούσαν να επιλέξουν θα ήθελαν να υπήρχαν μετανάστες στην πόλη τους», αρκετά μεγάλο ποσοστό απάντησε αρνητικά.

Δεν θα ήθελαν λοιπόν, ούτε οι ίδιοι αλλά ούτε και τα παιδιά τους να έχουν συναναστροφές με παιδιά μεταναστών και πιστεύουν οι πιο πολλοί ότι ρίχνουν το επίπεδο της πόλης.

Πίνακας 10.

Στην πραγματικότητα όμως οι μετανάστες των Τρικάλων έχουν μια ήρεμη ζωή χωρίς να επηρεάζουν σημαντικά τον τρόπο ζωής των Τρικαλινών, ας μην ξεχνάμε και τον σύλλογο Αλβανών στα Τρίκαλα. Υπάρχουν διαφορές μεταξύ τους, υποστηρίζοντας πως η σημαντικότερη είναι η γλώσσα και ύστερα η θρησκεία, αλλά οι σχέσεις τους βρίσκονται σε ικανοποιητικό επίπεδο σε σύγκριση με άλλες πόλεις της Ελλάδας. Δεν υπάρχουν εντάσεις ούτε μεταξύ των Τρικαλινών και των μεταναστών αλλά, ούτε και μεταξύ των μεταναστών.

Πίνακας 11.

24 Ναζιάκης Χ., Χλέτσος Μ., 2003, *Μετανάστες και Μετανάστευση*, Αθήνα, εκδ. Πατάκη, σελ.

Στο σημείο αυτό θα αναφερθούμε και στις προσπάθειες της πόλης των Τρικάλων για την καλύτερη ενσωμάτωση και συμβίωση των μεταναστών με τους κατοίκους των Τρικάλων. Για το σκοπό αυτό δημιουργήθηκε η **Δημοτική Επιχείρηση Κοινωνικής Ανάπτυξης (ΔΕΚΑ)**²⁵ **Τρικάλων με κύριες δραστηριότητες , σύμφωνα με το καταστατικό,** την Οικονομική , Πολιτιστική και Κοινωνική Ανάπτυξη του Δήμου Τρικάλων και του Νομού γενικότερα μέσα από την ενεργή συμμετοχή του στην αναπτυξιακή διαδικασία για την αξιοποίηση των Ευρωπαϊκών και Τοπικών πόρων, την ανάληψη παραγωγικών πρωτοβουλιών, την παροχή ποιοτικά αναβαθμισμένων υπηρεσιών και την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού.

1.4 Γεωγραφική και κοινωνική διαφοροποίηση της μετανάστευσης

Η παγκοσμιοποίηση επηρεάζει και διαφοροποιεί το φαινόμενο της μετανάστευσης. Οι οικονομικοί μετανάστες συνεχίζουν να υπάρχουν αλλά οι τόποι προέλευσης και προορισμού διαφέρουν και παρουσιάζονται και άλλου είδους μεταναστεύσεις. Έως την εποχή της δικτατορίας η μετανάστευση κατευθυνόταν γεωγραφικά από το Νότο προς το Βορρά, δηλαδή από τη Μεσογειακή Ευρώπη προς τη Βόρεια (Γερμανία, Βέλγιο κτλ). Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται μία ανάπτυξη του φαινομένου της μετανάστευσης σε χώρες της Ν. Ευρώπης, άλλοτε χώρες αποστολής οικονομικών κυρίως μεταναστών. Στην Ελλάδα η μετανάστευση ξεκίνησε τη δεκαετία του 1970 με μετανάστες από το Ιραν και το Ιρακ, και στη συνέχεια ακολούθησαν μετανάστες από την Ινδία, τις Φιλιππίνες, Κούρδοι αλλά και Κύπριοι πρόσφυγες. Με την πτώση του διπολισμού το 1989 εισήλθαν στη χώρα μετανάστες από την Πολωνία, τη Ρουμανία και τη Γιουγκοσλαβία, στα πλαίσια της μετακίνησής τους προς τη δύση, και λίγο αργότερα έλαβε χώρα η πολυπληθής εισροή των Αλβανών. Επίσης, η Ελλάδα δέχεται πολλούς αφρικανούς μετανάστες.

²⁵ Κοινωνική Μέριμνα Τρικάλων, 2006, Εύρεση στις 23 Αυγούστου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.deka-trikala.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

Η σύνθεση του νέου μεταναστευτικού ρεύματος στην Ελλάδα αποτελείται από ανατολικοευρωπαίους, Βαλκάνιους και κυρίως Αλβανούς. Η εγκατάστασή τους γεωγραφικά τοποθετείται στις μεγάλες πόλεις της χώρας στην Αθήνα, τη Θεσ/κη, την Πάτρα, το Βόλο αλλά και πολύ περισσότερο στη Μακεδονία σε σχέση με την Πελοπόννησο.

Σημαντικό ρόλο στην είσοδο των ξένων παίζει η γεωγραφική θέση της Ελλάδας αφού η πλειονότητα των μεταναστών προέρχεται από όμορες ή κοντινές περιοχές . Η χώρα βρίσκεται στην, στα Βαλκάνια, να συνορεύει με την Τουρκία, είναι κοντά στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική και όχι πολύ μακριά από τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και της τέως ΕΣΣΔ από όπου προέρχονται χιλιάδες μετανάστες τη δεκαετία του '90. Είναι μια χώρα στο σταυροδρόμι τριών ηπείρων, της Ευρώπης που δέχεται κύματα οικονομικών μεταναστών και προσφύγων, της Αφρικής και της Ασίας που τροφοδοτούν σημαντικά το διεθνές μεταναστευτικό ρεύμα. Ιδιαίτερη σημασία έχει η γειτνίαση με την Τουρκία, αφού οι περισσότεροι δρόμοι που χρησιμοποιούν για την παράνομη διακίνηση μεταναστών εντοπίζονται στην τουρκική επικράτεια. Η γεωγραφικά γειτνίαση της Ελλάδας με χώρες προέλευσης μεταναστών τροφοδοτεί το φαινόμενο της κυκλικής και της εποχιακής μετανάστευσης, ιδιαίτερα από την Αλβανία και τη Βουλγαρία. Επειδή, η έκταση των συνόρων της Ελλάδας είναι τεράστια και η προσπέλασή τους σχετικά εύκολη για τους μετανάστες και τους διακινητές δυσχεραίνεται η αποτελεσματική φύλαξη και η αστυνόμευσή τους και αποδυναμώνεται κάθε μέτρο αποτροπής με αποτέλεσμα να καθίσταται η χώρα ευάλωτη στη μη κανονική είσοδο μεταναστών , αιτούντων άσυλο, ακόμη και τρομοκρατών. Η αναποτελεσματικότητα φύλαξης συνόρων δεν χαρακτηρίζει μόνο την Ελλάδα αλλά όλες τις χώρες της Νότιας Ευρώπης. Επειδή τα σύνορα της Ελλάδας θεωρούνται «διάτρητα» η αποτελεσματικότητα της καταπολέμησης της «παράνομης» μετανάστευσης είναι περιορισμένη. Τα θαλάσσια σύνορα είναι 15.021 χιλιόμετρα και αποτελούν «πύλη εισόδου» για χιλιάδες μετανάστες και πρόσφυγες που μπαίνουν στην Ευρώπη κάθε χρόνο. Το ελληνικό έδαφος περιλαμβάνει εκτός από τα πολλά χιλιόμετρα ακτών και 9.839 νησιά και βραχονησίδες από τα οποία 218 είναι κατοικημένα (τα περισσότερα βρίσκονται κοντά στις τουρκικές ακτές).²⁶

26 Εμκέ-Πουλοπούλου Η., *Η μεταναστευτική πρόκληση*, Αθήνα 2007, σελ.266

Μέχρι το τέλος της δεκαετίας του '80 η από θάλασσα «παράνομη» μετανάστευση περιοριζόταν σε μικρό αριθμό Κούρδων προσφύγων και Τούρκων καταδιωκόμενων, που έφταναν από τις τουρκικές ακτές στα νησιά του Αιγαίου με πλωτά μέσα ή κολυμπώντας έφταναν στην Κέρκυρα και μερικές δεκάδες Αφρικανών και Ασιατών που λιποτακτούσαν από τα πλοία των οποίων ήταν πλήρωμα όταν αυτά ναυλοχούσαν σε ελληνικό λιμάνι. Από τα τέλη της δεκαετίας του '80 και κυρίως από τα μέσα της δεκαετίας του '90 η κατάσταση μεταβάλλεται. Από τις τουρκικές ακτές, τις χώρες του Εύξεινου Πόντου, της Ανατολικής Μεσογείου και το υπό Τουρκική κατοχή τμήμα της Κύπρου, Ιρακινοί, Αφρικανοί και Ασιάτες αποβιβάζονται στα νησιά του Αιγαίου. Τα τελευταία χρόνια ποικιλία σκαφών (φορτηγά, αλιευτικά, ρυμουλκά, θαλαμηγοί, κ.λπ.) χρησιμοποιούνται από τους διακινητές και καθιστούν πρακτικά αδύνατο τον πλήρη και ουσιαστικό έλεγχο των διερχομένων τα ελληνικά χωρικά ύδατα σκαφών : από τα παράλια της Μικράς Ασίας σε μικρές φουσκωτές σχεδίες, φτάνουν κωπηλατώντας στα κοντινότερα ελληνικά νησιά, κυρίως τη Λέσβο, Χίο, Σάμο και Κω. Οι διακινητές αποβιβάζουν μετανάστες σε όλα τα παραμεθόρια νησιά, νησίδες και βραχονησίδες. Τα χερσαία σύνορα είναι 1.180,76 χιλιόμετρα. Στη Βόρεια Ελλάδα τα περισσότερα βουνά είναι δύσκολα προσπελάσιμα με αποτέλεσμα ο έλεγχος των συνόρων να καθίσταται ιδιαίτερα δυσχερής. Ειδικότερα τα σύνορα της Ελλάδας με την Αλβανία είναι σχεδόν αδύνατον να ελεγχθούν εξ αιτίας της μορφολογίας του εδάφους. Μετανάστες από τα Βαλκάνια και την τέως ΕΣΣΔ εισέρχονται από τα βόρεια σύνορα της χώρας, πεζή,

με αυτοκίνητο χρησιμοποιώντας απομονωμένα αφύλακτα περάσματα στη μεθόριο που χωρίζει την Ελλάδα από την Αλβανία, τη Βουλγαρία και τη ΠΓΔΜ. Η δημιουργία του Σώματος Συνοριακών Φυλάκων έχει κάπως βελτιώσει την κατάσταση.

Στην περιοχή του Έβρου επιχειρούν να κρυφτούν από τις περιπολίες κατά μήκος του ποταμού και να περάσουν στη Θράκη με βάρκες και σχεδίες. Από ελώδη και αραιοκατοικημένη περιοχή στην Ανατολική όχθη του Έβρου και τα χωριά Μέριτς και Εζέν διοχετεύονται μετανάστες στην Ελλάδα και Βουλγαρία. Οι έρευνες δείχνουν ότι οι μετανάστες διάλεξαν την Ελλάδα γιατί ήταν σχετικά εύκολο να μπουν στη χώρα. Απ' αυτούς που δυσκολεύτηκαν περισσότερο να περάσουν στην Ελλάδα ήταν οι Ασιάτες και οι Αλβανοί πιο εύκολα οι Ανατολικοευρωπαίοι και οι Βαλκάνιοι. Η Ελλάδα με τη γεωγραφική της θέση και την ιδιομορφία των χερσαίων και ιδιαίτερα των θαλάσσιων συνόρων έδωσε τη δυνατότητα να αναπτυχθεί η παράνομη διακίνηση ανθρώπων μέσα από κυκλώματα που σχετίζονται με το διεθνές οργανωμένο έγκλημα (δουλέμποροι) που διευθύνονται από ξένους και Έλληνες, οι οποίοι βρίσκονται κυρίως στην Τουρκία, το Λίβανο, χώρες της Βόρειας Αφρικής, χώρες της τέως ΕΣΣΔ και των Βαλκανίων.²⁷

Αρκετοί μετανάστες και πρόσφυγες χρησιμοποιούν την Ελλάδα ως χώρα διέλευσης. Τη θεωρούν ως προσωρινό σταθμό στην αναζήτηση χώρας εγκατάστασης και απασχόλησης, ελπίζοντας ότι θα μπορέσουν αργότερα να μεταναστεύσουν στις υπερπόντιες χώρες (ΗΠΑ, Αυστραλία, Καναδά) ή στις χώρες της Ε.Ε. Η αποτυχία να φτάσουν τη χώρα η οποία αποτελεί στόχο, τους αναγκάζει και παραμένουν στην Ελλάδα. Για πολλούς αιτούντες άσυλο η Ελλάδα χρησιμεύει ως «θάλαμος αναμονής» και η περίοδος αναμονής ενδέχεται να διαρκέσει 3 ή και περισσότερα χρόνια. Μια από τις αιτίες που η χώρα δεν αποτελεί ή/και επιδομάτων κοινωνικής πρόνοιας. Στη Γερμανία, Σουηδία και άλλες χώρες της Ε.Ε. χορηγούνται επιδόματα, κατοικία κ.λπ. σε πρόσφυγες. Για το λόγο αυτό Κούρδοι και Αφρικανοί χρησιμοποιούν την Ελλάδα «ως πέρασμα».²⁸

Στο σημείο αυτό θα δούμε τα γεωγραφικά κριτήρια των μεταναστών για την επιλογή των Τρικάλων ως προορισμό τους. Τα Τρίκαλα είναι μια μεγάλη πόλη της Περιφέρειας Θεσσαλίας και κοντά στα σύνορα

27 Εμκέ-Πουλοπούλου Η., *Η μεταναστευτική πρόκληση*, Αθήνα 2007, σελ.268

28 Λιανού Θ., *Σύγχρονη μετανάστευση στην Ελλάδα: Οικονομική διερεύνηση*, 2003, Αθήνα, εκδ.ΚΠΟΕ, σελ.43

με την Αλβανία, λόγος σημαντικός για τους μετανάστες Αλβανούς, (δεν πρέπει να ξεχνάμε τα υψηλά ποσοστά Αλβανών μεταναστών στα Τρίκαλα) αλλά και τις άλλες Βαλκανικές χώρες. Εκτός των άλλων, αποτελεί ενδιάμεσο σταθμό προς άλλες περιοχές της Ελλάδας, και κυρίως των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης. Η απόσταση από τη Θεσσαλονίκη έχει ελαχιστοποιηθεί πολύ μετά την ολοκλήρωση της Εγνατίας Οδού, αλλά και από την Αθήνα. Τα Τρίκαλα βρίσκονται στο κέντρο της χώρας, και όπως και να έχει, προς όποια κατεύθυνση και να κινηθούν οι μετανάστες, κυρίως των Βαλκανικών χωρών αλλά και όχι μόνο, περνάνε από την περιοχή. Τα Τρίκαλα είναι κοντά στα δυο μεγαλύτερα λιμάνια της χώρας ,αυτό του Βόλου και της Ηγουμενίτσας επομένως, μπορούν να περνάνε λαθραία σχετικά εύκολα, αφού μέσω θαλάσσης είναι ο πιο εύκολος τρόπος να περάσεις σε μια χώρα παράνομα, αλλά και να περάσουν σε άλλες χώρες της Ε.Ε. Παρατηρούμε λοιπόν, πως η γεωγραφική θέση της πόλης παίζει σημαντικό ρόλο στην απόφαση των μεταναστών ως προορισμό αλλά και ως ενδιάμεσο σταθμό, όπως και για τη χώρα.

Η επιλογή της συγκεκριμένης πόλης μέσα στη χώρα υποδοχής καθορίζεται αποκλειστικά σχεδόν από τη δυνατότητα εξεύρεσης εργασίας. Τα Τρίκαλα αποτελούν μια επαρχιακή πόλη που η μορφολογία της την κάνουν να εξειδικεύεται σε τομείς του πρωτογενή αλλά και του δευτερογενή τομέα προσελκύοντας έτσι τους μετανάστες όπου ψάχνουν δουλείες, όπου δεν χρειάζονται εξειδίκευση. Βλέπουμε λοιπόν, πως ακόμα και η μορφολογία του εδάφους παίζει σημαντικό ρόλο στην επιλογή των μεταναστών ως τόπο επιλογής.

Ο χώρος δεν παραπέμπει μόνο στα φυσικά χαρακτηριστικά αλλά επίσης σε ευρύτερες δομές ευκαιριών, στην κοινωνική ζωή και στις υποκειμενικές εικόνες, αξίες, και νοήματα που ο συγκεκριμένος και περιορισμένος τόπος εκπροσωπεί σε ότι αφορά τους μετανάστες. Ο χώρος έτσι είναι διαφορετικός από τον τόπο στο ότι συμπεριλαμβάνει ή απλώνεται σε διαφορετικές εδαφικές επικράτειες. Περικλείει δύο ή περισσότερους τόπους. Ο χώρος έχει ένα κοινωνικό νόημα που εκτείνεται πέρα από μια εδαφικότητα, μόνο με συγκεκριμένους κοινωνικούς και συμβολικούς δεσμούς αποκτά νόημα για δυνάμει μετανάστες.²⁹

29 Βλ. Th. Faist, *The volume and dynamics of international migration and trasnational social spaces*, Oxford U.P., Oxford, 2000, σελ. 45-6.

1.5 Πολιτιστικά Χαρακτηριστικά

Σημαντική είναι η πολιτιστική υποδομή της πόλης των Τρικάλων με Μουσεία, Συλλογές και Πινακοθήκες σε διάφορα σημεία τη πόλης. Εκτός όμως αυτών, σημαντικές ήταν και οι τρικαλινές φυσιογνωμίες όπου ανέδειξαν τα Τρίκαλα όπως : την ηγετική φυσιογνωμία του Γεώργιου Κονδύλη, τον ευπατρίδη πολιτικό και λογοτέχνη Ευάγγελος Αβέρωφ-Τοσίτσας καθώς και τους γνωστούς μουσικοσυνθέτες της λαϊκής μουσικής όπως οι Βασίλης Τσιτσάνης, Απόστολος Καλδάρas, Κώστας Βίρβος, Γιώργος Σαμολαδάς, Χρίστος Κολοκοτρώνης, Μπάμπης Μπακάλης και ο συνθέτης της έντεχνης μουσικής Βασίλειος Νταλαμπίρας. Επίσης ερμηνευτές όπως, ο Δημήτρης Μητροπάνος, ο βαρύτονος Δημήτρης Καβράκος, η σολίστ Αλεξάνδρα Παπαστεφάνου, ο πιανίστας Δημήτρης Σγούρος.

Γνωστά στο πανελλήνιο έγιναν τα Τρίκαλα με την «Χορωδία Τρικάλων» που πρωτοπαρουσιάστηκε το 1969 υπό την διεύθυνση της Τερψιχόρης Παπαστεφάνου (ερμηνείες έργων του Μίκη Θεοδωράκη, Γιάννη Ρίτσου). Πλούσια είναι η προσφορά των Τρικάλων και στον αθλητισμό. Πολλοί είναι και οι Τρικαλινοί αθλητές που διακρίθηκαν στον κλασικό και όχι μόνο αθλητισμό, όπως οι Ζαλαγκίτης, Αβράμης, Αφοι Κουτσιούμπα, Ιακωβάκης, Σακοράφα, Παπανικολάου, Γεωργαλής κ.α. Τέλος, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι εδώ γεννήθηκε και έδρασε ο περίφημος γιατρός της αρχαιότητας, Ασκληπιός³⁰

1.6 Προβλήματα

Τα βασικά προβλήματα τα οποία επιδρούν αρνητικά στην ανάπτυξη του νομού είναι:

- Η ορεινότητα που αυξάνει κατά πολύ το κόστος των έργων και έχει σαν αποτέλεσμα την έλλειψη ακόμη βασικών έργων υποδομής, σε συνδυασμό με την ύπαρξη πολλών διάσπαρτων κοινοτήτων στον ορεινό όγκο του νομού.
- Προβληματική σύνδεση (οδική, σιδηροδρομική) με τους γειτονικούς νομούς, και κυρίως με τη Δυτική Ελλάδα, καθώς και έλλειψη αεροδρομίου σε επίπεδο Θεσσαλίας.
- Προβληματική σύνδεση μεταξύ των οικισμών κυρίως στο ορεινό μέρος.
- Έλλειψη καθορισμένης βιομηχανικής περιοχής που συνεπάγεται την απροθυμία εγκατάστασης νέων επιχειρήσεων.
- Μικρή σε έκταση γεωργική ιδιοκτησία που έχει σαν αποτέλεσμα μικρό αγροτικό εισόδημα.

³⁰ Τρίκαλα, , Τρίκαλα 2010, Εύρεση στις 20 Φεβρουαρίου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.trikalacity.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

2.1 Απασχόληση και Μετανάστευση στην Ελλάδα

**“Give me your tired, your poor,
Your huddled masses yearning to breathe free,
The wretched refuse of your teeming shore.
Send these, the homeless, tempest-tost to me,
I lift my lamp beside the golden door!”**

Από το ποίημα της , “The New Colossus”, το οποίο είναι χαραγμένο στο βάθρο του αγάλματος της Ελευθερίας.

Στην ίδια γραμμή με τις έρευνες μετανάστευσης στις υπόλοιπες χώρες της νότιας Ευρώπης , οι έρευνες που αφορούν στην ελληνική εμπειρία δείχνουν ότι οι μετανάστες απασχολούνται σε χαμηλού κύρους εργασίες που συχνά δεν ανταποκρίνονται στην ειδικότητά τους, σε αντίθεση με την πλειονότητα των ελλήνων νέων που επιλέγουν να παραμείνουν άνεργοι ή συνεχίζουν την εκπαίδευσή τους μέχρι να βρουν μια εργασία που να ικανοποιεί τις προσδοκίες και να αντιστοιχεί στα προσόντα τους. Οι κύριοι τομείς απασχόλησης είναι, για τους άνδρες, ο κατασκευαστικός τομέας και για τις γυναίκες οι (οικιακές συνήθως) υπηρεσίες καθαρισμού και φροντίδας. Η γεωργία και οι υπηρεσίες στα πλαίσια του τουρισμού είναι άλλοι τομείς με έντονα εποχικά χαρακτηριστικά , όπου απασχολούνται οι μετανάστες. Λόγω της ύπαρξης οικογένειας και φίλων στη χώρα υποδοχής και της χρήσης άτυπων αλυσίδων μετανάστευσης, η εργασία, σε γενικές γραμμές, βρίσκεται περισσότερο μέσω άτυπων κοινωνικών δικτύων και λιγότερο μέσω γραφείων ευρέσεως εργασίας ή συλλόγων.

Η χαμηλού κύρους εξαρτημένη εργασία στις παρυφές της επίσημης οικονομίας είναι η συνηθισμένη περίπτωση απασχόλησης για την μετανάστευση. Σε τομείς όπως οι προαναφερθέντες, όπου ο χώρος της εργασίας είτε είναι νομικά απρόσιτος από τους επιθεωρητές εργασίας , είτε μεταβάλλεται με ρυθμούς που οι κρατικοί ελεγκτικοί μηχανισμοί είναι δύσκολο να ακολουθήσουν, είτε υπόκειται σε τοπικά συμφέροντα που δύσκολα διαρρηγνύονται από την κρατική μηχανή, είναι συχνό φαινόμενο η παρεχόμενη εργασία να μην καταγράφεται και να μην αποδίδονται εισφορές κοινωνικής ασφάλισης από τους εργοδότες.

Πάνω από ο ήμισυ των μεταναστών είναι ενταγμένοι στην οικονομική ζωή της χώρας, περί τα 431.300 άτομα αποτελώντας λιγότερο από το 1/10 του συνολικού εργατικού δυναμικού (9,6%).

Περί τους 391.700 μετανάστες απασχολούνται ενώ οι άνεργοι πλησιάζουν τις 40.000 , συμμετέχοντας κατά 9,5% και 7,8% στο σύνολο της απασχόλησης και των ανέργων αντίστοιχα, ενώ το μέσο ποσοστό ανεργίας των μεταναστών είναι μικρότερο από το μέσο της χώρας (9,2% έναντι 11,0%). Το ποσοστό ανεργίας των ανδρών μεταναστών είναι μικρότερο ενώ των γυναικών μεγαλύτερο, από το μέσο ποσοστό ανεργίας των μεταναστών, (8,0% και 11,9% αντίστοιχα).

Πάνω από τα 2/3 των μεταναστών που βρίσκονται στην αγορά εργασίας ή όσων απασχολούνται είναι άνδρες, ενώ αποτελούν τα 3/5 των ανέργων μεταναστών, (68,2%, 69,1% και 59,0% αντίστοιχα).

Πάνω από τα 1/3 των μεταναστών (37,0%) εργάζεται ως ανειδίκευτοι εργάτες χειρώνακτες και μικροεπαγγελματίες, πάνω από 1/4 ως τεχνίτες (27,0%) ενώ ένα 4,4% ως χειριστές μεταφορικών μέσων με αποτέλεσμα περισσότερο τα 2/3 των μεταναστών (68,3%) να εργάζεται στα εν λόγω επαγγέλματα. Ένα 10,4% των μεταναστών εργάζεται στην παροχή υπηρεσιών και ως πωλητές σε καταστήματα και σε υπαίθριες αγορές, το 7% ως ειδικευμένοι γεωργοί – κτηνοτρόφοι κλπ, το 9,6% στα υπόλοιπα επαγγέλματα ενώ τέλος, το 4,7% αυτών δήλωσε ανεπαρκώς ή ασαφώς το επάγγελμα είτε δεν δήλωσε επάγγελμα.

Πάνω από τα 2/3 του εργατικού δυναμικού και των απασχολούμενων προέρχεται από τις χώρες της Κεντρικής Ευρώπης, ενώ στις ίδιες χώρες αναλογεί το 61,0% των άνεργων μεταναστών. Σημαντική είναι η συμμετοχή στις κατηγορίες του εργατικού δυναμικού των μεταναστών οι οποίοι προέρχονται από την Ασία, καθώς αποτελούν το 13,0% του εργατικού δυναμικού και των απασχολούμενων μεταναστών και το 16,0% των ανέργων. Η συμμετοχή των μεταναστών οι οποίοι προέρχονται από την Αμερική (κυρίως την βόρεια) και την Αφρική κυμαίνεται στο 2,4% σε όλες τις κατηγορίες του εργατικού δυναμικού των μεταναστών, με εξαίρεση των ανέργων από την Αμερική η συμμετοχή των οποίων ανέρχεται στο 3,6%. Τέλος, η συμμετοχή των μεταναστών από την Ωκεανία κυμαίνεται στο 1,0% περίπου των μεταναστών σε όλες τις κατηγορίες του εργατικού δυναμικού.³¹

2.2. Απασχόληση στην πόλη των Τρικάλων

Η σχετικά μικρή κλίμακα βιομηχανικής παραγωγής και ο έντονα δασικός και γεωργοκτηνοτροφικός χαρακτήρας της περιοχής του Νομού Τρικάλων, προσδιορίζουν σαφώς και τον χαρακτήρα της απασχόλησης, που διοχετεύεται στον πρωτογενή κύριο τομέα.

2.2.1 Παραγωγή

Σχετικά με τη δομή του παραγωγικού συστήματος του νομού Τρικάλων , πρέπει να σημειώσουμε ότι στηρίζεται κυρίως στον πρωτογενή τομέα

31 ΕΣΥΕ, Αθήνα 2008, Εύρεση στις 25 Ιανουαρίου 2010 , στην ιστοσελίδα : <http://www.statistics.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

Συγκεκριμένα, στον τομέα της γεωργίας καλλιεργούνται γύρω στα 670.000 στρέμματα (20% της συνολικής έκτασης) με σημαντική παραγωγή σε δυναμικές καλλιέργειες όπως βαμβάκι, καπνός, σπωροκηπευτικά, σιτάρι, καλαμπόκι κλπ.

Τα κύρια κτηνοτροφικά προϊόντα είναι το αιγοπρόβειο και αγελαδινό γάλα (τροφοδοτεί τα 3 μεγάλα εργοστάσια του γάλακτος του νομού και καλύπτει τις ανάγκες σε εσωτερική κατανάλωση, ενώ εξάγει σημαντικές ποσότητες σε τυρί διαφόρων τύπων - κυρίως φέτα, κασέρι και γιαούρτι), το κρέας (γύρω στους 20.000 τόνους) και άλλα ζωοκομία προϊόντα.³²

Τα δάση από την πλευρά τους (το 30% του νομού καλύπτεται από αυτά), τα οποία είναι κυρίως ελάτης, δρυός και οξιάς, αποτελούν σημαντική πηγή παραγωγής πρώτης ύλης (ετήσια παραγωγή 150.000 τόνοι ξυλείας συνολικά, στρογγυλής και καύσιμης) αλλά και απασχόλησης για τους κατοίκους των ορεινών περιοχών.

Στο σύμπλεγμα του Ασπροποτάμου διαβιεί εκλεκτής ποιότητας πέστροφα. Στην περιοχή λειτουργεί μονάδα παραγωγής γόνου του δασαρχείου Καλαμπάκας, ενώ υπάρχει αρκετός αριθμός ερασιτεχνικών αλιέων που ασχολούνται με την αλιεία της πέστροφας.³³

2.2.2 Μεταποίηση

Λόγω του αγροτικού χαρακτήρα της περιοχής, οι περισσότερες μονάδες μεταποίησης σχετίζονται με τα προϊόντα του πρωτογενή τομέα (μάλλινα, βαμβακερά, τυροκομικά, αλλαντικά, προϊόντα ξύλου.)

Η λειτουργία σημαντικού αριθμού αλευροβιομηχανιών, τυροκομείων, 2 μεγάλων εργοστασίων ξυλείας του Δασαρχείου Καλαμπάκας και της Ε.Α.Σ. Καλαμπάκας, πολλών μικρών πριστηρίων, δύο μονάδων μίξης ζωοτροφών, πολλών μικρών βιοτεχνιών και η ιδιαίτερα αναπτυγμένη οικοτεχνία, το είδος και το μέγεθος της αγροτικής παραγωγής, όλα αυτά επιβεβαιώνουν τον χαρακτήρα της μεταποίησης.

Η διάθεση της αγροτικής παραγωγής έχει αποδέκτες της Ενώσεις Αγροτικών Συνεταιρισμών και τους

32 Πατραμάνης Σ., «Θεσσαλική Επιχείρηση και Αγορά», Εφ. «Πρωινός Λόγος» (9-3-2006)

33 Τρίκαλα, , Τρίκαλα 2010 , Εύρεση στις 20 Φεβρουαρίου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.3kala.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

ιδιώτες, τόσο της περιοχής όσο και του λοιπού Νομού ενώ σημαντικές είναι και οι εξαγωγές σε βαμβάκι, πεπονοειδή κλπ.

Από τα κτηνοτροφικά προϊόντα το αιγοπρόβειο γάλα διατίθεται στα τυροκομεία της περιοχής και το αγελαδινό σε βιομηχανίες παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων, που λειτουργούν αποδοτικότητα στον νομό, ενώ το μαλλί σε βιοτεχνικά λαναριστήρια της περιοχής, απ' όπου παίρνουν το νήμα για την κατασκευή μάλλινων υφαντών και λοιπών ειδών οικοτεχνίας.

Πρέπει να σημειωθεί ιδιαίτερα η κατασκευή παραδοσιακών υφαντών και λοιπών ειδών χειροτεχνίας είτε υπό μορφή οικοτεχνίας, είτε υπό μορφή μικρών βιοτεχνιών οικογενειακής μορφής.

Σημαντικό να αναφερθεί ότι η συμμετοχή του Δευτερογενή τομέα στο Ακαθάριστο Περιφερειακό Προϊόν είναι της τάξης του 25%, ενώ για το σύνολο της χώρας ξεπερνά το 33%. Στο νομό μας λειτουργούν σήμερα γύρω στις 50 βιομηχανίες, πάνω από 2.200 βιοτεχνίες, και 2.760 επαγγελματικές και εμπορικές επιχειρήσεις.³⁴

Στον άξονα Καλαμπάκας-Μετεώρων – Πύλης και των γύρω χωριών, λόγω των ποικίλων δραστηριοτήτων, η απασχόληση καλύπτει και τους τρεις τομείς της οικονομίας, με σημαντικό ποσοστό απασχολούμενων, πλήρως και αποκλειστικά, με τον τουρισμό κυρίως να απασχολεί τον πληθυσμό της Καλαμπάκας και του Καστρακίου λόγω Μετεώρων.

Στο κύκλωμα Ασπροποτάμου, λόγω της δασικής κάλυψης της περιοχής, οι κάτοικοι απασχολούνται κυρίως με την κτηνοτροφία και τον τουρισμό, εξ' αιτίας του υψηλού παραθεριστικού τουρισμού, συμπληρωματικά δε με τη γεωργία.

Στο σύμπλεγμα Χασίων-Αντιχασίων, η δραστηριότητα του ενεργού πληθυσμού επικεντρώνεται στους τομείς της γεωργίας και της κτηνοτροφίας.

Στην υπόλοιπη πεδινή περιοχή οι κάτοικοι της ασχολούνται με την γεωργία (δυναμικές καλλιέργειες, γεωργικές επιχειρήσεις, θερμοκήπια κλπ).

Στην πόλη τέλος, το μεγαλύτερο μέρος ασχολείται με την παροχή υπηρεσιών (εμπόριο, υπηρεσίες, μικρές και μεσαίες βιοτεχνίες, οικοδομές κλπ), και αρκετά σημαντικό ποσοστό εργαζομένων στις βιομηχανίες της περιοχής, τόσο μέσα και περίξ της πόλης, όσο και κατά μήκος των οδικών αξόνων

34 Τρίκαλα, , Τρίκαλα 2010, Εύρεση στις 20 Φεβρουαρίου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.trikalacity.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

Τρικάλων-Καλαμπάκας, Τρικάλων- Λάρισας, Τρικάλων – Καρδίτσας και Τρικάλων – Πύλης. Όπως αναφέρθηκε και λίγο νωρίτερα, η παραγωγή του νομού στηρίζεται βασικά στον πρωτογενή τομέα, τα τελευταία χρόνια όμως σημειώνεται μικρή άνοδος και των υπολοίπων, με παράλληλη πτώση του πρωτογενούς.³⁵

2.3 Απασχόληση και μετανάστευση στην πόλη των Τρικάλων

Στο σημείο αυτό λοιπόν, ας δούμε ποια είναι η κατάσταση αναλυτικά στην πόλη των Τρικάλων όσον αφορά , την απασχόληση. Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της απογραφής της Ε.Σ.Υ.Ε. για τα έτη 1991-2001 η τάση μεγέθυνσης του ενεργού πληθυσμού ισχυροποιείται , όπως τούτο παρατηρείται στο σύνολο των αστικών κέντρων της χώρας. Χαρακτηριστική είναι η διατύπωση ότι ένα ισχυρό μέρος του οικονομικά ενεργού πληθυσμού απασχολείται στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο , στις κατασκευές, το χρηματοπιστωτικό σύστημα , την εκπαίδευση και εν γένει τις τριτογενείς δραστηριότητες . Επιπλέον, μεταξύ των ετών 1991 και 2001 παρατηρείται πτωτική τάση στη μεταποίηση , ενώ αυξάνει η συμμετοχή στο εμπόριο , τις τράπεζες , την εκπαίδευση και τις λοιπές υπηρεσίες , χαρακτηριστικό των τάσεων τριτογενοποίησης στα αστικά κέντρα. Οι τριτογενείς έτσι, δραστηριότητες αυξάνουν σε βάρος της γεωργίας – κτηνοτροφίας και σε βάρος της μεταποίησης . Γενικότερα, ο πρωτογενής τομέας στην πόλη τείνει να είναι σύγχρονος, δεδομένου και του ρόλου της πόλης ως αστικού κέντρου που παρέχει τις αναγκαίες υπηρεσίες και λειτουργεί ως καταναλωτική αγορά, οι δε αγρότες είναι οργανωμένοι σε αγροτικούς συνεταιρισμούς, με εκμηχάνιση των καλλιεργειών, αρδευτικά έργα και γεωτρήσεις για παραγωγή βάμβακος, μηδικής, αραβοσίτου, κηπευτικών, φρούτων κ.τ.λ.

Ακόμα , για το δευτερογενή τομέα η πόλη εξειδικεύεται ιδιαίτερα στην επεξεργασία του ακατέργαστου μαλλιού, στην εμπορία των μεταχειρισμένων φορτηγών αυτοκινήτων, στην ξυλοβιομηχανία πριστής ξυλείας. Επίσης, πρωτοπορεί στη συσκευασία αγροτικών προϊόντων, την επεξεργασία του γάλακτος, την αλλαντοποιία, και στη βιομηχανία τροφίμων γενικότερα κ.τ.λ., με χαρακτηριστική την εξειδίκευση στις βιοτεχνίες παραγωγής ξυλόγλυπτων παραδοσιακών επίπλων και αντικειμένων.

³⁵ Κατσαρός Κ.,Η πολεοδομική ιστορία των Τρικάλων, Τρίκαλα 2009,σελ.464

Βασικό επιπλέον, χαρακτηριστικό στο διάστημα της δεκαετίας 1991-2001 είναι η μεγέθυνση της μισθωτικής εργασίας, αλλά και η μείωση του ποσοστού συμμετοχής στην κατηγορία των αυτοαπασχολούμενων .³⁶

Στο σημείο αυτό θα αναλύσουμε τις απαντήσεις που έχουμε συγκεντρώσει από το ερωτηματολόγιο σχετικά με την μετανάστευση και τον αντίκτυπο που έχει στην οικονομία και γενικά την απασχόληση και την ανεργία. Πρώτα απ' όλα θα πρέπει να αναφέρουμε τους τομείς στου οποίους απασχολούνται οι μετανάστες στην πόλη για να μπορέσουμε να σχολιάσουμε τις απαντήσεις που έχουμε συλλέξει. Μεγάλο ποσοστό λοιπόν, των μεταναστών, όπως έχουμε προαναφέρει, απασχολείται στα χωράφια και στις κτηνοτροφικές μονάδες και γενικότερα, σε εργασίες του πρωτογενή τομέα, όπου δεν χρειάζεται ιδιαίτερη εξειδίκευση. Κάνουν διάφορες χειρονακτικές εργασίες, σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις του δευτερογενή τομέα, σε οικοδομές κ.λπ. Απ' την άλλη οι γυναίκες μετανάστριες απασχολούνται κυρίως σε οικιακές δουλειές σε νοικοκυριά των Τρικαλινών, φροντίζουν ηλικιωμένους και μικρά παιδιά. Πάνω κάτω σε όλες τις επαρχιακές πόλεις οι μετανάστες απασχολούνται σε τέτοιου είδους εργασίες, χωρίς να ξεχνάμε και τις ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής και την εξειδίκευσή τους σε κάποιο τομέα, όπως για παράδειγμα στην Καστοριά, όπου ειδικεύεται στην επεξεργασία της γούνας.

Ας επανέλθουμε τώρα στο ερωτηματολόγιο που ετοιμάσαμε και στις απαντήσεις που συλλέξαμε σχετικά με την οικονομία των Τρικάλων. Στην ερώτηση (ερώτηση 21) που αναφέρεται στην προτίμηση του εργοδότη ανάμεσα σε Έλληνα πολίτη ή κάποιον μετανάστη η πλειοψηφία απάντησε αυτόν με τα περισσότερα προσόντα.

Πίνακας 12.

Η απάντηση αυτή μας δίνει πολλά στοιχεία για την νοοτροπία που επικρατεί στα Τρίκαλα για τους μετανάστες απασχολούμενους. Πρώτα απ' όλα πρέπει να σχολιάσουμε το γεγονός ότι αν αυτή η ερώτηση γινόταν πριν από μια δεκαπενταετία και λιγότερο η απάντηση προφανώς να ήταν άλλη, αρνητική προς τους οικονομικούς μετανάστες. Παρατηρούμε μια πρώτη αλλαγή ως προς την αποδοχή

³⁶ Κατσαρός Κ., Η πολεοδομική ιστορία των Τρικάλων, Τρίκαλα 2009, σελ.470

των μεταναστών από τους κατοίκους. Ο ρατσισμός στον τομέα της απασχόλησης μειώνεται με τα χρόνια όσο οι μετανάστες ενσωματώνονται όλο και περισσότερο στην Ελληνική κοινωνία.³⁷ Βέβαια πάντα θα υπάρχουν και οι εξαιρέσεις όπου θα υπάρχουν εργοδότες όπου δεν θα αποδέχονται τους μετανάστες. Οι περισσότεροι όμως επιλέγουν τα προσόντα, δεν τους ενδιαφέρει η εθνότητα του απασχολούμενου της επιχείρησής του. Παρόλα αυτά όμως μόνο έξι θα επέλεγαν μετανάστη. Είναι πολύ σημαντικό για την ευημερία της κοινωνίας να υπάρχει σεβασμός προς κάθε τι ξεχωριστό. Το σημαντικό βέβαια στην περίπτωση αυτή είναι ο ερωτώμενος να μην θέλει να απασχολεί μετανάστη μόνο γιατί θέλει να τον εκμεταλλευτεί οικονομικά, αλλά γιατί δεν τον ενδιαφέρει η εθνότητα του απασχολούμενου.

Ένα άλλο επίσης, πολύ σημαντικό στοιχείο για την εργασία που πρέπει να εξακριβώσουμε είναι αν οι μετανάστες «παίρνουν» τις δουλειές από τους Έλληνες και αν όντως κάνουν δουλειές οι οποίες οι δεύτεροι δεν επιθυμούν,(ερώτηση 22 και 23) σύμφωνα πάντα με τους ερωτηθέντες.

Πίνακας 13.

Ένα μεγάλο ποσοστό (75 άτομα) πιστεύει πως οι μετανάστες «παίρνουν» τις δουλειές από τους Έλληνες, σε αντίθεση με το συντριπτικό ποσοστό (110 άτομα) που πιστεύει πως οι μετανάστες δεν «παίρνουν» αλλά απλά δέχονται τις δουλειές όπου οι Έλληνες δεν επιθυμούν.³⁸ Και στις δύο περιπτώσεις είδαμε πως ερωτηθέντες απάντησαν με αρνητικά σχόλια για τους μετανάστες. Αυτό βέβαια έρχεται σε αντίθεση με την προηγούμενη ερώτηση που αναλύσαμε προηγουμένως καθώς, εφόσον οι εργοδότες προσλαμβάνουν αυτούς με περισσότερα προσόντα πως γίνεται να παίρνουν οι μετανάστες τις δουλειές από τους Έλληνες; Γνωρίζουμε ότι οι περισσότεροι μετανάστες είναι χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ, επομένως, οι δουλειές που

37 Λιανού Θ., *Σύγχρονη μετανάστευση στην Ελλάδα: Οικονομική διερεύνηση*, 2003, Αθήνα, εκδ. ΚΠΟΕ, σελ. 106

38 Μαρβάκης Α. , Παρσάνογλου Δ. , Παύλου Μ., 2001, *Μετανάστες στη Ελλάδα*, Αθήνα , εκδ. Ελληνικά Γράμματα,

καταλαμβάνουν είναι όπως, ανέφεραν και οι ερωτηθέντες, δουλειές όπου δεν επιθυμούν, χωρίς να σημαίνει ότι τις «παίρνουν» συγχρόνως από τους Έλληνες, οι οποίοι ζητάνε παραπάνω χρήματα καθώς, το μορφωτικό τους επίπεδο είναι ιδιαίτερα υψηλό.

Πίνακας 14.

Ο λόγος απασχόλησης και υπερεκμετάλλευσης αλλοδαπών εργατών στην Ελλάδα δεν είναι τόσο η ανυπαρξία κατάλληλων Ελλήνων εργατών, όσο οι συνθήκες αξιοποίησης του κεφαλαίου. Το ελληνικό κεφάλαιο εντασσόμενο ολόένα και περισσότερο στην καπιταλιστική παγκόσμια αγορά και τον καταμερισμό εργασίας της, προσπαθεί να διατηρήσει ή και να αυξήσει τα μειωμένα περιθώρια κέρδους με την εκμετάλλευση ξένων εργατών. Η στρατολόγηση ξένων εργατών δεν αποσκοπεί συνεπώς, στο ξέσπασμα της στενότητας στην απασχόληση.³⁹

Στις ερωτήσεις τώρα, σχετικά με την μετανάστευση, την ανεργία και την οικονομική ανάπτυξη οι απαντήσεις ως ένα σημείο είναι οι αναμενόμενες. Οι περισσότεροι Τρικαλινοί, σύμφωνα πάντα με το δείγμα μας, (ερώτηση 24 και 19) θεωρούν πως οι μετανάστες βοηθούν στην αύξηση της ανεργίας, και ύστερα στην εγκληματικότητα, κάτι που στην πραγματικότητα δεν ισχύει.

Πίνακας 15.

Πίνακας 16.

Παράγοντες που προκαλούν την ανεργία είναι άλλοι και όχι η μετανάστευση, ίσως να την επηρεάζει σε πολύ μικρό ποσοστό για να μην είμαστε απόλυτοι. Δεν πρέπει, στο σημείο αυτό να ξεχνάμε ότι οι μετανάστες, όσον αφορά την απασχόληση, είναι αυτοί που αδικούνται περισσότερο, καθώς οι

39 Πετρονώτη Μ., 1998, *Το πορτραίτο μιας διαπολιτισμικής σχέσης*, Αθήνα, εκδ. UNESCO/ΕΚΚΕ, ΠΛΕΘΡΟΝ, σελ. 155

εργοδότες γνωρίζοντας το συμφέρον τους και την ανάγκη των μεταναστών εκμεταλλεύονται την κατάστασή τους και βάζουν τους δικούς τους όρους.⁴⁰

Παρόλα αυτά θεωρούν πως οι μετανάστες συμβάλουν θετικά σε ορισμένους τομείς και σε κάποιους άλλους όχι (ερώτηση 25). Βλέπουμε σε αυτή την περίπτωση ότι κρατούν μια ουδέτερη στάση.

Πίνακας 17.

Έρχονται για ακόμη μια φορά σε αντίθεση με αυτά που υποστήριζαν προηγουμένως, αφού θεωρούν πως η μετανάστευση συμβάλει στην ανεργία. Στην πραγματικότητα ισχύει αυτό που υποστηρίζουν οι Τρικαλινοί πολίτες. Υπάρχουν περιπτώσεις όπου οι μετανάστες βοηθούν στην οικονομική ανάπτυξη και περιπτώσεις όπου δεν συμβάλλουν με κανένα τρόπο. Η οικονομική ανάπτυξη δεν σημαίνει ότι αναφέρεται μόνο στον ΑΕΠ ή σε άλλους οικονομικούς δείκτες αναφέρεται και στις συνθήκες εργασίας, στους μισθούς ανά παραγωγικό τομέα, κτλ. Σε αυτές τις περιπτώσεις η συμβολή του μετανάστη έχει κάποια συγκεκριμένα αποτελέσματα, όταν όμως ο μετανάστης εμπλέκεται στην παραοικονομία της χώρας τότε δεν μπορούμε να ξέρουμε πραγματικά αν βοηθάει στην οικονομική ανάπτυξη ή όχι. Οι περισσότεροι μετανάστες κάνουν δουλειές οι οποίες δεν φαίνονται στους οικονομικούς δείκτες, οπότε δεν μπορούμε να είμαστε σίγουροι για τα αποτελέσματα τους στην οικονομία.⁴¹⁴²⁴³

40 Μαρβάκης Α. , Παρσάνογλου Δ. , Παύλου Μ., 2001, *Μετανάστες στη Ελλάδα*, Αθήνα , εκδ. Ελληνικά Γράμματα

41 Ναζιάκης Χ., Χλέτσος Μ., 2003, *Μετανάστες και Μετανάστευση*, Αθήνα , εκδ. Πατάκη

42 Καβουνίδη Τ., *Έρευνα για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των μεταναστών* , 2003, Αθήνα, εκδ. ΠΑΕΠ, σελ. 110

43 Λιανού Θ., *Σύγχρονη μετανάστευση στην Ελλάδα: Οικονομική διερεύνηση*, 2003, Αθήνα, εκδ.ΚΠΟΕ, σελ. 100, 126

Οι θέσεις απασχόλησης όπου βρίσκονται σε κλάδους με υψηλή παραοικονομία και ένταση εργασίας , είναι σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις , σε αγροτικές εκμεταλλεύσεις , σε σπίτια (φύλαξη παιδιών , φροντίδα ηλικιωμένων , οικιακή βοήθεια). Οι αλλοδαποί /ές αναλαμβάνουν εργασίες ανθυγιεινές , χαμηλού κοινωνικού κύρους που δεν επιθυμούν να αναλάβουν οι γηγενείς . Μεταξύ των δυο στο εσωτερικό τους ομογενών και μεταξύ τους ετερογενών τομέων, δεν υπάρχει ουσιαστική κινητικότητα με άλλα λόγια υπάρχουν μικρές πιθανότητες να μετακινηθούν οι εργαζόμενοι στη δευτερεύουσα προς την πρωτεύουσα αγορά εργασίας. Ο μισθός είναι ένας από τους μηχανισμούς ρύθμισης της προσφοράς και ζήτησης εργατικού δυναμικού : δεν έχει μόνο «οικονομική» αλλά και «κοινωνική» λειτουργία. Τα άτομα εργάζονται για να διατηρήσουν την κοινωνική τους θέση ή για να ανέλθουν στην κοινωνική κλίμακα , επομένως δεν αποδέχονται απασχολήσεις που βρίσκονται στην κατώτατη θέση της ιεραρχίας και δεν προσφέρουν δυνατότητες προαγωγής . Οι μετανάστες τις αποδέχονται γιατί δεν βρίσκονται στην κοινωνική δομή της χώρας . Μόνο ο προσωρινός μετανάστης για τον οποίο η εργασία δεν σημαίνει τίποτε άλλο παρά εισόδημα μπορεί να δεχθεί αυτές τις δουλειές. Ωστόσο, εκτός του μισθού την αγορά εργασίας επηρεάζουν και άλλοι μη οικονομικοί παράγοντες όπως εθνικότητα, φύλο, φυλή, διοικητικές παρεμβάσεις, συνδικαλιστική δραστηριότητα, ιστορικές εμπειρίες, κοινωνικές προκαταλήψεις, μεταναστευτική πολιτική κ.α. Όσον αφορά την εκπαίδευση ενώ στο πρωτεύον τμήμα της αγοράς εργασίας παίζει σπουδαίο ρόλο, στο δευτερεύον η σημασία της είναι μειωμένη ή ανύπαρκτη αφού άλλοι παράγοντες διαδραματίζουν αποφασιστικό ρόλο. Οι επιστήμονες που στηρίζονται στη θεωρία της κατάτμησης της αγοράς εργασίας υποστηρίζουν ότι η μείωση των μισθών και η υποκατάσταση γηγενών από αλλοδαπούς , δεν είναι το αποτέλεσμα αλλά η αιτία της εισροής μεταναστών.⁴⁴

Τα γενικότερα αποτελέσματα από τη έρευνά μας πάνω στον οικονομικό τομέα της πόλης των Τρικάλων είναι ότι πρώτα απ' όλα η στάση των εργοδοτών Τρικαλινών απέναντι στους μετανάστες απασχολούμενους είναι σχετικά καλή και οι περισσότεροι τους αντιμετωπίζουν ως Τρικαλινούς και αυτούς, αφού ο περισσότεροι μετανάστες έχουν έρθει με τις οικογένειές τους στην πόλη και προσπαθούν να ζήσουν την οικογένειά τους τίμια χωρίς να δημιουργούν προβλήματα και ενσωματώνονται όλο και πιο πολύ στην τοπική κοινωνία. Το γενικό κλίμα που επικρατεί, παρόλο το μικρό ποσοστό ρατσισμού, που πάντα θα υπάρχει, είναι αρκετά καλό για τους μετανάστες εργαζόμενους.

44 Εμκέ-Πουλοπούλου Η., *Η μεταναστευτική πρόκληση*, Αθήνα 2007, σελ.127

2.4 Αποτελέσματα και κριτικές

Από το 1885 ο Άγγλος γεωγράφος G. Ravenstein διατύπωσε τους νόμους της μετανάστευσης που αναφέρονται μέσα στα άλλα και στον οικονομικό χαρακτήρα της, θεωρώντας παράλληλα πως καμία αιτία δεν έχει προκαλέσει μεταναστευτικό ρεύμα που να μπορεί να συγκριθεί σε όγκο με το ρεύμα που προκαλείται από την επιθυμία, έμφυτη στους περισσότερους ανθρώπους, να βελτιώσουν την οικονομική τους κατάσταση.

Τα οικονομικά αποτελέσματα της μετανάστευσης για τη χώρα προορισμού εξαρτώνται από τα χαρακτηριστικά της καθώς επίσης, και από το είδος των μεταναστών που δέχεται. Συγκεκριμένα, ποιος χάνει και ποιος κερδίζει από τη μετανάστευση εξαρτάται από την αναλογία ειδικευμένων και ανειδίκευτων εργαζομένων που υπάρχουν ήδη στη χώρα προορισμού καθώς επίσης και από την αναλογία ειδικευμένων και ανειδίκευτων εργαζομένων που γίνονται δεκτοί.⁴⁵

Η μετανάστευση βλάπτει οικονομικά τους ανειδίκευτους εργαζομένους και ωφελεί τους καταναλωτές και τις επιχειρήσεις που απασχολούν άτομα χωρίς ειδικευση. Η πλειοψηφία των μεταναστών τα νεότερα χρόνια προήλθε από χώρες με σχετικά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο (για παράδειγμα χώρες της Αφρικής,). Υπολογίζεται ότι το Μάρτιο του 2000 οι μετανάστες ήταν το 12,8% του εργατικού δυναμικού, αποτελούσαν το 35,4% των εργαζομένων χωρίς απολυτήριο λυκείου. Υπολογίζεται ότι μια αύξηση του αριθμού των ανειδίκευτων εργαζομένων κατά 10% μειώνει το μισθό τους κατά 3% (Boijas 1996). Χρησιμοποιώντας αυτή την εκτίμηση ο Boijas δείχνει ότι το συνολικό εισόδημα των ανειδίκευτων μειώνεται κατά 1,9% του ΑΕΠ (133 δισ. δολάρια σε μια οικονομία 7 τρις. δολαρίων).⁴⁶

Υπάρχει μια αγορά εργασίας που χαρακτηρίζεται από τη σταθερότητα της απασχόλησης και σχετικά καλές συνθήκες εργασίας και μισθούς, και μια δευτερεύουσα αγορά όπου οι θέσεις εργασίας απευθύνονται σε ανειδίκευτους εργάτες, που είναι οι πιο κακοπληρωμένοι. Αυτό το κενό στην αγορά

45 Εμκέ-Πουλοπούλου Η., *Η μεταναστευτική πρόκληση*, Αθήνα 2007, σελ.118

46 Όπως παραπάνω, σελ.431

το καταλαμβάνει μέχρι σήμερα η «μεταναστευτική εργασία», εκεί όπου οι συνθήκες εργασίας είναι ιδιαίτερα δύσκολες, ενώ και η επισφάλεια κυριαρχεί εξαιτίας μιας πολύ μεγάλης αστάθειας στην παραγωγή . Η ευελιξία απαντά στην ακαμψία . Από την πρώτη κοινωνική νομοθεσία που ρύθμιζε τις συνθήκες εργασίας φαίνεται ότι όσο περισσότερο οι κανόνες (κυβερνητικοί και συνδικαλιστικοί) σταθεροποιούν τον πρώτο τομέα της εργασίας, τόσο μεγαλύτερη ανάγκη υπάρχει για τον δεύτερο. Η ευελιξία λοιπόν διευθύνεται , και μάλιστα θεσμοποιείται , από τα πρακτορεία προσωρινής εργασίας, από την υπεργολαβία, από μια συμπληρωματικότητα μεταξύ μεγάλων ή μικρών επιχειρήσεων και /ή από την προσφυγή σε ένα ιδιαίτερα εύκαμπτο εργατικό δυναμικό. Καταπολεμούμε την (οικονομική) ρευστότητα με εισροή μεταναστών. ⁴⁷

Ακόμα, ανταγωνιστικοί προς τις ζωντανές δυνάμεις του έθνους , οι μετανάστες έγιναν επίσης αντιληπτοί ως τροχοπέδη στον εκσυγχρονισμό του εξοπλισμού της δουλειάς. Θα ήταν φθηνότερο βραχυπρόθεσμα να προσλάβει κανείς μετανάστες με χαμηλούς μισθούς από το να επενδύσει μακροπρόθεσμα σε αποδοτικότητα εξοπλισμό, να ελαττώσει δηλαδή το κόστος παραγωγής με την εργασία παρά με την επένδυση.

Επομένως, οι τρόποι ερμηνείας της μεταναστευτικής εργασίας είναι ποικίλοι. Η οικονομική αστάθεια θα μπορούσε να εξηγήσει την παρουσία μεταναστών εργατών στους τομείς της γεωργίας, της οικοδομής ή της βιομηχανίας ενδυμάτων . Άλλοι παράγοντες έπαιξαν ρόλο στα ορυχεία ή στην αυτοκινητοβιομηχανία. Η γεωργία, η μεγάλη και μικρή βιομηχανία, οι υπηρεσίες και το εμπόριο όλων των ειδών υπήρξαν εδώ και αιώνες σε μεγάλο βαθμό τομείς πρόθυμοι να υποδεχτούν μετανάστες εργάτες . Ενώ ορισμένοι ισχυρίζονται ότι οι μετανάστες αντικαθιστούν τις μηχανές, άλλοι υποστηρίζουν ότι υπάρχουν μόνο οι μετανάστες για να τις θέσουν σε λειτουργία. Ο μετανάστης μπορεί ακόμα να είναι πρωτοπόρος, φορέας μιας νέας τεχνολογίας που επιτρέπει να παρακάμπτονται οι δισταγμοί των παλιών εργατών. Ο ίδιος ο Marx πίστευε ότι ο εφεδρικός βιομηχανικός στρατός μπορούσε να είναι επωφελής στις βιομηχανίες , παλιές και νέες : βοηθώντας τις μεν να ξαναγίνουν και τις δε να γίνουν κερδοφόρες⁴⁸ . Οι μετανάστες άλλοτε ενθάρρυναν και άλλοτε παρεμπόδισαν τη

47 Λιανού Θ., *Σύγχρονη μετανάστευση στην Ελλάδα: Οικονομική διερεύνηση*, 2003, Αθήνα, εκδ.ΚΠΟΕ

48 Green N., *Οι δρόμοι της μετανάστευσης*, [μτφρ. Δημήτρης Παρσάνογλου] , Αθήνα 2004, σελ.124

μηχανοποίηση και τον εκσυγχρονισμό. Συμμετείχαν στην οικονομική επέκταση ή υπήρξαν μάρτυρες της παρακμής ορισμένων τομέων. Σε μια βιομηχανία όπως αυτή της ένδυσης κλήθηκαν για να ενθαρρύνουν την επέκταση και να εξουδετερώσουν τις κρίσεις.

Ο λόγος, λοιπόν, που αναπτύσσεται γύρω από τη σχέση των μεταναστών και της εργασίας είναι συχνά φονξιοναλιστικός και κατασκευασμένος εκ των υστέρων . Εξηγούμε την εργασία των μεταναστών στη μικρή βιομηχανία με βάση τον εγγενή επισφαλή της χαρακτήρα και ως ένα υποκατάστατο σαν εκσυγχρονισμό. Αναλύουμε τη θέση της στους κόλπους της μεγάλης βιομηχανίας με βάση τις συνθήκες εργασίας ή την εισαγωγή της μηχανοποίησης . Και στις δυο περιπτώσεις , ο ερμηνευτικός παράγοντας είναι η ζήτηση. Η ξενοφοβική ρητορεία, από την πλευρά της, στιγματίζει την προσφορά (μιας εργασίας σε «χαμηλή τιμή»), ξεχνά όμως τις υπηρεσίες που προσφέρθηκαν από τους μετανάστες κατά τη διάρκεια των τριάντα ετών. Ακόμα και η διχοτομία ανάμεσα στο οικονομικό και το πολιτισμικό της χρησιμεύει στο να ελαχιστοποιήσει τη συνεισφορά στο πρώτο, προκειμένου να δαιμονοποιήσει καλύτερα τις υποτιθέμενες δυσκολίες ως προς το δεύτερο.

Ο ερχομός στο φως της λειτουργίας μιας αγοράς εργασίας που έχει ως συνέπεια την αντίκρουση των ερμηνειών που αποδίδουν σε εκείνους μόνο την απώλεια θέσεων εργασίας και τη μείωση των μισθών . Οι μετανάστες δεν είναι η αιτία της ανεργίας αφού παίζουν σε άλλο γήπεδο . Δεν είναι τόσο εκείνοι που έρχονται, όσο η δευτερεύουσα αγορά εργασίας που τους προσελκύει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Με την κατάρρευση των καθεστώτων των ανατολικών χωρών το 1989, το ξέσπασμα εθνικιστικών ταραχών, η αβεβαιότητα που επικράτησε, αφότου ένας κόσμος ο οποίος είχε οικοδομηθεί στον κρατισμό δεν υπήρχε πια κι ο καινούργιος δεν είχε ακόμη μορφοποιηθεί, και το γεγονός ότι μέχρι τότε η μετανάστευση ήταν υπό τον έλεγχο του κράτους και γι' αυτό ήταν πολύ περιορισμένη, όλα αυτά προκάλεσαν έντονες τάσεις φυγής προς διάφορες χώρες της Ευρώπης και προς την Ελλάδα. Ο ακριβής αριθμός των μεταναστών αυτών δεν είναι γνωστός, γιατί σημαντική μερίδα του δεν μετακινείται με τις νόμιμες διαδικασίες, ωστόσο διάφορες εκτιμήσεις (με πολλές επιφυλάξεις) ομιλούν για 600-700 χιλιάδες από τους οποίους 350 χιλιάδες περίπου έκαναν αίτηση για τη νομιμοποίησή τους κι από αυτούς το 25-35% είναι γυναίκες.⁴⁹

Η Ελλάδα , όπως και οι άλλες χώρες της Νότιας Ευρώπης , έχει μετατραπεί σε χώρα υποδοχής μεταναστών κατά τις δυο τελευταίες δεκαετίες . Το φαινόμενο της μετανάστευσης και της εγκατάστασης μεταναστών έχει πλέον προσλάβει στη χώρα μας τον χαρακτήρα μιας μόνιμης και εδραιωμένης κατάστασης. Δεν είναι πια προσωρινό χαρακτηριστικό και δεν προβλέπεται η εισροή μεταναστών να σταματήσει στο άμεσο μέλλον. Ένα τεράστιο θέμα που έχει κατά καιρούς διχάσει πολιτικούς , εγκληματολόγους , κοινωνικούς αναλυτές, κοινωνικούς και επιστημονικούς φορείς είναι η συμμετοχή των αλλοδαπών, κυρίως των Αλβανών, στην εγκληματικότητα που καταγράφεται στην Ελλάδα.

Η εγκληματικότητα στην Ελλάδα έχει έντονα αυξητική πορεία ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του '80. Ανάμεσα στα αξιοπρόσεκτα στοιχεία των τελευταίων ετών είναι η μεγέθυνση του οργανωμένου εγκλήματος στα μέσα της δεκαετίας του '90, το οποίο αποτελεί εκείνη την κατηγορία εγκλημάτων στην οποία έρχονται οι μετανάστες ως εξωθούμενοι. ⁵⁰Είναι κοινή παραδοχή για την περίπτωση της Ευρώπης της δεκαετίας του '90 ότι το γεγονός αυτό έχει τις ρίζες του σε μεγάλο βαθμό στην

49 Παύλου Μ. , Χριστόπουλος Δ. , *Η Ελλάδα της μετανάστευσης* , Αθήνα 2004,σελ.73

50 Καρύδης Β., *Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα: ζητήματα θεωρίας και αντεγκληματικής πολιτικής*, Αθήνα 1996, σελ.58

ανορθολογικά απαγορευτική πολιτική εισόδου μεταναστών, αλλά και στην ευρεία διαφθορά του κρατικού μηχανισμού και των παραρθρωμάτων του που άνθισαν γύρω από τα συρματοπλέγματα των συνόρων. Πρόσθετα και υπό το φως της πρόσφατης ανάδυσης στην επιφάνεια των εντυπωσιακά μεγάλων αριθμών πολύχρονης παρουσίας των μεταναστών στην Ελλάδα κατά την τελευταία δεκαετία, μπορεί κάποιος να επιχειρηματολογήσει ότι η ποσοστιαία συμμετοχή τους στην εγκληματικότητα παρέμεινε περιθωριακή (πρόσφατη έρευνα του Κέντρου Προγραμματισμού και Οικονομικών Ερευνών των Λιανού Θ, Μπένου Θ. *Η εγκληματικότητα των αλλοδαπών: τα στατιστικά δεδομένα, Εκθέσεις ΚΕΠΕ, Νο 41, 2003.*) ή και οριακή, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις η βία ήταν ενδοκοινοτική και οι ίδιοι ήταν θύματα εγκληματικών πράξεων. (Η πρόσφατη περίπτωση διαλεύκανσης της άγριας δολοφονίας 18χρονων Αλβανών από τον Έλληνα εργοδότη τους, το 1996, δεν είναι μοναδική για μια σκοτεινή περίοδο της εκμετάλλευσης της παράνομης κατάστασης του φθηνού εργατικού δυναμικού, την οποία διαδέχτηκε η εγκληματικό-φοβική υστερία των ετών 1997-1998. Επίσης, τη διαπίστωση ότι συχνά η εγκληματικότητα των αλβανών ομάδων οργανωμένου εγκλήματος απευθύνεται στους ομοεθνείς τους.) (Έκθεση 2001 της EUROPOL για το οργανωμένο έγκλημα στην Ε.Ε.)

Σε κάθε περίπτωση, η ευάλωτη θέση των μεταναστών και η άγρια εκμετάλλευση της παράνομης κατάστασής τους ή της αδυναμίας εισόδου στη χώρα για εργασία μέσω νόμιμης οδού καλύπτοντας πραγματικές ανάγκες της αγοράς οδηγεί στην αύξηση της εγκληματικότητας των οργανωμένων ομάδων. (Η «λαθρομετανάστευση» αποτελεί την πλέον προσοδοφόρα δραστηριότητα των ομάδων

οργανωμένου εγκλήματος. Έκθεση 2003 της EUROPOL για το οργανωμένο έγκλημα στην Ε.Ε.) Οι τελευταίες αναλαμβάνουν το ρόλο της διευκόλυνσης της εισόδου ή ακόμη και της προστασίας των συχνά θυματοποιημένων από τους εργοδότες μεταναστών, υποχρεώνοντας τους νέους μετανάστες σε δεσμούς εξάρτησης και αναγκαστικής στρατολόγησης. Ανάλογα με τις ανάγκες της μεταναστευτικής αγοράς η οποία δημιουργείται ακριβώς από την περιοριστική ανεδαφική μεταναστευτική πολιτική και την αδιαφάνεια-διαφθορά του διοικητικού συστήματος αλλά και της αγοράς εγκλήματος (ναρκωτικά, όπλα, δουλεμπόριο, πορνεία) οι οργανωμένες ομάδες εγκλήματος έχουν μεγαλύτερη ή μικρότερη παρουσία ανά περιόδους της στην επικράτεια. Δεν είναι τυχαίο ότι τα προγράμματα κοινωνικοποίησης του 2001 σήμαναν και μια υποχώρηση της εγκληματοφοβικής συζήτησης, καθώς περιόρισαν ή καλύτερα μετατόπισαν την αγορά σχετικά με την είσοδο και τη διαμονή στη χώρα.

3.1 Η περίπτωση των Αλβανών μεταναστών

Σύμφωνα με τα στοιχεία της τελευταίας απογραφής (2001) και τα λοιπά διαθέσιμα στοιχεία, όπως οι αιτήσεις των μεταναστών για την απόκτηση κάρτας παραμονής κ.ά., η μεταναστευτική κοινότητα στην Ελλάδα (νόμιμοι και αντικανονικοί) αποτελεί περίπου το 10% του πληθυσμού στη χώρα. Περίπου τα 2/3 των μεταναστών είναι άνδρες, ενώ ο μισός σχεδόν μεταναστευτικός πληθυσμός είναι συγκεντρωμένος στην περιφέρεια της Αττικής. Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του ΟΗΕ, ο πληθυσμός της Ελλάδας το 2015 θα είναι περίπου 14 εκατομμύρια άτομα , εκ των οποίων άνω του 20% θα είναι αλλοδαποί μη προερχόμενοι από την Ε.Ε. ⁵¹

Οι μετανάστες διαμένουν πλέον κατά μεγάλη πλειονότητα νόμιμα στη χώρα , έστω υπό ένα “γκρίζο” και ανεπαρκές θεσμικό πλαίσιο , και κατά συνέπεια η όποια αντίληψη περί συγκυριακού προσωρινού φαινομένου ή και “ ιστορικού ατυχήματος” που αντιμετωπίζεται με μέτρα αστυνομικού χαρακτήρα είναι αυτόχρημα εκτός θέματος .

Οι προερχόμενοι από την Αλβανία μετανάστες συνιστούν περισσότερους από το μισό του συνόλου , ενώ ακολουθούν οι προερχόμενοι από άλλες βαλκανικές χώρες. Σε αντίθεση με την επικρατούσα γενική άποψη πως τη μεγαλύτερη εγκληματικότητα παρουσιάζουν οι Αλβανοί μετανάστες, ανάλυση στοιχείων έδειξε ότι αναλογικά προς τον πληθυσμό τους μεγαλύτερη εγκληματικότητα παρουσιάζουν οι Ρουμάνοι και οι Γιουγκοσλάβοι . Το ποσοστό των δραστών Αλβανικής υπηκοότητας αντιστοιχεί περίπου σε αυτό το οποίο αντιπροσωπεύει η εθνική τους ομάδα στο συνολικό μεταναστευτικό πληθυσμό. Οι εγκληματολόγοι εκφράζουν επιφυλάξεις για τα στοιχεία των επίσημων στατιστικών για την εγκληματικότητα . Η μόνη ασφαλής και αντικειμενική παρατήρηση που μπορεί να γίνει είναι ότι πράγματι υπάρχει πρόβλημα το οποίο απαιτεί σοβαρή επιστημονική ανάλυση.

51 Παύλου Μ. , Χριστόπουλος Δ. , *Η Ελλάδα της μετανάστευσης* , Αθήνα 2004,σελ.205

Η διαδικασία “εγκληματοποίησης” και κοινωνικής κατασκευής του μετανάστη – εγκληματία εδράζεται στην αντίστοιχη στερεοτυπική πρόληψη που έχει εμπεδωθεί στη συλλογική κοινωνική συνείδηση . Λίγο μετά την μαζική άφιξη των Αλβανών κυρίως μεταναστών στις αρχές της δεκαετίας του 1990 παρατηρούνται διαδικασίες συγκρότησης ενός αρνητικού στερεοτύπου που εξισώνει τον “αλλοδαπό” με το “λαθρομετανάστη”, κι αυτόν με τον “επικίνδυνο εγκληματία”.

Γενικότερα, η ποινικοποίηση-εγκληματοποίηση της μεταναστευτικής κοινότητας οργανώνεται γύρω από την έννοια της “λαθρομετανάστευσης”, αντίληψη που εξακολουθεί να κυριαρχεί ακόμη και όταν το νομικό καθεστώς των μεταναστών σχετικά ομαλοποιείται. Ιδιαίτερα δαιμονοποιείται η Αλβανική ενθετική ομάδα, το “γενικευμένο” μέλος της οποίας παρίσταται ως “Λαθρομετανάστης, Κλέφτης, Βίαιος, Επικίνδυνος, “Βαλκάνιος”, Εγκληματίας”. Ο ρόλος των ΜΜΕ, με τον οποίο θα ασχοληθούμε παρακάτω αναλυτικά, υπήρξε αποφασιστικός γι' αυτή την κατασκευή, όπως έχει επαρκώς τεκμηριωθεί ερευνητικά. Ο τρόπος με τον οποίο τα Μ.Μ.Ε. παρουσιάζουν τις περιπτώσεις εγκληματικής συμπεριφοράς ορισμένων μεταναστών δημιουργούν την εντύπωση ότι η ελληνική εγκληματικότητα είναι αλβανική κυρίως ή ρώσικη γεγονός που οι στατιστικές το διαψεύδουν. Τα περισσότερα Μ.Μ.Ε. έχουν αρνητική τάση απέναντι στους μετανάστες προβάλλοντας να δημιουργηθεί αίσθηση εμπιστοσύνης μεταξύ των μεταναστών και της κοινωνίας, που αποτελεί ένα μέσο για την ομαλή ένταξη.⁵² Στα ιδιωτικά ηλεκτρονικά Μ.Μ.Ε. ο τρόπος με τον οποίο παρουσιάζουν τις παραβατικές συμπεριφορές μεταναστών δεν ανταποκρίνεται στο αξίωμα της ίσης μεταχείρισης με τους ημεδαπούς.

3.2 Σχέση εγκληματικότητας – Μετανάστευσης

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι αυτή η αρνητική στερεοτυπική απεικόνιση έχει πλέον εμπεδωθεί στη συλλογική κοινωνική συνείδηση. Σύμφωνα με τα ευρήματα της πρόσφατης Ευρωπαϊκής Κοινωνικής Έρευνας που διεξήγαγε σε εθνικό επίπεδο το ΕΚΚΕ, το ελληνικό δείγμα εκδηλώνει με αξιοσημείωτη

52 Πετρονότη Μ., 1998, *Το πορτραίτο μιας διαπολιτισμικής σχέσης*, Αθήνα, εκδ. UNESCO/ΕΚΚΕ, ΠΛΕΘΡΟΝ, σελ. 83

συνέπεια τις πιο αρνητικές στάσεις και αντιλήψεις έναντι των ξένων, συγκριτικά με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, όπως η Ισπανία, Πορτογαλία, Αγγλία, Ολλανδία. Σχετικά με την πολιτική έναντι ατόμων “διαφορετικής φυλής ή εθνικής ομάδας”, “από φτωχότερες χώρες της Ευρώπης”, “από φτωχότερες χώρες εκτός Ευρώπης”, οι απαντήσεις του Ελληνικού δείγματος “να επιτρέπεται σε λίγους / σε κανένα να έρχονται και να ζουν εδώ” ανέρχονται σε άνω του 80%. Εξίσου αρνητικά εκλαμβάνεται η παρουσία των “ξένων” στη χώρα ως προς την επίδραση τους σχετικά με τα ζητήματα της ανεργίας, της (εθνικής) οικονομίας, της (εθνικής) πολιτιστικής ζωής, της ποιότητας ζωής, και φυσικά της εγκληματικότητας, ως προς την οποία καταγράφεται η πιο αρνητική αντίληψη έναντι των ξένων.

Ανάλογη στάση υιοθετεί και το δείγμα στη πρώτη Εθνική Έρευνά σε Θύματα Εγκλημάτων που έλαβε χώρα το έτος 2001. Καταρχήν, το ελληνικό δείγμα καταλαμβάνει την πρώτη θέση μεταξύ των (15) χωρών της αντίστοιχης διεθνούς έρευνας όσον αφορά το αίσθημα ανασφάλειας. Παρά ταύτα, δεν φαίνεται να ευνοεί γενικά ένταση της αστυνομικής καταστολής σε βάρος των δικαιωμάτων των πολιτών. Από τη στάση όμως αυτή εξαιρείται η κοινότητα των μεταναστών, καθώς 72% του δείγματος συμφωνεί (μάλλον / απόλυτα) με τη θέση ότι “η αστυνομία πρέπει να γίνει πιο αυστηρή με τους μετανάστες”. Επίσης, η παρουσία των μεταναστών στη χώρα συνδέεται ευθέως με την εγκληματικότητα, ενώ ταυτόχρονα απορρίπτεται με έμφαση (σε ποσοστό 81%) το ενδεχόμενο πρόσληψης μεταναστών στην αστυνομία. Επίσης, και οι αστυνομικοί θεωρούν, σύμφωνα με σχετική έρευνα, ότι υφίσταται άμεση σχέση μεταξύ παράνομης μετανάστευσης και εγκληματικότητας, ενώ δηλώνουν ότι δεν θα ήθελαν μετανάστες για φίλους. Από την άλλη όμως πλευρά, παραμένει ζητούμενο εάν η στατιστική εικόνα αποτελεί απλώς πλασματική κατασκευή των προκαταλήψεων του πληθυσμού και της επιλεκτικής δράσης των διωκτικών μηχανισμών ή αντανακλά ταυτόχρονα και σε κάποιο βαθμό την κοινωνική πραγματικότητα του εγκλήματος, καθώς οι ανήλικοι μετανάστες βιώνουν συνθήκες που σχετίζονται και ευνοούν την εμπλοκή τους στη σοβαρή εγκληματικότητα. Το δίλλημα αυτό έχει κομβική σημασία, καθώς σχετίζεται άμεσα με βασικές παραμέτρους της αντεγκλητικής και της ευρύτερης κοινωνικής πολιτικής. Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε ότι ήδη γεννιούνται και μεγαλώνουν παιδιά υπό τη σκιά της παρανομίας σε ένα κοινωνικό μικρό-περιβάλλον περιθωριοποίησης και ένα ηθικό κλίμα αποσύνθεσης. Είναι ενδεχόμενο όταν ανδρωθούν να διεκδικήσουν όσα η κοινωνία τους στέρησε και τους οφείλει με το μόνο τρόπο που θα γνωρίζουν και θα είναι γι' αυτούς ψυχολογικά και κοινωνικά εφικτός : την ένταξη σε δομημένες υποκουλτούρες που θα έχουν εντωμεταξύ συγκροτηθεί και γενικότερα την αντικοινωνική και εγκληματική εκτροπή. Οι συνθήκες και οι όροι διαβίωσης των λαθρομεταναστών στην Ελλάδα και η αρνητική αλληλεπίδραση

τους με τους επίσημους και τους άτυπους μηχανισμούς κοινωνικού ελέγχου προοιωνίζονται σοβαρά κοινωνικά προβλήματα, μεταξύ των οποίων η έξαρση της εγκληματικότητας, στο προσεχές μέλλον της άνδρωσης μιας δεύτερης γενιάς μεταναστών στο σημερινό συγκεκριμένο κοινωνικό, πολιτικό και πολιτισμικό πλαίσιο.⁵³

Οι μη κανονικοί μετανάστες και μετανάστριες διώκονται για αδικήματα εγγενή της ιδιότητας του μετανάστη. Πρόκειται για διοικητικές παραβάσεις που αφορούν την είσοδο , παραμονή/ εργασία χωρίς άδεια , διευκόλυνση λαθραίας εισόδου κ.λπ. Οι μετανάστες διώκονται σε αντίθεση με τους συνεργούς τους γηγενείς: π.χ. ελάχιστοι είναι οι εργοδότες που διώχθηκαν ή καταδικάστηκαν επειδή χρησιμοποιούσαν αλλοδαπούς όπως προέβλεπαν οι Νόμοι. Η συντριπτική πλειονότητα των μεταναστών δεν έχει καμιά σχέση με την βαριά εγκληματικότητα (φόνους, ληστείες, κλοπές κ.λπ.). Είναι φυσικό ότι ανάμεσα στις εκατοντάδες χιλιάδες μεταναστών υπάρχουν και περιθωριακά στοιχεία τα οποία δεν ενδιαφέρονται να εργαστούν αλλά να πλουτίσουν είτε από εγκληματικές δραστηριότητες είτε με την εκμετάλλευση των συμπατριωτών τους στους οποίους προσφέρουν κάθε είδους «προστασία» και «υπηρεσίες» και ενίοτε τους αναγκάζουν να συμμετέχουν σε παράνομες δραστηριότητες.⁵⁴

Η διαχείριση των παρανόμως εισερχομένων μεταναστών, αποτελεί ένα ξεχωριστό στοίχημα για όλη την κοινωνία. Η απουσία εθνικής μεταναστευτικής πολιτικής για χρόνια, η αδιαφορία της κεντρικής εξουσίας για τη φύλαξη των συνόρων, τη δημιουργία χώρων υποδοχής, την προώθηση ενός αξιόπιστου συστήματος ασύλου και φυσικά οι ασυνέχειες της πολιτικής ασφάλειας με τις πολιτικές για την εργασία, την περίθαλψη και την ασφάλιση των μεταναστών, οδήγησε σταδιακά σε μια αλυσίδα κοινωνικής παρακμής, με αρνητικούς πρωταγωνιστές μετανάστες από τις αναπτυσσόμενες χώρες. Επιπλέον, η συμφωνία του Δουβλίνου II, που προβλέπει την επιστροφή των παρανόμως εισερχομένων μεταναστών στις χώρες πρώτης υποδοχής, απέβη σχεδόν καταστροφική για την Ελλάδα, η οποία δεν

53 Παύλου Μ. , Χριστόπουλος Δ. , 2004, *Η Ελλάδα της μετανάστευσης* , Αθήνα, εκδ. Κριτική

54 Λαμπριανίδης Λ., Λυμπεράκη Α., 2005, *Αλβανοί μετανάστες στη Θεσσαλονίκη*, Αθήνα, εκδ. Πατάκη

έχει ούτε τις υποδομές, ούτε φυσικά τους πόρους να διαχειρίζεται τον διαρκώς αυξανόμενο μεταναστευτικό όγκο. Ήδη, εντός του 2009, οι ελληνικές Αρχές συνέλαβαν περίπου 126.000 αλλοδαπούς, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία.

Εντούτοις, τους τελευταίους μήνες παρατηρείται έντονη κινητικότητα, καθώς η εγκατάσταση του επιχειρησιακού βραχίονα του Ευρωπαϊκού Οργανισμού για την επιχειρησιακή συνεργασία στα εξωτερικά σύνορα των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (FRONTEX) στον Πειραιά, πιστώνεται ως σημαντική επιτυχία της σημερινής κυβέρνησης, καθώς ενισχύεται η φύλαξη των συνόρων και η καλύτερη διαχείριση των παράνομων μεταναστευτικών ροών, ενώ ασκείται πίεση στις γειτονικές χώρες να σεβαστούν τις συμφωνίες επανεισδοχής παρανόμως εισερχομένων μεταναστών.

Η καθημερινή εγκληματικότητα, όπως κλοπές, ληστείες, διακίνηση ναρκωτικών, πορνεία, βίαιες συμπεριφορές, η καταστροφή και οι φθορές σε δημόσιους χώρους, αλλά και παραβατικότητα όπως το παρεμπόριο, η κακή οδική συμπεριφορά, η παράνομη στάθμευση, η τοποθέτηση διαφημιστικών πινακίδων, το γκράφιτι σε δημόσια κτίρια-μνημεία, οι καταλήψεις ή παράνομες εκμισθώσεις κτιρίων σε απελπισμένους μετανάστες, συνθέτουν ένα μωσαϊκό ανομίας.

Μεγάλο μέρος ευθύνης επίσης, για τη συμμετοχή των αλλοδαπών στην εγκληματικότητα φέρει και το οργανωμένο έγκλημα στο οποίο συμμετέχουν γηγενείς και αλλοδαποί. Η εγκληματική συμπεριφορά δεν είναι πλέον χαρακτηριστικό ατόμων μόνο, αλλά και οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στη διακίνηση μη κανονικών μεταναστών, ναρκωτικών, στη σεξουαλική εκμετάλλευση γυναικών και παιδιών και το λαθρεμπόριο. Το έγκλημα οργανώνεται συνεχώς πέρα από τα εθνικά σύνορα επωφελούμενο από την αυξανόμενη ελευθερία στην κυκλοφορία εμπορευμάτων, κεφαλαίων, υπηρεσιών και προσώπων. Το έγκλημα που έχει κίνητρο τον εύκολο και γρήγορο πλουτισμό έχει οργανωθεί στα πρότυπα πολυεθνικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων. Οι τεχνολογικές καινοτομίες, οι δυνατότητες της επιστήμης, οι νέες μορφές συναλλαγών αποδεικνύονται τα πιο κατάλληλα μέσα είτε για την τέλεση αξιόποινων πράξεων είτε για την νομιμοποίηση των κερδών που αποφέρουν χρήση βίας αλλά και τεχνικής, ο αποκεντρωτικός χαρακτήρας και τα διασυνοριακά δίκτυα, η εναλλαγή προσώπων, ο επαγγελματικός και η σύγχρονη τεχνολογία, οι πολιτικές επιρροές και η τρομοκρατία του κόσμου, η συστηματικότητα στο σχεδιασμό και στην εκτέλεση των εγκληματικών πράξεων, συνιστούν τα πλέον κρίσιμα χαρακτηριστικά των διεθνικών εγκληματικών οργανώσεων.

3.3. Μετανάστες – Εγκληματικότητα – Μ.Μ.Ε.

Στη συνέχεια θα προσπαθήσουμε να σκιαγραφήσουμε τον τρόπο με τον οποίο προβάλλονται οι Έλληνες και οι αλλοδαποί που εμπλέκονται σε εγκλήματα από τα ελληνικά ΜΜΕ και ιδιαίτερα τον Τύπο.

Στη σχετική αρθρογραφία σχετικά με εγκλήματα που διέπραξαν Έλληνες σπάνια θα συναντήσει κανείς τη λέξη «Έλληνας». Στην ελληνική καταγωγή μας παραπέμπουν κατά κανόνα η αναγραφή του

ονόματος ή του επαγγέλματος. Συνήθως δεν τηρούνται οι κανόνες των προσωπικών δεδομένων και αναγράφονται όνομα, επάγγελμα και ηλικία ως τυπικά χαρακτηριστικά.

Μ' αυτό τον τρόπο, δράστες ή ύποπτοι προβάλλονται ως δρώντα υποκείμενα τα οποία μπορούν να αναλάβουν την ευθύνη των πράξεών τους. Με διάφορους τρόπους γίνεται προσπάθεια ανίχνευσης των αιτιών και αφορμών που οδήγησαν στην εγκληματική πράξη. Η παραβίαση του κοινωνικού κανόνα (Νόμου) δεν πρέπει να θεωρηθεί τελεσίδικη που αποκλείει την προοπτική της επανακοινωνικοποίησης. Σε εγκλήματα που σχετίζονται με τη σεξουαλικότητα, παρατηρεί κανείς ότι οι δράστες παρουσιάζονται ως άρρωστοι ή ανώμαλοι οι οποίοι πρέπει να αποκλεισθούν κοινωνικά. Σε αντίθεση με τους Έλληνες, οι αλλοδαποί δράστες προβάλλονται πιο έντονα. Κατ' αρχάς, ακολουθεί σχόλιο σχετικά με την γνώση της ελληνικής γλώσσας, έστω κι αν το όνομα προδίδει ότι δεν είναι Έλληνες. Τα εγκλήματα τα οποία φέρονται ότι διέπραξαν παρουσιάζονται ως πιο "άγρια", "βαριά", "αιματηρά" απ' ό,τι τα αντίστοιχα των Ελλήνων δραστών. Επίσης, σε αρκετές περιπτώσεις, όταν πρόκειται για αλλοδαπούς δράστες, κατηγορούνται επιπλέον ότι εκμεταλλεύονται τις αδυναμίες του κοινωνικού συστήματος χωρίς αυτό να σχετίζεται με οποιονδήποτε τρόπο με την εγκληματική πράξη που διέπραξαν ή φέρονται ότι διέπραξαν (π.χ. τους παρέχεται ιατρική περίθαλψη, παρ' ό,τι είναι παράνομοι).

Πολλές φορές, όταν δημοσιεύονται φωτογραφίες των δραστών, δεν χρειάζεται να αναγραφεί η εθνικότητα. Σε φωτογραφίες που δείχνουν ότι είναι «ξένος» ο δράστης και δεν είναι Έλληνας, η αναγραφή της εθνικότητας δεν είναι απαραίτητη. Πολλές φορές δράστες Βορειοηπειρώτες πολιτογραφούνται ως «Αλβανοί», ενώ όταν πρόκειται για «αγαθές πράξεις» οι Αλβανοί πολιτογραφούνται ως Έλληνες. «Αλβανοί εγκληματίες» και «Έλληνες Ολυμπιονίκες».⁵⁵

Κατά κανόνα, στα δημοσιεύματα του τύπου σχετικά με την εγκληματικότητα των αλλοδαπών σε αντίθεση με των Ελλήνων, στους αλλοδαπούς σπάνια προβάλλεται η δική τους θέση, π.χ. δεν υπάρχουν αποσπάσματα των δικών τους δηλώσεων. Ελάχιστες φορές αναζητούνται τα αίτια που οδήγησαν στην ποινική πράξη. Κατά κανόνα προβάλλεται η άποψη της Αστυνομίας ή του δικαστηρίου.⁵⁶

55 Καρύδης Β., *Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα: ζητήματα θεωρίας και αντεγκληματικής πολιτικής*, Αθήνα 1996, σελ.127

56 Παύλου Μ. , Χριστόπουλος Δ. , *Η Ελλάδα της μετανάστευσης* , Αθήνα 2004

Ιδιαίτερα στο δικαστικό ρεπορτάζ διαπιστώνει κανείς μια επιπλέον διαφορά μεταξύ Ελλήνων και αλλοδαπών. Ενώ, για τους Έλληνες τονίζεται ιδιαίτερα ότι κατέθεσαν ή θα καταθέσουν για το συμβάν, στην περίπτωση των αλλοδαπών ή αποσιωπάται εντελώς το γεγονός της κατάθεσής τους, ή σημειώνεται ότι κρατούνται και ανακρίνονται. Αυτό όμως υποβάλλει τον αναγνώστη στην αυτόματη συνειρμική σκέψη ότι οι αλλοδαποί δεν μπορούν ή δεν θέλουν να προσαρμοστούν στο ελληνικό σύστημα (δικαιοσύνης). Έλλειψη προσαρμογής προσάπτεται επίσης στους αλλοδαπούς όταν προβάλλονται περιπτώσεις παραβάσεων που σχετίζονται με «μεικτούς γάμους» όπου στο στόχαστρο βέβαια βρίσκονται οι «μεικτοί γάμοι».

Συνήθως στους αλλοδαπούς προσάπτονται περισσότερες ποινικές πράξεις και αδικήματα και όχι μόνο τονίζεται πιο συχνά ότι ευθύνονται ταυτόχρονα και για άλλα εγκλήματα, αλλά προβάλλεται και πιο έντονα. Ακόμη, και στις περιπτώσεις εκείνες που δεν έχει ακόμη διαπιστωθεί ποιος είναι ο δράστης αποδίδεται με μεγαλύτερη ευκολία στους αλλοδαπούς. Επίσης, οι αλλοδαποί συνδέονται πιο συχνά και πιο εύκολα με το «οργανωμένο έγκλημα» (ναρκωτικά, όπλα, πορνεία, λαθρεμπόριο, νυχτερινή

προστασία). Αυτή η σύνδεση του «οργανωμένου εγκλήματος» με τους αλλοδαπούς έχει ως αποτέλεσμα και τα συνηθισμένα εγκλήματα που διαπράττονται από αλλοδαπούς να προβάλλονται πιο δραματοποιημένα ως «άγρια» και «αιματηρά».

Όλα αυτά έχουν ως συνέπεια στον ελληνικό πληθυσμό να σχηματίζεται η εντύπωση ότι η ελληνική κοινωνία κινδυνεύει από τους αλλοδαπούς .

3.4 Η εγκληματικότητα στους ανήλικους μετανάστες

Ιδιαίτερη σημασία στο σημείο αυτό αποκτά η έκταση της εμπλοκής ανήλικων μεταναστών με το σύστημα ποινικής καταστολής. Διαπιστώνουμε ότι τα ποσοστά συμμετοχής των ανήλικων αλλοδαπών κινούνται σε φυσιολογικά επίπεδα, με μια αυξητική τάση κατά τα δυο τελευταία χρόνια. Αυτό όμως κυρίως οφείλεται στη συγκριτικά αυξημένη συμμετοχή τους σε παραβάσεις που σχετίζονται με τον Κ.Ο.Κ., κατηγορία αδικημάτων που συνιστά άνω του 85% της εγκληματικότητας / παραβατικότητας που εμφανίζουν οι ανήλικοι στη χώρα μας. Επίσης, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το δεδομένο ότι στο έγκλημα της επαιτείας οι αλλοδαποί αποτελούν τη συντριπτική πλειοψηφία των δραστών, ενώ φυσικά στις παραβιάσεις του Νόμου περί Αλλοδαπών σχεδόν το σύνολο.

Παρά ταύτα όμως, σύμφωνα με μια πρόσφατη έρευνα, οι μισοί σχεδόν ανήλικοι που καταδικάστηκαν από το Δικαστήριο Ανήλικων Αθηνών του έτους 2000 είναι αλλοδαποί, κυρίως Αλβανοί. Επίσης, οι αλλοδαποί αποτελούν σήμερα άνω του 50% του πληθυσμού το κρατούμενων ανήλικων στις φυλακές Ανηλίκων της χώρας.

Αυτά τα δεδομένα παραπέμπουν στην προβληματική της “εγκληματοποίησης” των μεταναστών μέσω του συνολικού κοινωνικού ελέγχου και ιδιαίτερα της επιλεκτικότητας του συστήματος ποινικής καταστολής. Συνοπτικά, αυτή η προσέγγιση συγκροτείται από τις ακόλουθες παρατηρήσεις που έχουν σε πολλές περιπτώσεις επιβεβαιωθεί ερευνητικά.

- α) Η διάθεση του πληθυσμού για την καταγγελία των εις βάρος των εγκλημάτων ή αυτών που υποπίπτουν στην αντίληψη του, η οποία είναι προθυμότερη στην περίπτωση δραστών μεταναστών.
- β) Η εντονότερη αστυνομική επιτήρηση της μεταναστευτικής κοινότητας, που μοιραία καταλήγει στην αποκάλυψη περισσότερων δραστών εγκλημάτων σαΐτα το τμήμα του πληθυσμού συγκριτικά με άλλα.
- γ) Η μεγαλύτερη ευκολία ως προς την επιβολή προσωρινής κράτησης σε κατηγορούμενους μετανάστες κατά την προδικασία.
- δ) Οι προκαταλήψεις των δικαστών, η απουσία σοβαρής νομικής εκπροσώπησης, και άλλες αδυναμίες, όπως η γλώσσα κ.λπ., που καταλήγουν στην ευκολότερη κατάγνωση ενοχής και στη βαρύτερη επιμέτρηση ποινών όταν πρόκειται για αλλοδαπούς μετανάστες.

Η συμμετοχή πάντως των μεταναστών ανηλίκων δραστών στο σύνολο της εγκληματικότητας / παραβατικότητας κυμαίνεται σε φυσιολογικά επίπεδα, ενώ η παρατηρούμενη αύξηση του ποσοστού κατά τα δυο τελευταία χρόνια οφείλεται κυρίως στην αύξηση της συμμετοχής τους στην κατηγορία παραβάσεων του Κ.Ο.Κ., καθώς προϊόντος του χρόνου αυξάνεται το ποσοστό των κατόχων μηχανοκίνητων στη μεταναστευτική κοινότητα. Είναι προφανές ότι αυτή η κατηγορία πλημμελημάτων (παρά την ευρύτερη κοινωνική σημασία των τροχαίων ατυχημάτων) δεν ενέχει ιδιαίτερο εγκληματολογικό ενδιαφέρον. Η εικόνα όμως μεταβάλλεται, εάν ανατρέξουμε στα στοιχεία που αφορούν ορισμένα “εγκλήματα δρόμου”, όπως η κλοπή, η ληστεία και οι παραβιάσεις περί ναρκωτικά.

Γίνεται , κατά συνέπεια , φανερό ότι η εμπλοκή των ανήλικων μεταναστών σ’ αυτά τα εγκλήματα που θορυβούν την κοινή γνώμη είναι σαφώς μεγαλύτερη από το ποσοστό που αντιπροσωπεύουν στο σύνολο της παραβατικότητας των ανήλικων στη χώρα. Θα πρέπει όμως να σημειώσουμε στο σημείο αυτό ότι πλην των εγκλημάτων της (απλής) κλοπής και εν μέρει περί τα ναρκωτικά, ο απόλυτος αριθμός των περιστατικών είναι ιδιαίτερα μικρός έτσι ώστε να μην μπορεί να γίνει λόγος για κάποια “τάση” στους ανήλικους δράστες γενικά και στους μετανάστες ειδικότερα (π.χ. για το έτος 2002, για Κλοπές: σύνολο 62, ημεδαποί 26, αλλοδαποί 13) .⁵⁷

3.5 Μετανάστες και Ελληνική Δικαιοσύνη

⁵⁷ Παύλου Μ. , Χριστόπουλος Δ. , *Η Ελλάδα της μετανάστευσης* , Αθήνα 2004,σελ.222

Αλλά και η Δικαιοσύνη κατά κανόνα συμπορεύτηκε με τη Διοίκηση στη φιλοσοφία αντιμετώπισης των αλλοδαπών, αποδεχόμενη συχνά τις σκοπιμότητες της άσκησης αποτρεπτικής πολιτικής, αλλά και τα κυρίαρχα κοινωνικά στρώματα για τον αλλοδαπό παραβάτη.⁵⁸

Αρκεί μια ματιά στα δικαστικά χρονικά για να διαπιστώσει κανείς ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνει το Σύνταγμα και προστατεύει η ΕΣΔΑ δεν είναι προσιτά στον οικονομικό πρόσφυγα και οι εγγυήσεις που τάσσονται για τον Ευρωπαίο πολίτη δεν ισχύουν και γι' αυτόν.

Το τεκμήριο αθωότητας, η αρχή της δικαστικής ακρόασης, η αρχή της δικαστικής βοήθειας, η αρχή της αναλογικότητας, χάνουν τη σημασία τους. Οι θεσμοί προστασίας δεν λειτουργούν. Η καταγωγή του κατηγορουμένου επιβαρύνει κατά περίπτωση τι κλίμα, συνιστώντας συχνά τεκμήριο ενοχής, ενώ είναι κοινό μυστικό ότι οι ποινές για τους αλλοδαπούς παραβάτες είναι σκληρότερες και δυσανάλογες προς την κοινωνική βαρύτητα της πράξης.⁵⁹

3.6 Στις φυλακές

Τη διαφορετική ποινική μεταχείριση του αλλοδαπού μπορεί να τη διαπιστώσει κανείς και γενικότερα και στις ελληνικές φυλακές.

Από τους 8000 περίπου κρατούμενους στις φυλακές, το 46-47% είναι αλλοδαποί (3.689 επί 7965 την 16-5-2000) σύμφωνα με τα στοιχεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης. Όπως όμως προκύπτει από τις στατιστικές του Υπουργείου Δημοσίας Τάξης, τα ποσοστά αυτά διόλου δεν αντιστοιχούν στη συμμετοχή των αλλοδαπών στην εγκληματικότητα που καταγράφεται.

58Καρύδης Β., *Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα: ζητήματα θεωρίας και αντεγκληματικής πολιτικής*, Αθήνα 1996, σελ.130

59 Όπως παραπάνω, σελ.133

Σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά η εγκληματικότητα των αλλοδαπών κυμαίνεται σε ποσοστά χαμηλότερα από αυτά της αναλογίας τους στον πληθυσμό, με εξαίρεση κάποια σοβαρά αδικήματα, όπου εμφανίζει αυξημένα ποσοστά, τα οποία, όμως και πάλι δεν μπορούν να δικαιολογήσουν τους αριθμούς των κρατούμενων στις φυλακές.

από την Πέτρου Ράλλη

Το έτος 1997, μια περίοδος κατά την οποία υπήρχε υπερπροβολή από τα ΜΜΕ των περιστατικών παραβατικότητας των αλλοδαπών, με αποτέλεσμα την πρόκληση φαινομένων υστερίας στον

πληθυσμό, σύμφωνα με τα στοιχεία που είχε δώσει στη δημοσιότητα το Υπουργείο Δημοσίας Τάξης, στο σύνολο των σοβαρότερων αδικημάτων που είχαν διαπραχθεί τα τρία τελευταία χρόνια, η συμμετοχή των Ελλήνων παραβατών ήταν από 84-87% , ενώ αντίστοιχα αυτή των αλλοδαπών 13-16%. Παίρνοντας την τελευταία χρονιά, το 1996, η συμμετοχή των αλλοδαπών στη σοβαρή εγκληματικότητα ανερχόταν σε 15%.

Στα ειδικότερα αδικήματα , σύμφωνα με τα στοιχεία αυτά, για το 1996, οι αλλοδαποί συμμετείχαν:

- στις ανθρωποκτονίες κατά 20%
- στις ληστείες κατά 21%
- στους βιασμούς κατά 11%
- στα ναρκωτικά κατά 11% , επίσης.⁶⁰

Την ίδια περίοδο (1/12/1996) στις φυλακές κρατούνται 5427 άνθρωποι, εκ των οποίων 1974 αλλοδαποί (ποσοστό 36,4%).

Δυο χρόνια αργότερα , χωρίς να υπάρχουν θεαματικές αυξήσεις της εγκληματικότητας , το ποσοστό των κρατούμενων αλλοδαπών έχει ξεπεράσει το 45% .

60 Πηγή: Γραφείο Τύπου Υπουργείου Δημοσίας Τάξης

3.7 Μετανάστευση και Εγκληματικότητα – Η περίπτωση της πόλης των Τρικάλων

Η μαζική εισροή μεταναστών (και λαθρομεταναστών) στην Ελλάδα και στις άλλες ευρωπαϊκές χώρες κατά την τελευταία δεκαετία έχει προκαλέσει πολλές σύνθετες μεταβολές στο κοινωνικό και ιδεολογικό προφίλ των χωρών υποδοχής. Οι αντιλήψεις των Ελλήνων για τους μετανάστες χαρακτηρίζονται ως ρατσιστικές και ξενοφοβικές. Πόσο βάση έχουν όμως οι αντιλήψεις αυτές, ποιοι είναι οι μύθοι και ποια η πραγματικότητα; Συμφωνούν με την γενική άποψη για τους μετανάστες και οι Τρικαλινοί; Πιστεύουν ότι όντως οι μετανάστες ευθύνονται σε μεγάλο ποσοστό για την αύξηση της εγκληματικότητας ; Για να απαντήσουμε λοιπόν, στα παραπάνω ερωτήματα για την κατάσταση που επικρατεί στα Τρίκαλα με τους μετανάστες και την εγκληματικότητα επισκεφτήκαμε τα Δικαστήρια Τρικάλων και καταγράψαμε στοιχεία των βιβλίων Μονομελούς και Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Τρικάλων τις δυο τελευταίες χρονιές της προηγούμενης δεκαετίας (1997-2000) και τις δυο τελευταίες χρονιές της δεκαετίας που διανύουμε(2007-2010). Η καταγραφή των δεδομένων ήταν μια διαδικασία που χρειάστηκε χρόνο και υπομονή καθώς η καταγραφή έγινε με το χέρι, αφού τα δεδομένα ήταν καταγεγραμμένα σε βιβλία και όχι σε ηλεκτρονική μορφή, και ο όγκος των βιβλίων ήταν αρκετά

μεγάλος. Για το λόγο κιόλας αυτόν αρκεστήκαμε μόνο στις δυο τελευταίες χρονιές των δυο τελευταίων δεκαετιών, καθώς ήταν αδύνατο η καταγραφή όλων των ετών.

Τα στοιχεία – δεδομένα που καταγράψαμε αφορούσαν τον αριθμό των μεταναστών που διέπραξαν κάποιο αδίκημα, συνελήφθηκαν δηλαδή και οδηγήθηκαν στα δικαστήρια Τρικάλων. Καταγράψαμε επίσης, ποιοι από αυτούς σύμφωνα με το αδίκημα στο οποίο προέβησαν αθωώθηκαν και ποιους απ' αυτούς τους ενοχοποίησαν. Θα διαπιστώσουμε έτσι, κατά πόσο συμφωνούν τα επίσημα στατιστικά στοιχεία με τις γενικές αντιλήψεις περί εγκληματικότητας των Τρικαλινών. Επίσης, έχουμε συγκεντρώσει και κάποιες πράξεις αυτόφωρων με κατηγορούμενους μετανάστες, από το Τριμελές Αυτόφωρο Πλημμελειοδικείο Τρικάλων ώστε να τα μελετήσουμε και να έχουμε μια ακόμα πιο ολοκληρωμένη εικόνα για τους μετανάστες και την εγκληματικότητα.

Τέλος, πραγματοποιήθηκαν και επισκέψεις σε ανθρώπους των δικαστηρίων, υπαλλήλους αλλά και δικαστικούς (εφέτες, προέδρους δικαστές κτλ.) παίρνοντας κάποιες επιπλέον πληροφορίες για το θέμα, χωρίς αυτές οι συνομιλίες να χαρακτηρίζονται ως συνεντεύξεις. Σημαντικές ωστόσο ήταν και η παρακολούθηση τριών δικών μεταναστών και η άμεση επαφή με τους ίδιους.

Όλα αυτά τα στοιχεία που συγκεντρώσαμε από τα Δικαστήρια Τρικάλων, τα αναλύσαμε αλλά ταυτόχρονα τα συγκρίναμε με τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου που δημιουργήσαμε για το σκοπό της συγγραφής της εργασίας. Το ερωτηματολόγιο που δημιουργήσαμε, όπως προαναφέραμε στην εισαγωγή , αφορά μόνο ντόπιους Τρικαλινούς και όχι μετανάστες, έτσι ώστε να δούμε και να καταλάβουμε αν όντως ισχύουν πραγματικά αυτά που πιστεύουν για τους μετανάστες για τη συμβολή τους στην εγκληματικότητα.

Σ' αυτό το κεφάλαιο λοιπόν, θα ερμηνεύσουμε και θα αναλύσουμε τα δεδομένα που συλλέξαμε, θα τα συγκρίνουμε με τις απαντήσεις των ερωτηθέντων του ερωτηματολογίου και θα προσπαθήσουμε να δώσουμε μια απάντηση στο ερώτημα : «Φταίνει τελικά , οι μετανάστες για την αύξηση της εγκληματικότητας στα Τρίκαλα;»

Από το ferry προς την κύρια είσοδο του 'κτιρίου μετανάστευσης' στο Ellis Island (συλλογή Maggie Land Blanck)

3.8 Στατιστικά στοιχεία του Μονομελούς και του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Τρικάλων για τα έτη 1997-2000 που αφορούν μετανάστες κατηγορούμενους.

Οι μετανάστες και στη χώρα μας και στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές κοινωνίες θεωρούνται από πολλούς οι κύριοι υπαίτιοι της ανερχόμενης εγκληματικότητας. Ας δούμε λοιπόν, αν ισχύει η άποψη αυτή και για τα Τρίκαλα σύμφωνα με τα στοιχεία του Πλημμελειοδικείου Τρικάλων .

Ξεκινώντας λοιπόν, από το Βιβλίο Μονομελούς Πλημμελειοδικείου Τρικάλων για την χρονιά 1997-1998 έχουμε να σημειώσουμε πως δεν καταγράφηκαν αδικήματα που πραγματοποιήθηκαν από μετανάστες παρά μόνο από Έλληνες . Κάτι το οποίο μας κάνει φοβερή εντύπωση αν σκεφτεί κανείς ότι τα σύνορα είχαν ανοίξει από το 1991. Όσον αφορά τη χρονιά 1998-1999 έχουμε να σημειώσουμε τα παρακάτω:

Πίνακας 18.

	Σύνολο αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Κλοπές	2	0	2
Παραβιάσεις	2	2	0

Γράφημα 1.

Στο παραπάνω διάγραμμα βλέπουμε ότι το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα οι κλοπές και οι παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. αποτελούσαν το ίδιο ποσοστό και ο αριθμός των παραβατών μεταναστών ήταν αρκετά μικρός.

Γράφημα 2.

Εδώ παρατηρούμε τον αριθμό των αδικημάτων στο σύνολό τους και των αριθμό των μεταναστών που αθώωθηκαν και αυτών που ενοχοποιήθηκαν σύμφωνα με τα αδικήματα που διέπραξαν.

Πίνακας 19.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	1	1	0
Παραβ. Υγ/κής Διάταξης	3	2	1
Άλλο	8	5	3

Γράφημα 2.

Στο παραπάνω διάγραμμα βλέπουμε πως τα αδικήματα που παρατηρήθηκαν το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα ήταν διάφορου είδους με τις παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. και τις παραβιάσεις Υγ/κής διάταξης να καταλαμβάνουν έναν σημαντικό ποσοστό. Οι παραβιάσεις Υγ/κής διάταξης φανερώνουν το χαμηλό επίπεδο των μεταναστών και την φτώχεια που επικρατούσε στη χώρα τους καθώς τους απασχολούσαν θέματα πιο σημαντικά γι' αυτούς (φαγητό –ρουχισμό) και όχι αν για παράδειγμα το μέρος όπου εργαζόντουσαν ή κατοικούσαν πληρούσε τους κανόνες υγιεινής.

Γράφημα 3.

Εδώ παρατηρούμε πως ξανά στις παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. όλοι σχεδόν οι κατηγορούμενοι μετανάστες αθώωνονται σε σύγκριση με τα άλλα αδικήματα, όπως βλέπουμε στο γράφημα.

Πίνακας 20.

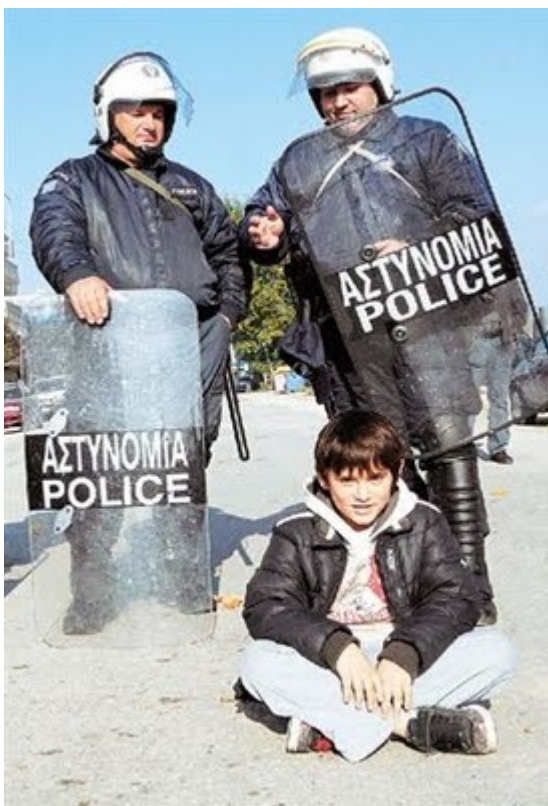
	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	1	1	0
Σωμ. Βλάβες	3	3	0

Γράφημα 4.

Το χρονικό διάστημα 26-11-1998 έως 25-2-1999 οι σωματικές βλάβες που προκαλούν σε άτομα ,είτε της ίδιας εθνότητας με εκείνους , είτε σε άλλης εθνότητας (Ελληνες – άλλης εθνότητας μετανάστες) καταλαμβάνουν πραγματικά εντυπωσιακό ποσοστό. Οι παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. συνεχίζουν να καταλαμβάνουν σημαντικό ποσοστό.

Γράφημα 5.

Σε αυτό το διάγραμμα παρατηρούμε πως για αδικήματα που απεικονίζονται στο παραπάνω γράφημα όλοι οι κατηγορούμενοι αθωώθηκαν.

Τη χρονιά 1998-1999 λοιπόν, άρχισαν να εμφανίζονται για πρώτη φορά στα Βιβλία του Μονομελούς Πλημμελειοδικείου οι πρώτοι κατηγορούμενοι μετανάστες και ήταν μόλις είκοσι τον αριθμό. Απ' αυτούς οι δυο αφορούσαν κλοπές, οι τέσσερις αφορούσαν παραβιάσεις του Κ.Ο.Κ., τρεις κατηγορήθηκαν για σωματικές βλάβες και οι υπόλοιποι για άλλου είδους αδικήματα. Στο διάγραμμα που ακολουθεί έχουμε συγκεντρώσει τα αδικήματα που απασχόλησαν τη χρονιά 1998-1999 τους δικαστικούς των Δικαστηρίων Τρικάλων. Με μια γρήγορη ματιά λοιπόν, οι παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. αποτελούν τα συχνότερα αδικήματα στα οποία προέβησαν οι μετανάστες, ενώ ακολουθούν οι παραβιάσεις Υγ/κής διάταξης με μικρή διαφορά από τις σωματικές βλάβες και τις κλοπές. Σε γενικά πλαίσια έχουμε να σημειώσουμε ότι οι περισσότεροι μετανάστες κατηγορούμενοι αθωώνονται , με εξαίρεση κάποια αδικήματα όπου οι περισσότεροι καταδικάζονται ,όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις των κλοπών και των παραβιάσεων Υγ/κής διάταξης. Μια σημαντική παρατήρηση στο σημείο αυτό που έχουμε να κάνουμε είναι πως ο αριθμός των παραβατών μεταναστών είναι ακόμα μικρός και τα αδικήματα για τα οποία κατηγορούνται είναι ακόμα όχι ιδιαίτερης σημασίας, δηλαδή κυρίως πταίσματα. Επομένως , σύμφωνα με το Βιβλίο Μονομελούς αυτή είναι μια πρώτη εικόνα για το έτος που σχολιάσαμε παραπάνω.

Γράφημα 6.

Τη χρονιά 1999-2000 υπήρξε μια μικρή εξαίρεση καθώς, έγινε μια ομαδική απόδραση και οι περισσότεροι μετανάστες που κατεγράφησαν αυτή τη χρονιά κατηγορήθηκαν για την συγκεκριμένη απόδραση. Μάλιστα καταδικάστηκαν όλοι τους. Μέσα στα αδικήματα που κατεγράφησαν και αφορούσαν μετανάστες ήταν, όπως και για το προηγούμενο έτος για παραβιάσεις Κ.Ο.Κ., όπου σε αυτή τη χρονιά όμως οι μισοί καταδικάστηκαν και οι άλλοι μισοί αθωώθηκαν. Βέβαια για πρώτη φορά βλέπουμε να συλλαμβάνονται μετανάστες για λήξη εγγράφων παραμονής στη χώρα. Για το έτος 1999-2000 λοιπόν, κινούμαστε στα ίδια πλαίσια με το προηγούμενο έτος , με τις παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. και τις σωματικές βλάβες να παραμένουν στο προσκήνιο.

Γράφημα 7.

Πίνακας 21.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	4	2	2
Λήξη εγγράφων παραμονής στη χώρα	3	0	3
Άλλο	4	1	3

Γράφημα 8.

Γράφημα 9.

Πίνακας 22.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	4	2	2
Σωματικές Βλάβες	2	2	0
Άλλο	10	6	4

Γράφημα 10.

Γράφημα 11.

Πίνακας 23.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Απόδραση κρατουμένων	23	0	23
Σωμ. Βλάβη	1	1	0

Γράφημα 12.

Γράφημα 13

Όσον αφορά τώρα το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Τρικάλων για τη χρονιά 1997-1998 και εδώ τα περισσότερα αδικήματα αφορούσαν περισσότερο κλοπές ενώ, την εμφάνισή τους κάνουν και οι πρώτες πλαστογραφίες, κυρίως εγγράφων παραμονής στη χώρα. Στα Βιβλία Τριμελούς σε αντίθεση με του Μονομελούς έχουν καταγραφεί μετανάστες κατηγορούμενοι το έτος 1997-1998 αλλά αρκετά λίγοι.

Και στις δυο περιπτώσεις πάντως οι κατηγορούμενοι καταδικάζονταν και κανένας από αυτούς δεν αθωώθηκε.

Πίνακας 24.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Κλοπή	2	0	2
Πλαστογραφία	1	0	1

Γράφημα 14.

Γράφημα 15.

Για τη χρονιά 1998-1999 οι παρατηρήσεις μας είναι οι εξής: Τα περισσότερα αδικήματα σ' αυτή τη χρονιά αφορούν κλοπές , φθορές και σωματικές βλάβες. Οι υπόλοιπες παραβιάσεις αφορούν και πάλι παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. και πλαστογραφίες. Στο Μονομελές δεν πρέπει να ξεχνάμε πως για την χρονιά

αυτή τα περισσότερα αδικήματα ήταν παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. και λιγότερα για σωματικές βλάβες. Βλέπουμε ότι οι παραβάσεις Κ.Ο.Κ. δεν λείπουν από καμία χρονιά και σε αυτή τη χρονιά οι κατηγορούμενοι αθωώνονται.

Γράφημα 16.

Παρακάτω παρουσιάζουμε τους πίνακες και τα διαγράμματα για τη χρονιά 1998-1999 ,όπως κατεγράφησαν από τους υπαλλήλους των Δικαστηρίων Τρικάλων.

Πίνακας 25.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Κλοπές/Φθορές/Σωμ. Βλάβες	9	3	6
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	1	1	0

Γράφημα 17.

Γράφημα 18.

Στη συνέχεια παραθέτουμε διαγράμματα και πίνακες που αφορούν το έτος 1999-2000 για το Τριμελές Πλημμελειοδικείο Τρικάλων. Όπως, βλέπουμε στο συγκεντρωτικό διάγραμμα παρακάτω όλης της χρονιάς οι κλοπές καταλαμβάνουν την πρώτη θέση στα αδικήματα , ακολουθώντας τες οι παραβιάσεις

Κ.Ο.Κ. και στη συνέχεια λήξεις των εγγράφων παραμονής στη χώρα. Παρατηρούμε σε αυτή τη χρονιά πως στις παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. καταδικάζονται περισσότεροι μετανάστες σε σχέση με άλλες χρονιές και γενικά σε όλα τα άλλα αδικήματα.

Γράφημα 19.

Παρακάτω βλέπουμε τα στατιστικά στοιχεία όπως τα συγκεντρώσαμε για την χρονιά 1999-2000 σε διαγράμματα και πίνακες σε μικρά χρονικά διαστήματα .

Πίνακας 26.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Κλοπές/Φθορές/Σωμ. Βλάβες	8	1	7
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	1	1	0
Άλλο	1	0	1

Γράφημα 20.

Γράφημα 21.

Πίνακας 27.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	2	1	1
Κλοπές	1	0	1
Ν. 1975	3	2	1

Γράφημα 22.

Γράφημα 23.

Στις κλοπές παρατηρούμε πως και στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο οι κατηγορούμενοι δεν αθωώνονται και κρίνονται οι περισσότεροι ένοχοι .

Συνοψίζοντας λοιπόν, για τις χρονιές 1997-2000 στο Μονομελές και Τριμελές Πλημμελειοδικείο Τρικάλων οι μετανάστες κατηγορούμενοι ήταν σημαντικά λιγότεροι από τους Έλληνες με αδικήματα κυρίως που αφορούσαν παραβιάσεις του Κ.Ο.Κ. και κάποιες κλοπές.

Παρατηρούμε γενικά, πως οι παραβιάσεις δεν αφορούσαν αδικήματα ιδιαίτερης σημασίας και η δικαιοσύνη θα λέγαμε πως δεν ενεργεί μεροληπτικά απέναντι στους μετανάστες. Βέβαια δεν πρέπει να ξεχνάμε πως ο αριθμός των μεταναστών τις χρονιές αυτές άρχισε να αυξάνεται αλλά και πάλι σε σχέση με τους Έλληνες ήταν σημαντικά λιγότεροι στα Βιβλία του Μονομελούς και Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Τρικάλων.

Στο σημείο αυτό θα δούμε τι συνέβη τις χρονιές 2008-2010 στα επίσημα βιβλία των Δικαστηρίων Τρικάλων. Για τις χρονιές λοιπόν, 2008-2010 στο Μονομελές Πλημμελειοδικείο Τρικάλων οι μετανάστες κατηγορήθηκαν κυρίως για παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. με τη διαφορά ότι οι περισσότεροι κρίθηκαν ένοχοι. Ας δούμε όμως αναλυτικά παρακάτω μέσω των διαγραμμάτων μας τα στοιχεία που συγκεντρώσαμε.

3.9 Στατιστικά στοιχεία του Μονομελούς και του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Τρικάλων για τα έτη 2007-2010 που αφορούν μετανάστες κατηγορούμενους.

Για τη χρονιά 2008-2009 έχουμε να αναφέρουμε τα εξής: Οι παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. για άλλη μια φορά κυριαρχούν. Για πρώτη φορά ωστόσο βλέπουμε να καταδικάζονται μετανάστες και για παράνομα καταστήματα και να καταδικάζονται οι περισσότεροι.

Γράφημα 24.

Παρακάτω αναλυτικά θα παραθέσουμε τα στοιχεία μας σε διαστήματα χρόνων.

Πίνακας 28

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	90	28	62
Παράνομα καταστήματα κέντρων διασκέδασης	8	3	5
Άλλο	22	6	16

Γράφημα 25.**Γράφημα 26.**

Σε επόμενη τώρα φάση θα αναλύσουμε τα στοιχεία του έτους 2009-2010.

Πίνακας 29.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	2	1	1
Παράνομη είσοδο στη χώρα	4	2	2
Άλλο	6	3	3

Γράφημα 27.

Γράφημα 28.

Βλέπουμε ότι για το έτος 2009-2010 στο Μονομελές Πλημμελειοδικείο Τρικάλων η παράνομη είσοδο στη χώρα καταλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό παραβιάσεων και τη δεύτερη θέση καταλαμβάνουν οι παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. .Εντύπωση μας κάνει ότι ενώ τις περισσότερες φορές στις παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. οι κατηγορούμενοι αθωώνονται ,τώρα βλέπουμε ότι καταδικάζονται.

Γράφημα 29.

Ας δούμε τώρα τι συμβαίνει στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο Τρικάλων τις χρονιές 2008-2010. Στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο Τρικάλων σε σχέση με το Μονομελές τα περισσότερα αδικήματα μεταναστών κατηγορουμένων αφορούσαν κυρίως πλαστογραφίες , στη συνέχεια κλοπές και τέλος, παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.. Παρακάτω φαίνονται αναλυτικά τα στοιχεία της έρευνάς μας για τις χρονιές που μελετάμε.

Πίνακας 30.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Πλαστογραφία	15	1	14
Κλοπές/Σωμ. Βλάβες	15	3	12
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	13	8	5
Άλλο	21	8	13

Γράφημα 30.

Γράφημα 31.

Πίνακας 31.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Πλαστογραφία	62	4	58
Κλοπές/Ψευδομαρτυρία/Σωμ. Βλάβες	23	6	17
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	17	13	4
Άλλο	46	10	26

Γράφημα 32.

Γράφημα 33.

Πίνακας 32.

	Σύνολο Αδικημάτων	Αθώος	Ένοχος
Πλαστογραφία	7	0	7
Κλοπές/ Σωμ. Βλάβες	8	1	7
Παραβιάσεις Κ.Ο.Κ.	2	0	2

Γράφημα 34.

Γράφημα 35.

Για το έτος 2008-2009 όπως παρατηρούμε παρακάτω λοιπόν , οι πλαστογραφίες καταλαμβάνουν την πρώτη θέση αδικημάτων , στη δεύτερη θέση βρίσκονται οι κλοπές με μικρή διαφορά από τις πλαστογραφίες και τέλος, οι παραβιάσεις Κ.Ο.Κ. . Σε αντίθεση με το Μονομελές οι αθώοι εδώ είναι περισσότεροι από τους ένοχους και τα αδικήματα που βρίσκονται στις πρώτες θέσεις πιο σοβαρά .

Γράφημα 36.

Όσον αφορά τώρα, το έτος 2009-2010 οι ίδιες παρατηρήσεις που ίσχυαν για το έτος 2008-2009 ισχύουν και για αυτό το έτος με τη διαφορά ότι ο αριθμός των κατηγορουμένων μεταναστών είναι διπλάσιος σχεδόν σε όλα τα αδικήματα. Παρατηρούμε δηλαδή μια έξαρση . Η αύξηση αυτή της εγκληματικότητας ίσως οφείλεται στην κρίση την οποία περνάει η Ελλάδα εδώ και περίπου έναν χρόνο σε όλους τους τομείς και κυρίως στον οικονομικό τομέα. Η κρίση επηρεάζει όλους μας πόσο μάλλον τις μη προνομιούχες ομάδες (π.χ. μετανάστες) δημιουργώντας τους επιπλέον προβλήματα. Όταν για παράδειγμα οι Έλληνες εργοδότες δεν έχουν την δυνατότητα να τους πληρώσουν τότε λόγω της κρίσης τότε και ο μετανάστες κάπως πρέπει να αντιδράσουν, χωρίς ποτέ να τους δικαιολογούμε για τις οποιεσδήποτε πράξεις τους. Απλά με αυτόν τον τρόπο γίνονται περισσότερο ευάλωτοι στις μη νόμιμες πράξεις.

Γράφημα 37.

3.10 Γενικά Συμπεράσματα

Τα γενικά μας συμπεράσματα από την έρευνά μας στα Δικαστήρια Τρικάλων μέσα από τα Βιβλία του Μονομελούς και Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Τρικάλων είναι τα εξής: Παρατηρούμε ότι, η δικαιοσύνη ακολουθεί την ίδια τακτική εδώ και δέκα χρόνια, είναι περισσότερο ελαστική και ευνοϊκή σε θέματα παραβιάσεων Κ.Ο.Κ. και περισσότερο αυστηρή σε κλοπές κυρίως, αλλά και σε

πλαστογράφηση εγγράφων . Στο Μονομελές μάλιστα ,όπως αναφέραμε και παραπάνω, είναι πιο ελαστικοί και περισσότερο διαλλακτικοί απ' ότι στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο όπου παρατηρούμε μια αυστηρότητα, βέβαια είναι και πιο σοβαρά τα αδικήματα που εκδικάζουν , το σημαντικό όμως είναι ότι παρατηρείται μια γενική ελαστικότητα, έως ενός σημείου προς τους μετανάστες , άλλοτε περισσότερο, άλλοτε λιγότερο κα άλλοτε καθόλου.

Δεν υπάρχει ρατσισμός ,απ' ότι διαπιστώσαμε κατά τη διάρκεια της έρευνάς μας από τους δικαστικούς αλλά αντιθέτως παρατηρήσαμε κάποια επιείκεια . Βέβαια δεν μπορούμε να πούμε το ίδιο και για τα πιο σοβαρά αδικήματα καθώς εκεί, όπως παρατηρούμε από τα στοιχεία που συγκεντρώσαμε οι περισσότεροι μετανάστες κρίθηκαν ένοχοι. Παίζει δηλαδή σημαντικό ρόλο και το είδος του αδικήματος που έχει προβεί ο κατηγορούμενος. Το ίδιο όμως συμβαίνει και με τους Έλληνες κατηγορούμενους. Ίσως να υπάρχει μια κάποια επιφύλαξη προς τους μετανάστες, χωρίς αυτό να επηρεάζει το έργο της δικαιοσύνης. Μπροστά στους Νόμους όλοι είναι το ίδιο.

3.11 Σύγκριση στοιχείων με τις απαντήσεις που λάβαμε από το ερωτηματολόγιο

Είδαμε λοιπόν, πως η εγκληματικότητα δεν αυξήθηκε, σύμφωνα με τα στοιχεία των Δικαστηρίων Τρικάλων, παρατηρούμε βέβαια κάποια αύξηση στον αριθμό των μεταναστών κατηγορουμένων, αλλά αυτό μπορούμε να το αποδώσουμε και στην γενικότερη αύξηση του πληθυσμού μεταναστών στα Τρίκαλα. Είναι λογικό επομένως, να αυξάνεται και ο αριθμός τους στα Βιβλία του Πλημμελειοδικείου. Θα μπορούσαμε απλά να σημειώσουμε ότι και η μετανάστευση επηρεάζει την αύξηση της εγκληματικότητας καθώς, αποτελεί έναν από τους πολλούς παράγοντες που συμβάλλουν στην αύξησή της.

Ενδιαφέρον θα ήταν στο σημείο αυτό να δούμε και την άποψη των Τρικαλινών σχετικά με τους μετανάστες, την εγκληματικότητα, την δικαιοσύνη κτλ.

Ξεκινώντας από την άποψη των Τρικαλινών για την Ελληνική δικαιοσύνη σε αντίστοιχη ερώτηση (34) « Αν η ελληνική δικαιοσύνη αντιμετωπίζει τους μετανάστες όπως και τους Έλληνες», το μεγαλύτερο ποσοστό (κοντά στα 90 άτομα) απάντησε θετικά .⁶¹

Πίνακας 33.

Βλέπουμε ότι οι Τρικαλινοί έχουν απόλυτη εμπιστοσύνη στους δικαστικούς υπαλλήλους και στις αποφάσεις τους, αν και θα ήταν λίγο παράλογο να περιμένουμε άλλη απάντηση στην ερώτησή μας, καθώς δεν υπήρχαν μεγάλες πιθανότητες να απαντήσουν αρνητικά, αφού δεν μπορούσαν ποτέ να παραδεχθούν ότι κάποιοι από τους δικαστικούς είναι ρατσιστές. Πρέπει γενικά να παραδεχθούμε πως ακόμα και χωρίς να το θέλουμε πάντα θα υπάρχει κάποιου είδους ρατσισμός απέναντι στους μετανάστες.

Με μια πρώτη γρήγορη ματιά λοιπόν , στα Βιβλία των Δικαστηρίων η εγκληματικότητα της πόλης των Τρικάλων δεν επηρεάζεται από τους μετανάστες κατοίκους της. Συμφωνεί με τα στοιχεία που συγκεντρώσαμε και η άποψη των Τρικαλινών , σύμφωνα πάντα με τις απαντήσεις που έδωσαν στα ερωτηματολόγια που μοιράσαμε.

Στην ερώτηση 26 «Αν στην Ελλάδα η εγκληματικότητα πιστεύετε πως αυξήθηκε με την εισροή των μεταναστών στη χώρα» ένα πραγματικά συντριπτικό ποσοστό απάντησε θετικά, ενώ αντίθετα απάντησαν αρνητικά στις ερωτήσεις 29, «Αν στην επαρχία γενικά οι παραβιάσεις μεταναστών είναι

61 Καβουνίδη Τ., Καρύδης Β. , Νικολακοπούλου – Στεφάνου Η. , Στυλιανούδη Λ., 2008 ,(επιμ.) , *Μετανάστευση στην Ελλάδα*, Τόμος Β, Αθήνα , εκδ. ΙΜΕΠΟ

περισσότερες» , και 31 «Αν οι περισσότερες παραβιάσεις στην πόλη των Τρικάλων γίνονται από μετανάστες», αντίστοιχα.⁶²

Πίνακας 34.

Πίνακας 35.

Πίνακας 36.

Οι απαντήσεις τους έρχονται σε αντίφαση, καθώς και στην ερώτηση 33 «Αν το επίπεδο εγκληματικότητας στα Τρίκαλα αυξήθηκε με την αύξηση των μεταναστών στην πόλη» , απάντησαν ξανά θετικά με μεγάλη απόκλιση ξανά από τις απαντήσεις όπου απάντησαν αρνητικά.

Πίνακας 37.

Παρατηρούμε λοιπόν, μια σύγχυση στις απαντήσεις των Τρικαλινών. Ενώ, πιστεύουν πως η εγκληματικότητα στην Ελλάδα , γενικά αλλά και ειδικά στην πόλη των Τρικάλων αυξήθηκε λόγω των μεταναστών με αρκετά μεγάλα ποσοστά στις θετικές απαντήσεις, θεωρούν ταυτόχρονα πως στην επαρχία και ειδικά στην πόλη των Τρικάλων οι παραβιάσεις από μετανάστες είναι λίγες, και τα ποσοστά και σε αυτές τις ερωτήσεις έχουν μεγάλη απόκλιση από τις αντίθετες απαντήσεις. Επομένως, δεν είναι σίγουροι ούτε και οι ίδιοι αν όντως οι μετανάστες ευθύνονται για την αύξηση της εγκληματικότητας γι' αυτό και οι απαντήσεις τους είναι διχασμένες.

Παρόλο που καταλαβαίνουμε πως προσπαθούν να είναι αντικειμενικοί στις απαντήσεις τους ωστόσο δεν τα καταφέρνουν γιατί τους κυριεύει ο ρατσισμός και γι' αυτό το λόγο δίνουν ασαφείς απαντήσεις που δεν συμφωνούν μεταξύ τους, με αποτέλεσμα η μια απάντησή τους αναιρεί την άλλη. Όπως είδαμε

62 Ναζάκης Χ., Χλέτσος Μ., 2003, *Μετανάστες και Μετανάστευση*, Αθήνα , εκδ. Πατάκη

από τα στοιχεία που συλλέξαμε οι μετανάστες κάθε είδους εγκλήματος αυξήθηκαν καθώς αυξήθηκε και ο αριθμός τους, ωστόσο όμως δεν είναι αρκετός ο αριθμός αυτός να επηρεάσει τον ρυθμό αύξησης εγκληματικότητας τόσο της χώρας και ακόμα πιο πολύ της πόλης των Τρικάλων . Ας μην ξεχνάμε και ας τονίσουμε στο σημείο αυτό ότι οι περισσότεροι μετανάστες που κατοικούν στα Τρίκαλα είναι οικογενειάρχες και όχι όπως στα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη) μεμονωμένοι. Έχουν κατοικήσει στα Τρίκαλα μαζί με τις οικογένειές τους για μια ζωή καλύτερη απ' αυτή που είχαν.

Βλέπουμε λοιπόν, πως τα στατιστικά στοιχεία έρχονται σε αντίθεση με την άποψη των Τρικαλινών και οι μετανάστες δεν ευθύνονται για την αύξηση της εγκληματικότητας στα Τρίκαλα, παρόλο που παραδέχονται σε άλλη ερώτηση οι Τρικαλινοί ότι οι περισσότερες παραβιάσεις στα Τρίκαλα γίνονται από ντόπιους.

Σύμφωνα πάλι με τα στοιχεία που συλλέξαμε από τα Βιβλία του Μονομελούς και Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Τρικάλων τα παραπτώματα των μεταναστών αφορούν κυρίως πταίσματα με κάποιες εξαιρέσεις σοβαρών εγκλημάτων στο οποίο συμπέρασμα κατέληξαν και οι Τρικαλινοί σε αντίστοιχη ερώτηση 32 «Αν οι μετανάστες διαπράττουν περισσότερα πταίσματα ή σοβαρά εγκλήματα σε σχέση με τους Έλληνες πολίτες», όπου με αρκετή διαφορά απάντησαν θετικά.

Πίνακας 38.

Σε αυτή την ερώτηση παρατηρούμε αντικειμενικότητα, οι κάτοικοι γνωρίζουν πως οι μετανάστες ευθύνονται για τα πταίσματα που διαπράττουν στην πόλη τους και όχι για σοβαρά αδικήματα. Στην ερώτηση αυτή ήταν πολύ πιο εύκολο να απαντήσουν αρνητικά καθώς δεν μπορούν να γνωρίζουν γιατί κατηγορούνται οι περισσότεροι μετανάστες, παρόλα αυτά απάντησαν σωστά , ενώ στην ερώτηση για την αύξηση της εγκληματικότητας λόγω αύξησης μετανάστευσης οι απαντήσεις τους ήταν καθαρά

υποκειμενικές, καθώς απάντησαν πως για όλα ευθύνονται οι μετανάστες.⁶³ Για άλλη μια φορά λοιπόν, οι απαντήσεις τους έρχονται σε αντίθεση και καταλαβαίνουμε πόσο δύσκολο είναι για τους Τρικαλινούς να παραδέχονται τα πραγματικά γεγονότα, χωρίς να ρίχνουν ευθύνες αλλού. Σίγουρα η μετανάστευση στην χώρα μας δημιούργησε προβλήματα, αλλά όμως δεν ευθύνονται οι μετανάστες για όλα τα προβλήματα στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία.

Στο σημείο αυτό θα ήταν πολύ ενδιαφέρον να δούμε τι καταγωγής θεωρούν οι Τρικαλινοί πως είναι οι περισσότεροι μετανάστες κατηγορούμενοι και που αποδίδουν τη συμπεριφορά τους αυτή. Σε ερώτηση (27) που τους έγινε «Ποιας χώρας προέλευσης θεωρούν πως είναι οι πιο παραβατικοί» οι ερωτηθέντες απάντησαν ως εξής: Θεωρούν πως οι πιο παραβατικοί μετανάστες είναι με τη σειρά η Αλβανοί, στη συνέχεια η Ρουμάνοι, τους οποίους ακολουθούν οι Ρώσοι και στη συνέχεια οι Αφρικανοί μαζί με τους Κινέζους.

Πίνακας 39.

Οι απαντήσεις που έδωσαν ήταν αναμενόμενες καθώς οι περισσότεροι μετανάστες στη χώρα μας και κυρίως στα Τρίκαλα είναι Αλβανοί, Ρουμάνοι και Ρώσοι. Επομένως, και οι πιο παραβατικοί μετανάστες θα προέρχονται από τις παραπάνω χώρες. Παρατηρούμε επίσης, ότι το ποσοστό των Αλβανών μεταναστών που κατηγορούνται ως παραβατικοί είναι αρκετά μεγάλο σε σχέση με τους υπόλοιπους παραβάτες μετανάστες άλλων χωρών.⁶⁴ Θεωρούν μάλιστα, πως η παραβατική τους αυτή συμπεριφορά οφείλεται κυρίως στην ανέχεια και τη φτώχεια που επικρατεί στη χώρα τους σε αντίστοιχη ερώτηση του ερωτηματολογίου. Πιστεύουν πως δευτερεύοντες λόγοι αποτελούν η πολιτική του κράτους, ο αποκλεισμός από τους γηγενείς και η ίδια τους η φύση, ενώ ασήμαντο θεωρούν το λόγο της ανεργίας στη χώρα μας για την παραβατική τους συμπεριφορά που πραγματικά αν παρατηρήσουμε

63 Μαρβάκης Α., Παρσάνογλου Δ., Παύλου Μ., 2001, *Μετανάστες στη Ελλάδα*, Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα

64 Τριανταφυλλίδου Α., Μαρούκης Θ., *Η μετανάστευση στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα*, 2010, Αθήνα, Κριτική Α.Ε., σελ. 181

στα Βιβλία των Δικαστηρίων είναι σημαντικός λόγος, καθώς τρίτο σε σειρά αδικήματα που διαπράττουν οι μετανάστες στην πόλη των Τρικάλων, με μικρή διαφορά απ' το προηγούμενο που είναι οι παραβάσεις Κ.Ο.Κ. , είναι οι κλοπές.⁶⁵

Πίνακας 40.

Που σημαίνει για να φτάσει ένας μετανάστης να κλέψει πρέπει να στερείται εργασίας. Σύμφωνα με τα δεδομένα μας, όντως οι Αλβανοί είναι περισσότερο παραβατικοί , καθώς είναι και οι πιο πολλοί και οι περισσότεροι απ' αυτούς άνδρες . Οι περισσότεροι Ρουμάνοι και Ρώσοι μετανάστες στα Τρίκαλα και γενικά στην Ελλάδα είναι γυναίκες, οπότε δεν είναι και τόσο παραβατικοί όσο οι Αλβανοί που είναι κυρίως άνδρες. Οι Αφρικανοί και οι Κινέζοι μετανάστες που είναι κυρίως άνδρες, όπως και οι Αλβανοί είναι πιο φιλήσυχοι απ' ότι οι Αλβανοί . Οπότε ερχόμαστε στο συμπέρασμα ότι ίσως είναι και οι πιο παραβατικοί οι Αλβανοί και να συμφωνήσουμε με τους κατοίκους των Τρικάλων, καθώς οι Αλβανοί είναι αυτοί που θα κάνουν πιο σοβαρά αδικήματα σε σχέση με τις Ρουμάνες και Ρωσίδες μετανάστριες που κατηγορούνται συνήθως για πορνεία , όπως παρατηρούμε στα Βιβλία των Δικαστηρίων Τρικάλων.

Οι απαντήσεις του ερωτηματολογίου που έχουμε συγκεντρώσει από τους ντόπιους Τρικαλινούς κάποιες συμφωνούν και κάποιες όχι με τα δεδομένα που έχουμε συγκεντρώσει αποκαλύπτοντάς μας πολλές αλήθειες για τον μύθο εγκληματικότητα και μετανάστευση . Στο τέλος, του ερωτηματολογίου δημιουργήσαμε και δύο ερωτήσεις εξαιρετικά για δικαστικούς ώστε να αποκτήσουμε μια ακόμα πιο ολοκληρωμένη εικόνα για την αξιοκρατία της Ελληνικής Δικαιοσύνης και να δούμε και αν τα γεγονότα συμφωνούν με τις απόψεις των δικαστικών. Στην ερώτηση 35 «Αν η υπεράσπιση που διορίζει το κράτος για τους μετανάστες προσπαθεί για την δικαίωση του κατηγορουμένου» οι περισσότεροι δικαστικοί απάντησαν θετικά και στην πραγματικότητα ισχύει σε κάποιες περιπτώσεις και σε κάποιες άλλες όχι.

Πίνακας 41.

65 Παύλου Μ. , Χριστόπουλος Δ. , 2004, *Η Ελλάδα της μετανάστευσης* , Αθήνα, εκδ. Κριτική

Στην ερώτηση 36 «Αν δηλαδή η ελληνική νομοθεσία είναι σκληρή απέναντι στους μετανάστες σε σχέση με τους Έλληνες πολίτες» απάντησαν σε μεγάλο ποσοστό αρνητικά, κάτι που πραγματικά συμβαίνει σε πταίσματα, όχι όμως και στα πιο σοβαρά αδικήματα όπου εκεί είναι πιο σκληρή.⁶⁶

Πίνακας 42.

3.12 Παρακολούθηση δίκης μεταναστών

Μετά από την παρακολούθηση τριών δικών , όπου η μια αφορούσε σύλληψη λόγω λήξης των χαρτιών παραμονής στη χώρα , η άλλη σύλληψη λόγω διακίνησης ναρκωτικών, και η άλλη για κλοπή, έχουμε να αναφέρουμε κάποια συμπεράσματα. Στην πρώτη περίπτωση η δικαστικός ήταν παραπάνω απ' ότι θα έπρεπε ευνοϊκή προς τον κατηγορούμενο, καθώς προσπαθούσε όσο μπορούσε να τον διευκολύνει ρωτώντας τον ακόμα και πόσα χρήματα έχει πάνω του, ώστε να μπορέσει να πληρώσει την εγγύηση αποφυλάκισής του και να γυρίσει στη χώρα του, κάτι το οποίο μας έκανε φοβερή εντύπωση σε σχέση με την δεύτερη περίπτωση τω ναρκωτικών, όπου ήταν ιδιαίτερη σκληρή με τον κατηγορούμενο, όπως και με την περίπτωση της κλοπής. Τονίζουμε στο σημείο αυτό πως και οι τρεις δίκες έγιναν απ' τον ίδιο δικαστικό. Βλέπουμε λοιπόν, πως σε κάθε περίπτωση ο δικαστικός συμπεριφέρεται αναλόγως, όπου μας το παραδέχθηκε και ο ίδιος σε μια σύντομη κουβέντα που είχαμε μαζί του, όπως και με άλλους δικαστικούς και απλούς υπαλλήλους των δικαστηρίων.

66 Κεβουνίδη Τ., Καρύδης Β. , Νικολακοπούλου – Στεφάνου Η. , Στυλιανούδη Λ., 2008 ,(επιμ.) , *Μετανάστευση στην Ελλάδα*, Τόμος Β, Αθήνα , εκδ. ΙΜΕΠΟ

Πρέπει επίσης, στο σημείο αυτό να τονίσουμε πως παρακολουθήσαμε και μια δίκη που αφορούσε ξυλοδαρμό λόγω επήρειας ναρκωτικών ουσιών και χρήσης με Έλληνα κατηγορούμενο αυτή τη φορά, ώστε να μπορέσουμε να κάνουμε κάποια σύγκριση και η ίδια η δικαστικός που εκδίκασε την υπόθεση του μετανάστη, ήταν εξίσου αυστηρή και με τον Έλληνα κατηγορούμενο.

Εντύπωση επίσης, μας έκανε και η υπόθεση της δίκης που αφορούσε λήξη των εγγράφων παραμονής του μετανάστη στη χώρα, όπου οι δικαστικοί ήταν τελείως αδιάφοροι κατά τη διάρκεια της δίκης, εκτός από την Πρόεδρο.

3.13 Συμπεράσματα

Η μετανάστευση είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο που επηρεάζει με ποικίλους τρόπους τους κατοίκους της χώρας υποδοχής αλλά και τους ίδιους τους μετανάστες . Άλλοτε μπορεί να επηρεάζει αρνητικά και άλλοτε θετικά. Όπως είδαμε και από τα δεδομένα που συγκεντρώσαμε αλλά και από τις απαντήσεις του ερωτηματολογίου υπάρχει ένας πολύ όμορφα δημιουργημένος μύθος και η διασύνδεση της

εγκληματικότητας με τη μετανάστευση είναι παραπλανητική.⁶⁷ Το πρώτο που πρέπει να τονιστεί εδώ είναι ότι το ποσοστό εγκληματικότητας στον χώρο των μεταναστών είναι χαμηλότερο σε σχέση με αυτό του συνόλου του ελληνικού πληθυσμού. Επιπλέον, πρέπει κανείς να λάβει σοβαρά υπόψη του ότι σε όλες τις ανεπτυγμένες καπιταλιστικές κοινωνίες υπάρχει μια θετική συσχέτιση φτώχειας / περιθωριοποίησης και παραβατικότητας / εγκληματικότητας - ανεξάρτητα από το αν αυτοί που ζουν στο περιθώριο είναι μετανάστες ή όχι. Με άλλα λόγια, ακόμη και αν παραδεχτούμε ότι για μερικές κατηγορίες παραβάσεων ο μεταναστευτικός πληθυσμός έχει μεγαλύτερα ποσοστά εγκληματικότητας από τον εγχώριο, αυτό οφείλεται λιγότερο στη συνθήκη της μετανάστευσης και περισσότερο στη μεγαλύτερη περιθωριοποίηση του πρώτου. Έτσι, ακόμη και αν δεν υπήρχαν μετανάστες στη χώρα μας, αν τις περιθωριοποιημένες θέσεις κατείχαν Έλληνες, πάλι θα είχαμε σχετικά υψηλούς δείκτες εγκληματικότητας. Και βέβαια, μια παρόμοια λογική ισχύει στον χώρο της εγκληματικότητας που έχει ως βάση τις παράνομες εμπορικές δραστηριότητες (διακίνηση ναρκωτικών και εκμετάλλευση γυναικών) των διαφόρων «μαφιόζικων» οργανώσεων. Από τη στιγμή που αυτού του είδους οι οργανώσεις παγκοσμιοποιούνται, η διείδυσή τους στον ελληνικό χώρο είναι αναπόφευκτη, ανεξάρτητα από το αν τα τοπικά όργανα είναι μετανάστες ή ντόπιοι.⁶⁸

Τελικά η μετανάστευση δεν αποτελεί τόσο μεγάλο κακό, απ' ό,τι νομίζουν οι κάτοικοι της χώρας υποδοχής. Όσον αφορά τον τομέα της εγκληματικότητας για την πόλη των Τρικάλων τουλάχιστον δεν ευθύνεται αποκλειστικά και μόνο για την αύξησή της, παρόλο που σε άλλες περιοχές μπορεί να επιβαρύνει την κατάσταση που ήδη υπάρχει. Παρόλο που καταδικάζουμε ωστόσο τους μετανάστες για τα κακά που συμβαίνουν στη χώρα μας, εμείς είμαστε οι πρώτοι που πρώτα θα τους εκμεταλλευτούμε αλλά και ταυτόχρονα θα τους λυπηθούμε και θα τους βοηθήσουμε. Παραδείγματα εκμετάλλευσης βλέπουμε καθαρά και από τις πράξεις αυτοφώρων που έχουμε συλλέξει από τα δικαστήρια Τρικάλων. Σε κάποιες απ' αυτές αναφέρονται εκτός από την παράνομη είσοδο και την λήξη των εγγράφων παραμονής, πολλές παράνομες απασχολήσεις σε διάφορες αγροτικές και οικοδομικές εργασίες αλλά

67 Ναζιάκης Χ., Χλέτσος Μ., 2003, *Μετανάστες και Μετανάστευση*, Αθήνα, εκδ. Πατάκη

68 Μαρβάκης Α., Παρσάνογλου Δ., Παύλου Μ., 2001, *Μετανάστες στη Ελλάδα*, Αθήνα, εκδ. Ελληνικά Γράμματα

και όχι μόνο σε Έλληνες εργοδότες. Βλέπουμε δηλαδή, πως παρ' όλες τις αντιρρήσεις μας σχετικά με τους μετανάστες, υπάρχει μια σχέση εκμετάλλευσης, η οποία εκμετάλλευση γίνεται κι απ' τις δυο πλευρές, και από τους Έλληνες και από τους μετανάστες. Όταν λοιπόν, υπάρχουν παρόμοιες σχέσεις μεταξύ ανθρώπων, λογικό είναι να δημιουργούνται και εντάσεις, μίσος και φόβος, παράγοντες που ευθύνονται σε κάποιες περιπτώσεις για παράνομες ενέργειες.

Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις όπου οι Έλληνες αποδέχονται, λυπούνται και προσπαθούν να βοηθήσουν όπως μπορούν τους μετανάστες, όπως για παράδειγμα στην περίπτωση της δίκης όπου παρακολουθήσαμε και ο δικαστής προσπαθούσε με οποιονδήποτε τρόπο να βοηθήσει τον κατηγορούμενο μετανάστη, όπου μπήκε παράνομα στη χώρα, χωρίς αυτό να ισχύει πάντα. Βλέπουμε, λοιπόν πως ακόμα τα συναισθήματα των Ελλήνων απέναντι στους μετανάστες βρίσκονται σε σύγχυση γι' αυτό και γεμάτες αντιφάσεις οι απαντήσεις στο ερωτηματολόγιό τους.

Σημαντικό ρόλο ας μην ξεχνάμε παίζει και η επιρροή που ασκούν τα Μ.Μ.Ε. στους πολίτες της χώρας καθώς τις περισσότερες φορές παρουσιάζουν τους μετανάστες ως το κακό αυτό που ευθύνεται για όλα

τα κακά που συμβαίνουν στη χώρα μας. Προσπαθούμε λοιπόν, να δικαιολογήσουμε και τους μεν και τους δε χωρίς να καταδικάζουμε ανθρώπους και καταστάσεις παρατηρώντας τα γεγονότα σφαιρικά λαμβάνοντας υπόψη μας πολλούς παράγοντες .

Το φαινόμενο της εγκληματικότητας και η σχέση της με την μετανάστευση χρήζει αρκετής μελέτης ώστε να δούμε αν συνδέονται μεταξύ τους και επηρεάζει το ένα φαινόμενο το άλλο. Στην περίπτωση τουλάχιστον των Τρικάλων η σχέση αλληλεπίδρασης είναι μικρή. Η μετανάστευση είναι ένα φαινόμενο που επηρεάζει κυρίως το συναισθηματικό κόσμο των πολιτών γι' αυτό και τις περισσότερες φορές και οι αντιδράσεις τους και οι απόψεις τους είναι υποκειμενικές, ακόμα και όταν γνωρίζουν την αλήθεια συνεχίζουν να υποστηρίζουν κάτι άλλο γιατί νιώθουν πως έτσι δεν προδίδουν τα πιστεύω τους. Σιγά σιγά η ξеноφοβία και ο ρατσισμός απέναντι στους μετανάστες αρχίζουν να εξαλείφονται με την πάροδο των χρόνων αλλά παρ' όλα αυτά συνεχίζει. Εντύπωση μας έκανε το γεγονός ότι υπάρχει σελίδα στο διαδίκτυο και συγκεκριμένα στο Facebook δημιουργημένη από Έλληνες η οποία ονομάζεται «Παρατηρητήριο Εγκληματικότητας Αλλοδαπών» και παρουσιάζονται απόψεις και αντιλήψεις σχετικά με το θέμα αρκετά ρατσιστικές. Μάλιστα το συγκεκριμένο group αποτελείται από 3000 περίπου μέλη. Είναι πραγματικά εντυπωσιακό να βλέπεις ότι υπάρχουν ακόμα και σήμερα άνθρωποι και κυρίως νέοι να υποστηρίζουν τέτοιου είδους αντιλήψεις.

Συμπερασματικά η ευρέως διαδεδομένη εντύπωση ότι αν δεν είχαμε μετανάστευση όλα θα πήγαιναν καλά είναι ένας ψυχοκοινωνικός μηχανισμός μετάθεσης ευθυνών προς τα έξω, είναι μια επικίνδυνη ξеноφοβική φαντασίωση που αποπροσανατολίζει, που μας κάνει κατά στρουθοκαμηλικό τρόπο να μη βλέπουμε τα πραγματικά αίτια της σημερινής κοινωνικής κρίσης. Η εγκληματικότητα είναι ένα φαινόμενο που πρέπει να αντιμετωπιστεί και αυτό θα γίνει αν είμαστε περισσότερο κριτικοί και να μην καταδικάζουμε απ' την αρχή καταστάσεις και πρόσωπα αν δεν έχουμε σχηματίσει πρώτα μια σφαιρική εικόνα στο μυαλό μας για το θέμα.

ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η σκέψη όσον αφορά τη μετανάστευση είναι εξίσου παλιά με το ίδιο το φαινόμενο. Το φαινόμενο τοποθετείται όχι μόνο στο χρόνο αλλά και στον χώρο. Η ιστορία της ανθρωπότητας είναι φτιαγμένη από μεταναστεύσεις . Το παγκόσμιο και πολυσύνθετο φαινόμενο της μετανάστευσης αποτελεί μια από τις μεγαλύτερες προκλήσεις της τελευταίας δεκαετίας του 20^{ου} αιώνα και της πρώτης δεκαετίας του 21^{ου} αιώνα. Για τις χώρες υποδοχής η εισροή μεταναστών αποτελεί πρόκληση διότι προσφέρει μεγάλες ευκαιρίες προς όφελος των οικονομιών τους αλλά ταυτόχρονα μπορεί να συνεπάγεται κοινωνικό κόστος που υπονομεύει την κοινωνική συνοχή.

Η πραγματικότητα της παγκοσμιοποίησης έχει ουσιαστικά επιβάλει τη διακίνηση ατόμων, αγαθών, ιδεών και πληροφοριών διαμορφώνοντας μια αμφίδρομη σχέση ανάμεσα στο παγκόσμιο και το τοπικό. Νέες μορφές μετανάστευσης έρχονται στο προσκήνιο, η εγκατάσταση σε διαφορετικές χώρες είναι περισσότερο έκδηλη από ποτέ και όλες οι χώρες, λιγότερο ή περισσότερο, έχουν γίνει πολυπολιτισμικές με όποιες αλλαγές αυτό συνεπάγεται στην τοπικότητα. Οι μετανάστες δεν είναι πια μόνο οικονομικοί αλλά και από επιλογή. Στην εποχή αυτή της συνεχούς μετακίνησης διαμορφώνονται νέα γεωγραφικά τοπία, η μετανάστευση αναδιαμορφώνει κάθε τόπο και οι πόλεις αλλά και η ύπαιθρος διαφοροποιούνται χωροταξικά και πολιτισμικά στο πλαίσιο αυτών των πληθυσμιακών εισροών. Ο πολιτισμός μεταβάλλεται συνεχώς και καθορίζεται από το κοινωνικό περιβάλλον και η Ευρώπη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης οδηγείται στο να αποκτήσει μια πολυεθνική ταυτότητα. Η εποχή της παγκοσμιοποίησης που ο κόσμος γίνεται πιο μικρός και οι πολιτισμοί εμπλέκονται απαιτεί μια κοινωνία ισότητας και όχι περιθωριοποίησης.

Πριν από μερικές δεκαετίες οι Έλληνες εγκατέλειπαν τη χώρα τους αναζητώντας αλλού την τύχη τους, τώρα η ίδια η χώρα μας αποτελεί για άλλες χώρες τελικό προορισμό. Τα αποτελέσματα που έχει η μετανάστευση στις χώρες προορισμού, μέσα σ' αυτές και η Ελλάδα, έχοντας αντίκτυπο στην οικονομία , στην κοινωνιολογία, στον πολιτισμό, στην εγκληματικότητα ,όπου και θα δώσουμε ιδιαίτερη βάση, και σε άλλους θα δούμε στη συνέχεια δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην πόλη των Τρικάλων.

Η μαζική είσοδος αλλοδαπών στην χώρα μας με σαφώς διαφοροποιημένα δημογραφικά προφίλ και άνιση κατανομή τους στο χώρο επηρέασε προφανώς τόσο τα απόλυτα μεγέθη όσο την κατανομή του πληθυσμού μας ανά φύλο και ηλικία. Η αύξηση του πλήθους τους βελτίωσε τις δημογραφικές τάσεις και συμβάλλει στη δημογραφική ανανέωση των κοινωνιών υποδοχής. Η παρουσία των μεταναστών στα Τρίκαλα υπήρξε καταλυτικής σημασίας για τη βελτίωση της πυραμίδας ηλικιών. Οι σχολικές αίθουσες αυξήθηκαν με παιδιά που αισθάνονται «σχεδόν» ή «μισοί» Έλληνες. Παρόλα αυτά όμως η πόλη βρίσκεται ανάμεσα σ' αυτές όπου η μετανάστευση παίζει αρνητικό ρόλο καθώς αυξάνεται ο αριθμός των μεταναστών πολύ και μειώνεται ο μόνιμος πληθυσμός, σε σύγκριση μάλιστα με τις άλλες πόλεις της Ελλάδας. Πάντα εξάλλου, θα υπάρχουν οι δυο όψεις του νομίσματος. Η κοινωνία των Τρικάλων παρόλα αυτά, την αύξηση του μεγέθους τους και κυρίως των Αλβανών, αντιμετωπίζει τους μετανάστες με σεβασμό, τους έχει αποδεχτεί στους κύκλους της και συμβιώνουν μαζί τους ήρεμα και ειρηνικά.

Photo and caption by Sebastian Stec

February 24, 2009
Cambodia border crossing at Poiet

Το προφίλ των μεταναστών, αντίθετα με τις κυρίαρχες αντιλήψεις, είναι αυτό του οικογενειάρχη που έχει τελειώσει τουλάχιστον την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και γνωρίζει ήδη ή μαθαίνει γρήγορα μια τέχνη. Οι συνθήκες κατοικίας και διαβίωσης γενικότερα είναι αρκετά κοντά στο μέσο όρο.

Αναμφίβολα , η έκταση της ευεργετικής επίδρασης των μεταναστών στην οικονομία εξαρτάται από τις ειδικές συνθήκες κάθε εθνικής οικονομίας. Εδώ γίνεται μια προσπάθεια να συνοψιστούν τα οφέλη για την Ελλάδα, και ιδιαίτερα για τα Τρίκαλα.

Πρώτα απ' όλα αυξήθηκε το μέγεθος της αγοράς , αυξήθηκε η προσφορά και η ζήτηση . Οι μισθοί συγκρατήθηκαν , ιδιαίτερα σε κρίσιμους τομείς. Αυξήθηκε το εργατικό δυναμικό και ορισμένες εργασίες οι οποίες δεν γίνονταν πριν, ιδιαίτερα στη γεωργία, τώρα γίνονται. Έτσι, αφενός διευρύνθηκε η παραγωγή και αφετέρου ενισχύθηκαν οι εξαγωγές, ιδίως αγροτικών προϊόντων. Η παρουσία των μεταναστών είχε θετική επίδραση στον πληθωρισμό με τη συγκράτηση του κόστους εργασίας, με την αυξημένη προσφορά αγαθών και υπηρεσιών αλλά και με τη σημαντική και συνεχή διεύρυνση του «δυννητικού προϊόντος». Εξάλλου, η απασχόληση μεταναστριών ως οικογενειακών βοηθών οδήγησε στην περαιτέρω απελευθέρωση γυναικείου πληθυσμού που εισήλθε στην αγορά εργασίας , ανεβάζοντας έτσι ταχέως το πολύ χαμηλό ποσοστό συμμετοχής γυναικών στην απασχόληση.

Συχνά επίσης, συμβαίνει οι μετανάστες να είναι υπεύθυνοι για τη συγκράτηση των ημερομισθίων σε χαμηλά επίπεδα καθώς και για την ενίσχυση της παραοικονομίας. Ακόμα δεν αποτελούν αιτία «εκτόπισης» των Τρικαλινών από κάποιες εργασίες σε ορισμένους κλάδους με κάποιες λίγες εξαιρέσεις που όντως μπορεί να γίνεται. Όμως σε πολλές περιπτώσεις οι μετανάστες έρχονται να καλύψουν κενά στην προσφορά απασχόλησης σε κάποιους τομείς της παραγωγής. Συνοψίζοντας , φαίνεται ότι το μεγαλύτερο μέρος των θέσεων όπου απασχολούνται οι μετανάστες είναι θέσεις συμπληρωματικές .

Η έλευση των μεταναστών στην Ελλάδα γρήγορα συνοδεύτηκε από μια γενικευμένη αντίληψη τμήματος της Ελληνικής κοινωνίας ότι ένα ίσως μεγάλο μέρος τους είναι κακοποιά στοιχεία. Αντίστοιχα φαινόμενα είναι γνωστά από την εμπειρία άλλων κρατών που αντιμετωπίζουν ξαφνικά μεταναστευτικά ρεύματα. Η άποψη αυτή στηρίζεται σε κάποιο βαθμό σε υπαρκτά δεδομένα. Αυτά μπορούν να απορρέουν από την κατάσταση παρανομίας στην οποία βρίσκονται πολλοί εξ αυτών (σημαντική μερίδα τους εισέρχεται παράνομα στη χώρα και επίσης σημαντική μερίδα τους παραμένει παράνομα). Σε αυτά προστίθενται τα μεμονωμένα κρούσματα εγκληματικών ενεργειών με υπαίτιους μετανάστες τόσο σε παραμεθόριες περιοχές όσο και σε αστικά κέντρα.

Τα μεμονωμένα αυτά φαινόμενα συχνά διογκώθηκαν λόγω του τρόπου εμφάνισής τους στα Μ.Μ.Ε., τα οποία, όπως σε κάθε τέτοια εγκληματική πράξη, προέβαλλαν κυρίως το στοιχείο της εθνικότητας του πιθανολογούμενου δράστη μετανάστη. Με τον τρόπο αυτό οι μετανάστες χρεώνονται και την αύξηση της εγκληματικότητας που θα γινόταν ούτως ή άλλως. Συνεπώς, πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των αποτελεσμάτων της εγκληματικότητας γενικά και του κατά πόσον η παρουσία αλλοδαπών εγκληματιών αλλάζει την εικόνα.

Ένα σημαντικό ποσοστό των ανδρών Αλβανών έχει προστριβές με την αστυνομία, αφού έχει συλληφθεί τουλάχιστον μια φορά. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι η τόσο

κοινή σύλληψη από την αστυνομία για λόγους τυπικούς μπορεί να μην αποτελεί «κοινωνικό στίγμα» , και με αυτή την έννοια δεν υπάρχει μεγάλη άρνηση να δηλωθεί.

Το αρνητικό στερεότυπο του μετανάστη – εγκληματία έχει πλέον εμπεδωθεί στη συλλογική κοινωνική συνείδηση , με κύρια αιχμή την αλβανική εθνοτική ομάδα. Οι διωκτικές αρχές συμερίζονται αυτό το στερεότυπο και ενεργούν ανάλογα. Τα μέλη της συγκεκριμένης κοινότητας έχουν συνείδηση αυτού του γεγονότος. Υπό τις συνθήκες αυτές δημιουργούνται κοινωνικές υποδοχές για τη διαμόρφωση συγκροτημένων κωδίκων αντικοινωνικής συμπεριφοράς και διαμορφώνονται κοινωνικά «θερμοκήπια» ένταξης σε τέτοιες δομές , στις παρυφές των οποίων ενεδρεύει το οργανωμένο έγκλημα , έστω στις χαμηλές του βαθμίδες.

Όσον αφορά τα Τρίκαλα, πάντως, η εγκληματικότητα παραμένει σε χαμηλά επίπεδα σε σχέση με άλλες πόλεις και οι μετανάστες εγκληματίες αποτελούν πολύ μικρό ποσοστό της μερίδας του léοντος. Οι περισσότεροι απ' αυτούς, όπως είδαμε έχουν συλληφθεί για παράνομη είσοδο στην χώρα και για παραβιάσεις του Κ.Ο.Κ. Ακόμα και η αντιμετώπισή τους από τους δικαστικούς είναι επιεικής σε τέτοιου είδους παρανομίες. Παρατηρήσαμε ότι οι περισσότερες εγκληματικές ενέργειες στην πόλη γίνονται από αθίγγανους , οι οποίοι είναι αρκετοί και όχι από μετανάστες .

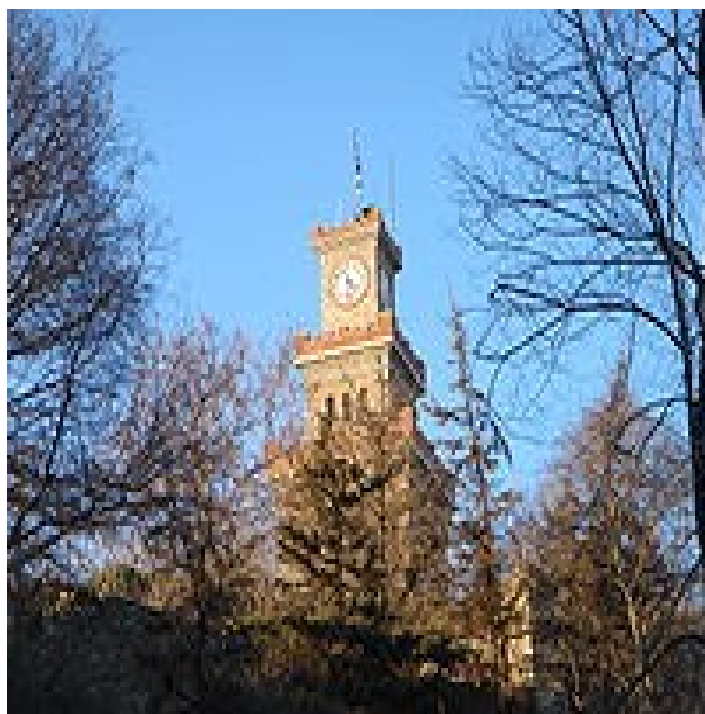
Εάν θέλουμε να παραμείνει ανοιχτή η προοπτική ώστε οι μετανάστες να γυρίσουν πίσω της χώρα τους, τότε πρέπει να επισημάνουμε την ύπαρξη μέτρων που λειτουργούν προς την αντίθετη κατεύθυνση. Για παράδειγμα , αν παραμείνει κάποιος στην Αλβανία για περισσότερες από 60 ημέρες , χάνει την πράσινη κάρτα ή ότι άλλο έγγραφο διαθέτει για τη νόμιμη παραμονή του στην Ελλάδα. Μια τέτοια λογική, όμως , ουσιαστικά αποτρέπει τους Αλβανούς που απασχολούνται εποχιακά (π.χ. εποχιακοί εργάτες σε χωράφια) να φύγουν από την Ελλάδα και να επιστρέψουν και να επιστρέψουν σε άλλη στιγμή που θα μπορούν να ξαναβρούν δουλειά. Αυτή , λοιπόν, η πολιτική τους αποκόπτει άσκοπα από την Αλβανία συντελώντας στο να γίνεται πιο δύσκολη η προοπτική επιστροφής τους εκεί. Αυτό με τη σειρά , του βέβαια , έχει και άλλες παρενέργειες , για παράδειγμα , το ότι εμμέσως «αναγκάζονται» να παραμείνουν στην Ελλάδα χωρίς να έχουν δουλειά , τους οδηγεί συχνά σε παράνομες ενέργειες προκειμένου να καταφέρουν να επιβιώσουν.

Σε κάθε περίπτωση , οι επιθυμητές πολιτικές θα πρέπει να στοχεύουν στην ένταξη των μεταναστών με σεβασμό στη διαφορετικότητα , στη δημιουργική ενσωμάτωσή

τους μέσα από μια σταδιακή διαδικασία «προσαρμογής» , «εξομάλυνσης», «συμφιλίωσης» και όχι μέσα από λογικές αφομοίωσης. Τέτοιου τύπου πολιτικές αναγνωρίζουν την ιδιαίτερη χρησιμότητα δυο βασικών εργαλείων : αφενός μεν αναγνωρίζουν τον ευεργετικό ρόλο των οργανώσεων υποστήριξης και αλληλοϋποστήριξης των μεταναστών, αφετέρου αναδεικνύουν τη σημασία της καλλιέργειας δεξιοτήτων επικοινωνίας και χρήσης της γλώσσας ως βασικού προαπαιτούμενου της διαδικασίας προσαρμογής, εξομάλυνσης και συμφιλίωσης.

ΕΙΜΑΣΤΕ
ΟΛΟΙ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

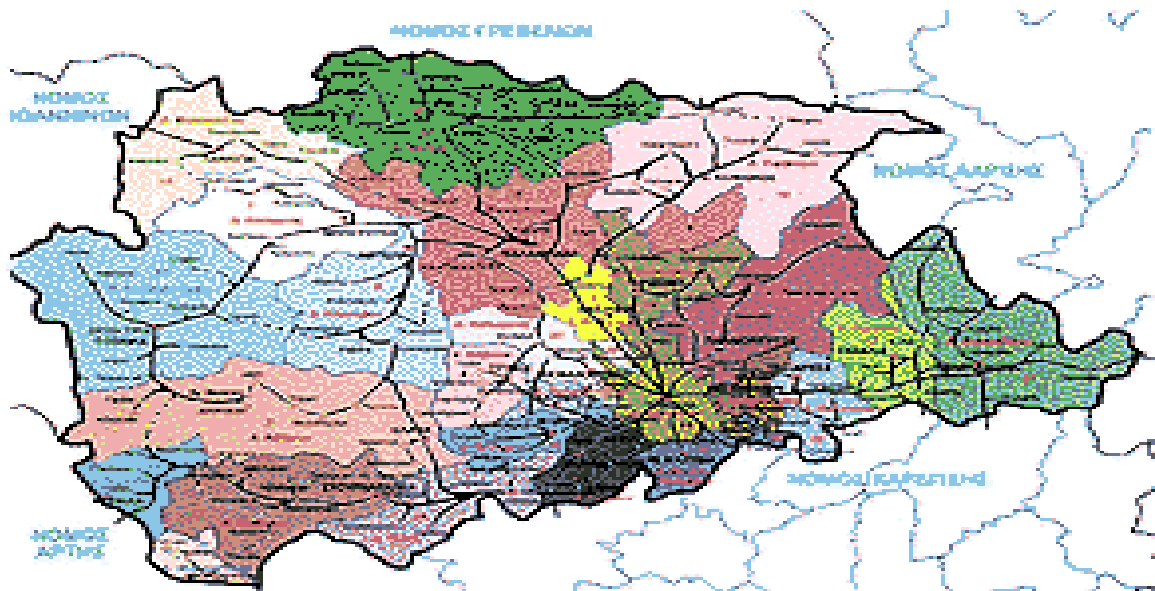

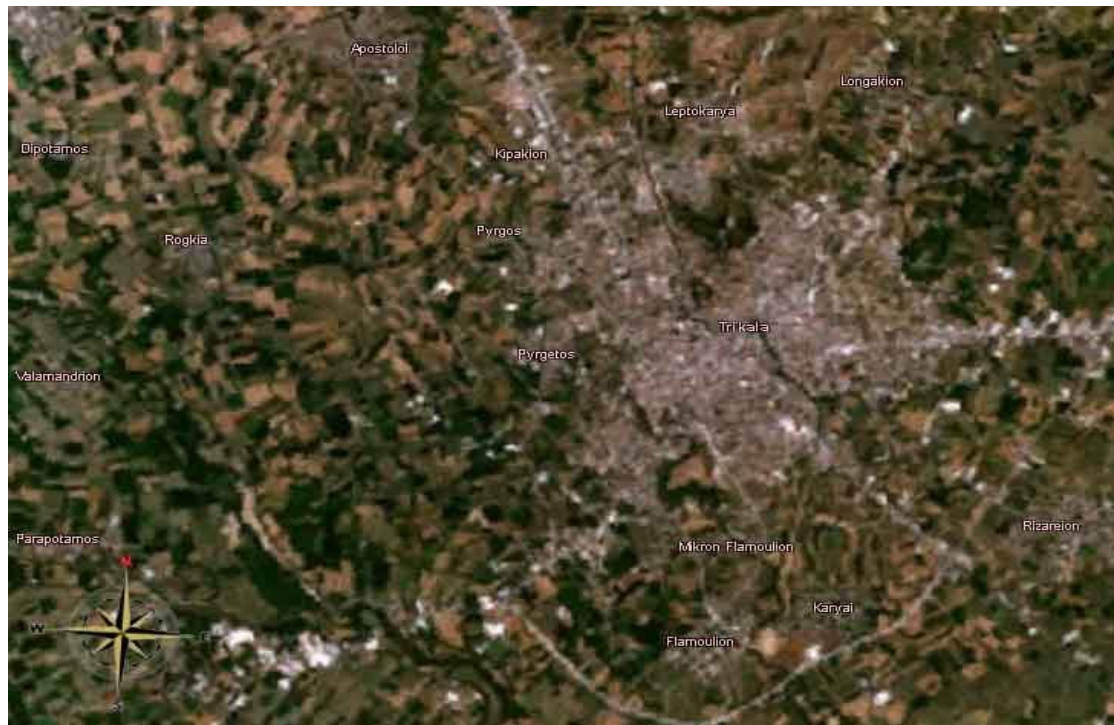
Τρίκαλα, , Τρίκαλα 2010 , Εύρεση στις 20 Φεβρουαρίου 2010, στην ιστοσελίδα :
<http://www.3kala.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

Πηγή: Τρίκαλα, , Τρίκαλα 2010, Εύρεση στις 20 Φεβρουαρίου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.trikalacity.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

Πηγή: Τρίκαλα, , Τρίκαλα 2010, Εύρεση στις 20 Φεβρουαρίου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.trikalacity.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

Πηγή: Google earth

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Τμήμα Γεωγραφίας

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Α. Κοινωνικό – Δημογραφικά Χαρακτηριστικά

1. Φύλο:

α. Άνδρας β. Γυναίκα

2. Ηλικία:

α. Μέχρι 25 β. Μέχρι 50 γ. Μέχρι 79 δ. 80 και άνω

3. Επάγγελμα:

α. Δημόσιος Υπ. β. Ιδιωτικός Υπ. γ. Αγρότης δ. Άνεργος ε. Φοιτητής

ζ. Συνταξιούχος

4. Οικογενειακή κατάσταση:

α. Έγγαμος β. Άγαμος γ. Χήρος/α

5. Τόπος διανομής:

α. Πόλη β. Κωμόπολη γ. Χωριό

6. Επίπεδο μόρφωσης :

α. πρωτοβάθμια εκπαίδευση β. δευτεροβάθμια εκπαίδευση

γ. τριτοβάθμια εκπαίδευση δ. Άλλο

B. Ερωτήσεις

7. Γιατί πιστεύετε ότι οι μετανάστες ήλθαν στην Ελλάδα;

α. Γιατί είναι χώρα της Ε.Ε.

β. Γιατί δεν μπορούν να ζήσουν στη χώρα τους

γ. Γιατί θέλουν να περάσουν από εδώ για να πάνε σε άλλη χώρα μόνιμα

δ. Γιατί θέλουν να ζήσουν στην Ελλάδα

ε. Άλλο

Βαθμολογείστε με μεγαλύτερο το 1.

8. Πιστεύετε πως οι μετανάστες είναι ενταγμένοι στην Ελλάδα;

α. Ναι β. Όχι

9. Αν δεν είναι ενταγμένοι γιατί πιστεύετε συμβαίνει αυτό;

10. Ο τρόπος που εφαρμόζετε η μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα βοηθά τους μετανάστες να ενταχθούν;

α. Ναι β. Όχι

Αν όχι γιατί;

11. Πιστεύετε πως κριτήρια επιλογής της χώρας μας είναι :

α. Πολλές δουλειές β. Καλύτερες συνθήκες διαβίωσης σε σχέση με άλλες χώρες γ. Καλύτερη αντιμετώπιση προς τους μετανάστες σε σχέση με άλλες χώρες

Βαθμολογείτε με μεγαλύτερο το 1.

12. Αν θα μπορούσατε να επιλέξετε, θα θέλατε να υπάρχουν μετανάστες στην πόλη των Τρικάλων;

α. Ναι β. Όχι

Αν όχι γιατί;

13. Που βοηθούν οι μετανάστες στην Ελλάδα;

α. Ζωντάνια – Δραστηριότητα στην πόλη

β. Εμπλοκή με μια πολυπολιτισμική κοινωνία

γ. Εργασία – Οικονομία

δ. Αύξηση του πληθυσμού

ε. Άλλο

14. Σε τι διαφέρουν από την Ελλάδα;

α. Θρησκεία

β. Γλώσσα

γ. Έθιμα

δ. Φυλετικά χαρακτηριστικά

ε. Άλλο

Βαθμολογείστε με μεγαλύτερο το 1.

15. Θα παντρεύατε το παιδί με μετανάστη;

Α. Ναι β. Όχι

16. Στην επαρχία , και συγκεκριμένα στα Τρίκαλα , τι καταγωγής νομίζετε ότι είναι οι περισσότεροι μετανάστες;

α. Αλβανοί

β. Ρώσοι

γ. Ρουμάνοι

δ. Κινέζοι

ε. Αφρικανοί

ζ. Άλλοι

Βαθμολογείστε με μεγαλύτερο το 1.

17. Από πού καταλαβαίνατε το μέγεθος της πρώτης εθνότητας;

18. Πιστεύετε πως οι μετανάστες ρίχνουν το επίπεδο διαβίωσης στα Τρίκαλα;

α. Ναι β. Όχι

19. Πού πιστεύετε επιβαρύνουν την πόλη των Τρικάλων;

α. Εγκληματικότητα

β. Ανεργία

γ. Προσβολή δημοσίας αιδούς

δ. Δημόσια Υγιεινή

ε. Πουθενά

ζ. Άλλο

Βαθμολογείστε με μεγαλύτερο το 1.

20. Στην πόλη των Τρικάλων πιστεύετε πως οι συνθήκες διαβίωσης των μεταναστών είναι καλύτερες απ' ότι άλλες πόλεις της Ελλάδας;
α. Ναι β. Όχι
21. Εάν είσαστε εργοδότης θα επιλέγατε Έλληνα πολίτη ή κάποιον μετανάστη;
α. Έλληνα πολίτη β. Μετανάστη γ. Εκείνον με τα περισσότερα προσόντα
22. Πιστεύετε πως οι μετανάστες «παίρνουν» τις δουλειές από τους Έλληνες;
α. Ναι β. Όχι
23. Πιστεύετε ότι οι μετανάστες κάνουν δουλειές τις οποίες οι Έλληνες δεν επιθυμούν;
α. Ναι β. Όχι
24. Θεωρείτε πως οι μετανάστες βοηθούν στην αύξηση της ανεργίας στη χώρα;
α. Ναι β. Όχι
25. Πιστεύετε πως οι μετανάστες συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας;
α. Ναι β. Όχι γ. Σε ορισμένους τομείς ναι , σε άλλους όχι
26. Στην Ελλάδα η εγκληματικότητα πιστεύετε πως αυξήθηκε με την εισροή των μεταναστών στη χώρα;
α. Ναι β. Όχι
27. Ποιες χώρες προέλευσης θεωρείτε πως είναι οι πιο παραβατικοί;
α. Αλβανία β. Ρουμανία γ. Κίνα δ. Ρωσία ε. Αφρική ζ. Άλλη
28. Πού πιστεύετε ότι οφείλεται η παραβατική συμπεριφορά των μεταναστών;
α. Στην ανέχεια – φτώχεια στη χώρα τους
β. Στην ανεργία στην Ελλάδα
γ. Είναι από τη φύση τους

- δ. Ο αποκλεισμός από τους γηγενείς
- ε. Η πολιτική του Ελληνικού κράτους

Βαθμολογείτε με μεγαλύτερο το 1.

29. Στην επαρχία οι παραβάσεις μεταναστών είναι περισσότερες;

- α. Ναι β. Όχι

30. Που νομίζετε οφείλεται αυτό;

31. Πιστεύετε πως οι περισσότερες παραβάσεις στην πόλη των Τρικάλων γίνονται από μετανάστες;

- α. Ναι β. Όχι

32. Οι μετανάστες διαπράττουν περισσότερα πταίσματα ή σοβαρά εγκλήματα σε σχέση με τους Έλληνες πολίτες;

- α. Ναι β. Όχι

33. Τα επίπεδα εγκληματικότητας στα Τρίκαλα αυξήθηκαν με την αύξηση των μεταναστών στην πόλη;

- α. Ναι β. Όχι

34. Η ελληνική δικαιοσύνη αντιμετωπίζει τους μετανάστες όπως και τους Έλληνες ;

- α. Ναι β. Όχι

Αν όχι γιατί;

35. Η υπεράσπιση που διορίζει το κράτος για τους μετανάστες προσπαθεί για την δικαίωση του κατηγορούμενου;

- α. Προσπαθεί για την δικαίωση και αθώωση του κατηγορούμενου

β. Αδιαφορεί και τον υπερασπίζετε εξαναγκαστικά

- 36.** Πιστεύετε πως η ελληνική νομοθεσία είναι σκληρή απέναντι στους μετανάστες σε σχέση με τους Έλληνες πολίτες;
α. Ναι β. Όχι

Νόμοι-Άρθρα-Διατάξεις-Εγκύκλιοι για την μετανάστευση

Πρόσβαση υπηκόων τρίτων χωρών στην εκπαίδευση [Έγγραφο ΥΠΕΣ](#)

N. 3838/2010 Σύγχρονες διατάξεις για την Ελληνική Ιθαγένεια και την πολιτική συμμετοχή ομογενών και νομίμως διαμενόντων μεταναστών [Νόμος 3838/2010 ΥΠΕΣ, Εγκύκλιος 6: Άσκηση του δικαιώματος του εκλέγειν και εκλέγεσθαι από τους ομογενείς και τους νομίμως διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών για την ανάδειξη των αιρετών οργάνων της πρωτοβάθμιας τοπικής αυτοδιοίκησης](#)
[ΥΠΕΣ, Εγκύκλιος 7/2010 Εφαρμογή των διατάξεων του ν.3838/2010](#)

ΥΠΕΣ, Εγκύκλιος 5: Εφαρμογή των διατάξεων του ν.3801/2009 [Εγκύκλιος](#)

ΟΓΑ 13464/10, Οδηγίες προς ανταποκριτές [Οδηγίες](#)

Κανονισμός 810/2009, Κοινοτικός Κώδικας Θεωρήσεων [Έγγραφο Κανονισμός](#)

ΥΠΕΣ28023/09, Παροχή διευκρινήσεων προς το Υπουργείο Οικονομικών, επί ζητημάτων που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του ν.3386/05 [Έγγραφο](#)

Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη, Δελτίο Τύπου για την έξοδο και επανείσοδο αλλοδαπών στη Χώρα [Δελτίο τύπου](#)

ΥΠΕΣ, ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ για την είσοδο, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια
[ΚΩΔΙΚΟΠΟΙΗΣΗ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ](#)

CODIFICATION OF LEGISLATION on the entry, residence and social integration of third-country nationals on Greek territory [CODIFICATION OF LEGISLATION](#)

Ν 3801/09, άρθρα 43 - 45, Θέματα μεταναστευτικής πολιτικής [Νόμος](#)

Υ.Α. 10575/09, συμπλήρωση της Υ.Α. 8966/06: τύπος αιτήσεων και βεβαιώσεων, διαδικασία επίδοσης αδειών διαμονής [Απόφαση](#)

ΚΥΑ 4000/2009, Καθορισμός λεπτομερειών για την εκτέλεση διοικητικών και δικαστικών αποφάσεων απέλασης αλλοδαπών [ΚΥΑ](#)

Οδηγία 2009/52/ΕΚ σχετικά με την επιβολή ελάχιστων προτύπων όσον αφορά τις κυρώσεις και τα μέτρα κατά των εργοδοτών που απασχολούν παράνομα διαμένοντες υπηκόους τρίτων χωρών [Οδηγία](#)

Ν. 3772/2009, άρθρο 48: Διοικητική απέλαση αλλοδαπού και κράτηση - κυρώσεις [Νόμος](#)

ΥΠ.ΕΣ. Εγκύκλιος 34/2009 Χρήση νέων εντύπων αιτήσεων για τους υπηκόους τρίτων χωρών
[Εγκύκλιος.](#)

Παρατηρήσεις της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου επί του Σ/Ν: «ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΗΣ ΙΑΤΡΟΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ, ΣΤΗ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗ ΧΡΗΣΤΩΝ ΝΑΡΚΩΤΙΚΩΝ ΟΥΣΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ» Θέσεις επί των μέτρων βελτίωσης του σφικτονιστικού συστήματος, της επιβαρυντικής κατάστασης της τέλεσης αδικημάτων από άτομο με καλυμμένα ή αλλοιωμένα χαρακτηριστικά και επί της διοικητικής απέλασης και κράτησης των αλλοδαπών
[Έγγραφο](#)

Ζητήματα συνεργασίας Περιφερειών και Ελληνικής Αστυνομίας
[Έγγραφο ΕΛ.ΑΣ.](#)

Υπ. Εσωτερικών: «Εκπροσώπηση των πολιτών στις Διοικητικές Αρχές από δικηγόρους» [Εγκύκλιος](#)

[Εκπροσώπηση υπηκόων τρίτων χωρών από δικηγόρους, κατά τη διαδικασία υποβολής αίτησης χορήγησης - ανανέωσης άδειας διαμονής](#)

ΥΠΕΣ: Τέλεση δικαιοπραξιών στην Ελλάδα από τους υπηκόους τρίτων χωρών, στερούμενους διαβατηρίου [ΥΠΕΣ](#)

ΚΥΑ 1356/2009 Τροποποίηση της ΚΥΑ 160/3.1.2006 περί «Καθορισμού ελάχιστου αριθμού ημερομισθίων ή ελάχιστου χρονικού διαστήματος ασφάλισης ανά έτος και ασφαλιστικό φορέα για την ανανέωση άδειας διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών καθώς και των όρων και προϋποθέσεων πρόσβασης στην μισθωτή εργασία και σε ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα της περίπτωσης β του άρθρου 59 του ν.3386/05 [ΚΥΑ 1356/2009](#)

ΥΑ 1768/2009 Καθορισμός δικαιολογητικών για την υπαγωγή στο καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος βάσει των διατάξεων της παραγράφου 7 του άρθρου 40 του Ν. 3731/ 2008 [ΥΑ 1768/2009](#)

ΥΑ 933/2009 Καθορισμός απαιτούμενων δικαιολογητικών για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας διαμονής σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 3386/2005 όπως ισχύει. [ΥΑ 933/2009](#)

Ν. 3731/2008 Ρυθμίσεις Θεμάτων Ιθαγένειας και Μεταναστευτικής Πολιτικής [Ν. 3731/2008](#) [ΥΠΕΣ, Εγκύκλιος 15 Εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3731/2008](#) [Εγκύκλιος 28/2009 Συμπλήρωση της υπ' αριθ. 15/2009 εγκυκλίου «Εφαρμογή των διατάξεων του Ν. 3731/2008](#)

ΚΥΑ 22467/2008 Καθορισμός της διαδικασίας και των προϋποθέσεων υπαγωγής στις ρυθμίσεις του Ν. 3386/2005 υπηκόων τρίτων χωρών, που καταγγέλλουν παράνομες πράξεις καθώς και ανηλίκων στους οποίους έχουν επιβληθεί αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα με απόφαση του Δικαστηρίου Ανηλίκων [ΚΥΑ 22467/2008](#)

ΠΔ 101/2008 Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2004/114/ΕΚ σχετικά με τις προϋποθέσεις εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές ή την εθελοντική υπηρεσία [ΠΔ 101/2008](#)

ΠΔ 128/2008 Προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στην Οδηγία 2005/71/ΕΚ της 12ης Οκτωβρίου 2005, σχετικά με την ειδική διαδικασία εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών για σκοπούς επιστημονικής έρευνας [ΠΔ 128/2008](#)

Προϋποθέσεις και διαδικασία χορήγησης άδειας διαμονής αόριστης διάρκειας [Εγγραφο ΥΠΕΣ](#)

Κ.Υ.Α. 12311/08 Καθορισμός των κριτηρίων που λαμβάνονται υπόψη και της διαδικασίας κατάρτισης της έκθεσης της παραγράφου 3 του άρθρου 14 του ν. 3386/05, καθώς και των ειδικότερων όρων για τη μετάκληση για εξαρτημένη εργασία υπηκόων τρίτων χωρών [ΚΥΑ 12311-08](#) [Εγκύκλιος 34](#) [ΚΥΑ 27846/2008](#)

Κ.Υ.Α. 11762/08 Καθορισμός της διαδικασίας και των προϋποθέσεων υπαγωγής στις ρυθμίσεις του ν. 3386/05 των υπηκόων τρίτων χωρών, οι οποίοι εισέρχονται στην Ελλάδα για φοίτηση σε Σχολές Εκπαίδευσης χειριστών αεροσκαφών, οι οποίες λειτουργούν με έγκριση της Υπηρεσίας Πολιτικής Αεροπορίας[KYA11762-08](#)

Υπαγωγή στις διατάξεις του ν. 3386/05, των υπηκόων τρίτων χωρών που είναι επαγγελματίες ποδοσφαιριστές[KYA5512-08](#)

Νόμος 3613/2007, Άρθρο 28, Ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής[Εγκύκλιος 21 Ν3613_07](#)

ΥΠΕΣΔΔΑ Εγκύκλιος 1/2008, Μεταβολή στοιχείων ταυτότητας υπηκόων τρίτων χωρών

Κ.Υ.Α. 13096/07, Διαδικασία υπαγωγής στις ρυθμίσεις του Ν. 3386/05, αλλοδαπών που διέμεναν στη χώρα για λόγους οικογενειακής επανένωσης και αναχώρησαν για φοίτηση σε Α.Ε.Ι. του εξωτερικού ή για την εκπλήρωση στρατιωτικών υποχρεώσεων στη χώρα τους

ΥΠΕΣΔΔΑ Εγκύκλιος 53: Παροχή διευκρινήσεων για την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 3386/05, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε με τις διατάξεις του ν. 3536/07 [ΟΓΑ Εγκύκλιος 9 Ασφάλιση Αλλοδαπών](#)

Υ.Α. 13703/07, Καθορισμός απαιτούμενων δικαιολογητικών για τη χορήγηση και ανανέωση της άδειας διαμονής

Π.Δ. 106/07, Ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή στην ελληνική επικράτεια των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των μελών της οικογένειάς τους[Π.Δ. 106/07 Εγκύκλιος 10/08](#)

ΥΠΕΣΔΔΑ 18640/06, Διαβατήρια εκδοθέντα από την Οργάνωση WSA World Service Authority

ΚΥΑ 10323/2005, Επικόλληση αδειών διαμονής υπηκόων τρίτων χωρών των οποίων η Ελλάδα δεν αναγνωρίζει τα ταξιδιωτικά τους έγγραφα επί Ειδικού Φύλλου[KYA10323/05](#)

Νόμος 3536/2007, Ειδικές ρυθμίσεις θεμάτων μεταναστευτικής πολιτικής[Ν. 3536 Εγκύκλιος 30 Παρτάταση προθεσμιών Παράταση προθεσμιών ΙΚΑ](#)

Διαμονή και εργασία υπηκόων Βουλγαρίας - Ρουμανίας ΥΠΕΣΔΔΑ, Εγκύκλιος 22: Ένταξη στην Ε.Ε. της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας Εγκύκλιος Υπουργείου Απασχόλησης για την ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων από την Βουλγαρία και την Ρουμανία

Συμμόρφωση της Διοίκησης σε Δικαστικές Αποφάσεις - Ειδική Βεβαίωση Νόμιμης Διαμονής[Κ.Υ.Α. 21535/06 - ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α. 871/07](#)

Προεδρικό Διάταγμα σχετικά με το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες [Π.Δ. 150/06](#))[ΥΠΕΣΔΔΑ 47/06](#) Πιστοποίηση της γνώσης της ελληνικής γλώσσας και στοιχείων της ελληνικής ιστορίας και του ελληνικού πολιτισμού υπηκόων τρίτων χωρών, προκειμένου ν' αποκτήσουν το καθεστώς του επί μακρόν διαμένοντος. [ΚΥΑ999-08 ΚΥΑ16928-07](#)

Οικογενειακή Επανένωση [Π.Δ. 131/06](#), [Π.Δ. 167/2008](#), ΥΠ.ΕΣ.Δ.Δ.Α., Εγκύκλιος 33/06

[Νόμος 3386/2005, Υπουργικές Αποφάσεις, Εγκύκλιοι](#)

[Μεταβατικές Διατάξεις του Ν 3386/2005](#)

Κράτηση αλλοδαπών σε βάρος των οποίων έχει διαταχθεί απέλαση με δικαστική απόφαση

Γνωμοδότηση 564/2005 του ΝΣΚ

Γνωμοδότηση 499/2005 του ΝΣΚ

Δικαίωμα εργασίας κατόχων αδειών διαμονής για οικογενειακή συνένωση ή αυτοτελών αδειών διαμονής

Ανανέωση Π.Α.Π. υπηκόων τρίτων χωρών, οι φάκελοι των οποίων είναι δεσμευμένοι από την Εισαγγελική Αρχή

Έκθεση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης στο σχέδιο νόμου του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης «Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια»

Αιτιολογική Έκθεση στο Σχέδιο "Νόμου Είσοδος, διαμονή και κοινωνική ένταξη των υπηκόων τρίτων χωρών στην Ελληνική Επικράτεια"

Εκτέλεση απόφασης απέλασης αλλοδαπών

Ανανέωση άδειας εργασίας αλλοδαπών που τελούν υπό περιοριστικούς όρους κατόπιν δικαστικής εντολής

Οδηγία 2004/114/EK του Συμβουλίου, της 13ης Δεκεμβρίου 2004, σχετικά με τις προϋποθέσεις εισδοχής υπηκόων τρίτων χωρών με σκοπό τις σπουδές, την ανταλλαγή μαθητών, την άμισθη πρακτική άσκηση ή την εθελοντική υπηρεσία.

Οδηγία 2004/81/EK του Συμβουλίου σχετικά με τον τίτλο παραμονής που χορηγείται στους υπηκόους τρίτων χωρών θύματα εμπορίας ανθρώπων ή συνέργειας στη λαθρομετανάστευση, οι οποίοι συνεργάζονται με τις αρμόδιες αρχές.

Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών.

Οδηγία 2003/109/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά το καθεστώς υπηκόων τρίτων χωρών οι οποίοι είναι επί μακρόν διαμένοντες.

Οδηγία 2003/86/ΕΚ του Συμβουλίου σχετικά με το δικαίωμα οικογενειακής επανένωσης.

Ν. 2910/2001 - Είσοδος και παραμονή αλλοδαπών στην Ελληνική Επικράτεια.
Κτήση της Ελληνικής Ιθαγένειας με πολιτογράφηση και άλλες διατάξεις.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Εμκέ-Πουλοπούλου Η, 2007, *Η μεταναστευτική πρόκληση*, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση
- Ζωγράφου Α., 2003, *Διαπολιτισμική Αγωγή στην Ευρώπη και την Ελλάδα*, Τυπωθήτω – Γιώργος Δαρδάνος, Αθήνα
- Ιωσηφίδης Θ. , Σπυριδάκης Μ., 2006, *Ποιοτική Κοινωνική Έρευνα* , Αθήνα , εκδ. Κριτική
- Καβουνίδη Τ., Καρύδης Β. , Νικολακοπούλου – Στεφάνου Η. , Στυλιανούδη Α., 2008 ,(επιμ.) , *Μετανάστευση στην Ελλάδα*, Τόμος Α, Αθήνα , εκδ. ΙΜΕΠΟ

- Καβουνίδη Τ., Καρύδης Β. , Νικολακοπούλου – Στεφάνου Η. , Στυλιανούδη Α., 2008 ,(επιμ.) , *Μετανάστευση στην Ελλάδα*, Τόμος Β, Αθήνα , εκδ. ΙΜΕΠΟ
- Καβουνίδη Τ., *Έρευνα για την οικονομική και κοινωνική ένταξη των μεταναστών* , 2003, Αθήνα, εκδ. ΠΑΕΠ
- Καρύδης Β., 1996, *Η εγκληματικότητα των μεταναστών στην Ελλάδα: ζητήματα θεωρίας και αντεγκληματικής πολιτικής*, Αθήνα, εκδ. Παπαζήση
- Κασιμάτη Κ. , 2003 (επιμ.), *Πολιτικές μετανάστευσης και στρατηγικές ένταξης* , Αθήνα , εκδ. Gutenberg
- Κατσαρός Κ., 2009, *Η πολεοδομική ιστορία των Τρικάλων*, Τρίκαλα , εκδ. Βογιατζόγλου
- Κοτζαμάνης Β. , Αγοραστάκης Μ. , Πηλείδης Α. , Σταθάκης Δ., 2006, *Οι αλλοδαποί στην Ελλάδα*, Βόλος
- Κυριαζή Ν., 2009, *Η κοινωνιολογική Έρευνα* , Αθήνα , εκδ. Ελληνικά Γράμματα
- Λαμπριανίδης Λ., Λυμπεράκη Α., 2005, *Αλβανοί μετανάστες στη Θεσσαλονίκη*, Αθήνα, εκδ. Πατάκη
- Λεοντίδου Α., 2005, *Αγεωγράφητος Χώρα*, Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.
- Λεοντίδου Α., κ.ά., 2005, *Εναλλακτικό διδακτικό υλικό για την Θ.Ε. «Γενική Γεωγραφία, Ανθρωπογεωγραφία, Υλικός Πολιτισμός της Ευρώπης»*, ΕΑΠ, Πάτρα
- Λιανού Θ., *Σύγχρονη μετανάστευση στην Ελλάδα: Οικονομική διερεύνηση*, 2003, Αθήνα, εκδ.ΚΠΟΕ
- Μρβάκης Α. , Παρσάνογλου Δ. , Παύλου Μ., 2001, *Μετανάστες στη Ελλάδα*, Αθήνα , εκδ. Ελληνικά Γράμματα
- Μουσούρου Α. , 2003, *Μετανάστευση και Μεταναστευτική πολιτική στην Ελλάδα και την Ευρώπη*, Αθήνα , εκδ. Gutenberg
- Ναξάκης Χ., Χλέτσος Μ., 2003, *Μετανάστες και Μετανάστευση*, Αθήνα , εκδ.

Πατάκη

- Πατινιώτης Ν., 1989, *Εξάρτηση και μετανάστευση*, Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών
- Παύλου Μ. , Χριστόπουλος Δ. , 2004, *Η Ελλάδα της μετανάστευσης* , Αθήνα, εκδ. Κριτική
- Πετρονώτη Μ., 1998, *Το πορτραίτο μιας διαπολιτισμικής σχέσης*, Αθήνα, εκδ. UNESCO/ΕΚΚΕ, ΠΛΕΘΡΟΝ
- Ράπτης Δ., Παπαβασιλείου Γ. , 2009, *Τοπικός Πολιτισμός και εκπαίδευση* , Τρίκαλα , εκδ. Γένεσις
- Τριανταφυλλίδου Α., Μαρούκης Θ., *Η μετανάστευση στην Ελλάδα του 21^{ου} αιώνα*, 2010, Αθήνα, Κριτική Α.Ε.
- Green N., 2004, *Οι δρόμοι της μετανάστευσης*, [μτφρ. Δημήτρης Παρσάνογλου] , Αθήνα, εκδ. Σαββάλας
- Ducellier A. , 1994, *Οι Αλβανοί στην Ελλάδα* ,[μτφρ. Νικολάου Κ.], Αθήνα , Ίδρυμα Γουλανδρή – Χορν

INTERNET

- Μετανάστευση στην Ελλάδα, Αθήνα 2008, Εύρεση στις 25 Ιανουαρίου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.synigoros.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>
- Τρίκαλα , Τρίκαλα 2010, Εύρεση στις 20 Φεβρουαρίου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.trikalacity.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>
- Τρίκαλα , Τρίκαλα 2010 , Εύρεση στις 20 Φεβρουαρίου 2010, στην

ιστοσελίδα : <http://www.3kala.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο :
<http://www.google.gr>

- Εφημερίδα Τρικάλων, Τρίκαλα 2010, Εύρεση στις 20 Φεβρουαρίου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.trikalanews.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>
- Σύλλογος Αλβανών Τρικάλων, Τρίκαλα 2004 ,Εύρεση στις 5 Μαρτίου 2010 , στην ιστοσελίδα : <http://www.samt.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>
- Επιμελητήριο Τρικάλων, Τρίκαλα 2002 , Εύρεση στις 5 Μαρτίου 2010 , στην ιστοσελίδα : <http://www.trikala-chamber.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>
- ΕΣΥΕ, Αθήνα 2008,Εύρεση στις 25 Ιανουαρίου 2010 , στην ιστοσελίδα : <http://www.statistics.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>
- Κοινωνική Μέριμνα Τρικάλων,2006 ,Εύρεση στις 23 Αυγούστου 2010, στην ιστοσελίδα : <http://www.deka-trikala.gr>, Αναζήτηση στον δικτυακό τύπο : <http://www.google.gr>

Εφημερίδες

- Δ. Γεωργίου , «Έρευνα για τους μετανάστες σε τοπικό και πανελλαδικό επίπεδο» , Πρωινός Λόγος , 31 Μαρτίου 2010, σελ. 9
- Πατραμάνης Σ., «Θεσσαλική Επιχείρηση και Αγορά», Πρωινός Λόγος

